

Opgebrand

Werkdruk en crisis eisen hun tol pag. 22

intermediar

op elk ● in je carrière

Roos Wouters
**Hoog tijd voor
emancipatie
van de man**

Werk
**Worstelen
met je afkomst**

POWERING YOUR CAREER WITH OUR EXPERTISE

VERTEGENWOORDIGER "DO IT YOURSELF" **HEEL NEDERLAND**

Onze opdrachtgever geniet een uitstekende reputatie voor wat betreft serviceverlening naar detailhandelaars toe. We zoeken voor de divisie "Do It yourself" producten een Vertegenwoordiger voor heel Nederland. Aangezien de Nederlandse markt nog bewerkt moet worden zoeken we een echte relatiebouwer! Belangrijk is dat je ervaring hebt met de verkoop van consumentenartikelen binnen de retail en daarnaast ook een breed netwerk in de "doe het zelf branche" zoals bouwmarkten, tuincentra, ijzerwaren winkels, gereedschapswinkels, webshops, et cetera.

Ref. 1011952

neeltje.meeldijk@hays.com of +31(0)76 5420518

PROCESS ENGINEER MEDICAL DEVICES **OSS**

Als Process engineer ben je verantwoordelijk voor een betrouwbaar productieproces van op kunststoffen gebaseerde medicijnen en medical devices. Je neemt deel of geeft leiding aan kwalificatie, procesvalidatie & trouble shoot projecten. Ook voer je rootcause analyses uit en ben je de schakel tussen productie en development. Je initieert en voert continu verbetervoorstellen uit. Profiel: HBO Chemische Technologie, Materiaalkunde of Werktuigbouwkunde. Je hebt kennis van en ervaring met Medical Devices en bijbehorende regelgeving. Ook heb je kennis van Kunststof technologie, GMP en ervaring met het leiden van projecten.

Ref. 1012673

joyce.michielsen@hays.com of +31(0)13 4686669

GLOBAL KEY ACCOUNT MANAGER OIL & GAS **HAARLEM**

Our client is a global specialist in energy management with operations worldwide, they offer solutions across multiple market segments. Schneider Electric is recruiting a Global Key Account Manager who will develop, manage and implement a global commercial strategy. You will manage International Account Correspondent associated with his or her account worldwide in order to profitably grow the sales of the company's products, solutions and services. You have a minimum of 7 years experience in a similar global role and are a autonomous, entrepreneurial personality that is willing to travel extensive to build relations worldwide.

Ref. 1012949

yessica.debrouwer@hays.com or +31(0)20 3630310

IPHONE/ANDROID DEVELOPER **ZALTBOMMEL**

MDC is een sterk groeiende en ambitieuze organisatie die zich bezig houdt met innovatieve mobiele zelfscanningoplossingen in de retailbranche met een internationale klantenportfolio. Wij zijn op zoek naar een enthousiaste en betrokken Developer met 2-4 jaar ontwikkelervaring in een commerciële omgeving. Daarnaast heb je ervaring met iOS SDK, Xcode of Android SDK, Eclipse. Tevens heb je aantoonbare ervaring met MS Development (C#). Je werkt gedetailleerd en accuraat en spreekt de Nederlandse en Engelse taal. Je beschikt over HBO werk- en denkniveau en hebt een echte 'hands-on' mentaliteit.

Ref. 1012965

marieke.dekkers@hays.com of +31(0)40 2517264

SENIOR CONTRACT MANAGER **AMSTERDAM**

Our client is one of the top players worldwide and provides managed networked IT services. In the role of Senior Contract Manager you are responsible and accountable for the financial performance (P&L), service delivery and development of a large and complex contract or combination of smaller contracts. Your key responsibilities are; maintain and develop customer relationships, ensure contract commitments are delivered with sustainable profit maximization and to be accountable for contract reporting. You have 5-7 years of relevant work experience and speak fluent Dutch and English.

Ref. 1008769

rob.teeuwen@hays.com or +31(0)20 3630310

SENIOR ENGINEER R&D **WAARDENBURG**

Novoform is fabrikant en leverancier van industrieduren, laad- en lossystemen en garageduren en heeft een vooraanstaande positie op de Europese markt. Als Senior Engineer ben je verantwoordelijk voor de innovatie, waaronder eigen patenten, en het (door)ontwikkelen van producten, van de panelen tot en met de scharnieren en motoren. Daarnaast analyseer je constructieproblemen en los je deze op. Voor de diverse projecten ben je volledig verantwoordelijk. Je hebt hbo werk- en denkniveau op werktuigbouwkundig gebied. Je beschikt over gedegen kennis van ontwerpmethodieken en bent een teamplayer.

Ref. 1012963

kim.dewaal@hays.com of +31(0)40 2517264

SENIOR SALES MANAGER EEMEA **KERKRADE**

Our client, one of the world's leading suppliers of plastic films, nonwovens and laminates for the personal care, packaging, protection and specialty market segments. Their products include components for disposable baby diapers, adult incontinent products, feminine hygiene pads, tissue and paper towel overwrap, food packaging, landscaping fabric, and plastic films for surface protection applications. The Manager is responsible for main customer relations within the assigned product group and region. The person we are looking for has sales experience in the personal care industry and a Bachelor degree.

Ref. 1012165

kim.dewaal@hays.com or +31(0)40 2517264

BACKOFFICE SALES MEDEWERKER **HEERENVEEN**

STAXS is een totaalleverancier in disposable producten voor contaminatie, controle en hygiëne binnen diverse industrieën, van farmaceuten tot (bio-)technologische bedrijven en de levensmiddelen branche. Voorbeelden zijn cleanroomkleding, handschoenen, jassen en reinigings- en desinfectiemiddelen. Voor de backoffice zoeken we een gedreven Sales Medewerker die als 1e aanspreekpunt fungeert en klanten adviseert en informeert op kennis-, service-, product- en voorraadniveau. Je hebt circa 3 jaar werkervaring binnen een soortgelijke customer service omgeving en werkt nauw samen met de Accountmanager. Je beheerst zowel de Nederlandse als de Engelse taal.

Ref. 1013069

yessica.debrouwer@hays.com of +31(0)20 3630310

REGIONAL SALES MANAGER **NOORD-NEDERLAND**

Essilor is een leverancier van oogoptische producten. Naast brillenglazen onder het merk Varilux, levert zij ook professionele apparatuur voor de opticiens of optometrist. Als Sales Manager richt u zich op de zelfstandige opticiens in de noorderlijke helft van Nederland. U ontwikkelt en behoudt huidige klanten, acquireert nieuwe klanten en werkt aan de verdere ontwikkeling van het b-to-b loyaliteitsprogramma Alliance. U beschikt over een hbo/wo opleiding, sterke analytische en commerciële vaardigheden en u heeft relevante ervaring in het toepassen van retailconcepten bij zelfstandigen. Ref. 1013046

frans.vandeven@hays-executive.com of +31(0)40 2517264

ACCOUNTANCY & MA/CONSTRUCTI
CONTACT CENTR
ATIONS/EDUCATI
NOLOGY/LEGAL
SAFETY/POLICY&
OURCES & MINING
ENGINEERING/HU
LOGISTICS/FACILITIES MANAGEMENT/FINANCIAL
CIAL SERVICES/SOCIAL CARE/SALES & MARKETI
ING/ENERGY/OFFICE SUPPORT/RESPONSE MANA
HEALTHCARE/OIL & GAS/ARCHITECTURE/ASSESS
& DEVELOPMENT/PUBLIC SERVICES/ACCOUNTAN
NCY & FINANCE/EDUCATION/PHARMA/CONSTRU
NSTRUCTION & PROPERTY/RESOURCE MANAGEM
MENT/MANUFACTURING & OPERATIONS/RETAIL/I
INFORMATION TECHNOLOGY/SALES & MARKETING
RATEGY/BANKIN
MARKETING/ENE
INING/TELECOMS
HUMAN RESOURC
TRES/FINANCIAL
PHARMA/MANUF
HEALTHCARE/AR
PROCUREMENT/H

UCATION/PHARM
TY/CONTACT CEN
URING & OPERATI
ON TECHNOLOGY
NT/HEALTH & SAF
NKG/RESOURC
INSURANCE/ENG
RESOURCES/LOG
PUBLIC SERVICES
RESOURCES & MIN
ENGINEERING/H
CONTACT CENTRI
ES/SOCIAL CARE
NG/ENERGY/HEA
OFFICE SUPPORT
LEGAL/OIL & GAS

11 Niks mis met brede alfastudies

32 Roos Wouters:
'Thuiswerken is goed
voor de emancipatie'

DEZE WEEK

5 vragen over

11 Brede alfastudies

werk

14 Hoogopgeleide
'arbeiderskinderen'
worstelen met hun afkomst

de balans

19 Nog te jong
voor kinderen

de loopbaan van

20 Annemarie Jorritsma

coververhaal

22 Opgebrand door de
aanhoudende crisis

economie

30 Thuisbezorgen wordt
té populair

31 Economeles van Bill Clinton

het idee

32 Feministe Roos Wouters
bejubelt het nieuwe werken

wetenschap

34 Dieren zijn helemaal niet slim

lekker gewerkt

50 Kars Jol, internetondernemer
en actievoerder

IEDERE WEEK

rubrieken

- 05 Mail
- 06 De Week Kort
- 09 SWOT: Aandeel Ziggo
- 12 De Feiten: De sigaret
- 38 Wetenschap Kort
- 39 Knagende Vragen

columns

- 07 Ben Tiggelaar
- 29 Roos Vonk

cartoons

- 06 Dilbert
- 09 Bas van der Schot

20 Annemarie Jorritsma:
'De auto is een
geweldig werkplek'

Marketing Manager Europe

Thetford is een internationale organisatie en wereldmarktleider op het gebied van mobiele sanitaire systemen, toiletvloeistoffen en accessoires zoals serviceluiken voor caravans en campers. Bovendien is Thetford specialist op het gebied van absorptiekoelkasten, ovens, kookplaten en gootstenen. Wereldwijd werken er 1500 medewerkers en bij Thetford Europe ruim 600 medewerkers. Door middel van onder andere innovaties wil Thetford met een groot aantal productgroepen marktleider in verschillende marktsegmenten blijven. Daarnaast willen zij in het consumer kanaal groeien in marktaandeel en de merkpositie versterken. De Marketing Manager Europe is met het team verantwoordelijk voor de corporate branding en de marketing gericht op de klanten die zich in het consumer- en business to business kanaal bevinden.

Etten-Leur (NB) ♦ Welke marketing professional zet Thetford goed op de kaart?

Taken en verantwoordelijkheden:

- ♦ Versterken van het Thetford brand en de propositie
- ♦ Managen, inspireren en ondersteunen van het Marketing team (4FTE)
- ♦ Vertalen van de strategische organisatie- en winstdoelstellingen
- ♦ Onderzoeken en analyseren van de behoeften en kansen in de markt
- ♦ Zorgdragen voor een sterke product positionering en het portfolio
- ♦ Inzetten van onder andere nieuwe mediakanalen
- ♦ Verantwoordelijk voor het marketing budget van Thetford Europe
- ♦ Rapporteren en adviseren aan de Sales & Marketing Director Europe

Profiel van de geschikte kandidaat:

- ♦ Bachelor of universitaire graad
- ♦ Circa zeven jaar relevante marketing deels management ervaring
- ♦ Ervaring met consumer product, business to business- en online marketing
- ♦ Consistent marketing plannen succesvol doorzetten en uitvoeren
- ♦ Intern draagvlak kunnen creëren bij andere disciplines
- ♦ Overtuigingskracht, humor en weten een impact te maken
- ♦ People manager, organisatiesensitief, assertief, creatief en stressbestendig
- ♦ Goede kennis van de Nederlandse, Engelse, Duitse en Franse taal

Wij verzoeken u vriendelijk uw cv via onze website in te sturen. U kunt de vacature vinden op basis van het referentienummer 157882. Uw sollicitatie wordt behandeld door Desi Kereh te Breda, T. 076-7999015. Een referentieonderzoek kan onderdeel zijn van deze procedure.

Specialists in Sales & Marketing Recruitment
160 offices in 33 countries | www.michaelpage.nl

Michael Page
SALES & MARKETING

Assistent Controller HEARST magazines | Netherlands (Treasury)

Vanuit het hartje van Amsterdam verzorgt Hearst Magazines Netherlands diverse off- en online uitgaven. Het magazineportfolio bestaat uit de tijdschriften ELLE, ELLE Decoration, ELLE Eten, Red, Quote Esquire en Fiscalert. De cultuur is dynamisch en slagvaardig. Momenteel zijn wij op zoek naar een Assistent Controller met treasury ervaring.

Amsterdam ♦ € 45 - 60k ♦ Internationale rol binnen de media sector

Taken en verantwoordelijkheden:

- ♦ Verantwoordelijk voor royalty- en holdingadministratie inclusief het maken van rapportages, budgeting en forecasting
- ♦ Rapporteren van resultaten aan de afdeling Consolidatie
- ♦ Planning en cash forecasting
- ♦ Onderhouden van relaties met banken en financiële instellingen
- ♦ Verantwoordelijk voor en coördineren van intercompany geldstromen
- ♦ Rapporteren aan de Finance Director in Nederland en de Treasury Manager in de USA

Profiel van de geschikte kandidaat:

- ♦ Minimaal afgeronde HEAO opleiding
- ♦ Minimaal drie tot vier jaar relevante ervaring in een internationale omgeving
- ♦ Uitstekende analytische vaardigheden
- ♦ Vloeiende beheersing van de Engelse en Nederlandse taal, zowel mondeling als schriftelijk

Wij verzoeken u vriendelijk uw cv via onze website in te sturen. U kunt de vacature vinden op basis van het referentienummer 157904. Uw sollicitatie wordt behandeld door Job van der Kamp te Amsterdam, T. 020-5789430. Een referentieonderzoek kan onderdeel zijn van deze procedure.

Specialists in Global Recruitment
160 offices in 33 countries | www.michaelpage.nl

Michael Page
FINANCE

Master Meetings 2012

Ontmoet top opleiders voor Master, MBA, MSc en Post-hbo

Zaterdag 31 maart a.s. Beatrix Theater, Utrecht

Professional of Manager? Spreek met opleidingsinstituten die uw volgende carrièrestap mogelijk kunnen maken.

Ontvang de Master Oriëntatiemap

Met belangrijke info over het kiezen van de juiste opleiding. Feitelijk onmisbaar voor iedereen die een Master of MBA overweegt. Bestel hem kosteloos op www.mastermeetings.nl, binnen 2 dagen in huis.

Mediapartners:

Bestel gratis toegangskaart(en) op www.mastermeetings.nl

colofon

Intermediair is het grootste gratis weekblad voor hoogopgeleiden. Wekelijks bericht Intermediair over ontwikkelingen op het gebied van werk, leven, economie, wetenschap, techniek en trends. Intermediair is een uitgave van VNU MEDIA B.V.

Telefoonnummers

Redactie 020 204 2428, fax: 020 204 2953
Advertentieverkoop 020 204 2310
Klantenservice 020 204 2914
Adres: mt. Lincolnweg 40, 1033 SN Amsterdam
Postbus 37040 | 1030 AA Amsterdam
Redactie Intermediair: Postbus 37070
1030 AB Amsterdam
e-mail: redactie@intermediair.nl
www.intermediair.nl

Hoofredactie

Nico Dikstaal (waarnemend)
Kees Versluis (waarnemend)

Bindredactie

Rianne van Dijk

Werk

Florentine van Lookeren Campagne,
Linda van Putten, Marieke van Twillert

Economie

Paul van der Kwast, Wouter Smilde

Wetenschap & Techniek

Dennis Rijnvis

Chris Sprangers

Correcties

Simone Bosboom

Vormgeving

Ingeborg Rosenberg (artdirector a.i.),

Peter Groot, Patricia Nauta

intermediair.nl

Rian van Heur

Marieke de Wit

Redactiesecretariaat

Simone Bosboom

Marketing directors

Marjolijn Blok, Martin Jellema

Marketing

Olga Kleinlooh

Rick van Weerlee

Afdeling Traffic-Print

Materiaal en Technische Gegevens

Linda van der Meulen, 020 204 2409

Sonja François 020 204 2403

Sluitingstijd vrijdag 12.00 uur

Advertentiemateriaal na reserveren via

www.advertentieupload.nl

Verkoop en inlichtingen Advertenties

Afdeling Sales 020 204 2200

Klantenservice

Intermediair niet ontvangen? Ga naar www.intermediair.nl/bezorgklacht, laat je gegevens achter en het laatste nummer wordt nabezorgd. Voor overige vragen of het doorgeven van adreswijziging ga naar intermediair.nl/abonneren

Gratis abonnementen

Intermediair wordt gratis toegezonden op het huisadres van in Nederland woonachtige personen met een voltijdse hbo- of academische opleiding vanaf een jaar voor afstuderen tot het jaar waarin je 45 wordt. Wil je een gratis abonnement?

Ga naar www.intermediair.nl/abonneren

Adviesprijs losse nummers

€ 3,50 incl. BTW.

Betaalde abonnementen

Een jaarabonnement kost € 129,90 (incl. 6% BTW). Voor betalende abonnees geldt een opzegtermijn van 2 maanden voor het einde van de abonnementsperiode. Opzeggen kan via www.intermediair.nl/abonneren

Technische realisatie

Roularta Printing, Roeselare, België.

Niets uit deze uitgave mag worden gereproduceerd door middel van boekdruk, foto-offset, fotokopie, microfilm of welke andere methode of vorm dan ook, zonder schriftelijke toestemming van de uitgever.

ISSN 0020-5605

COPYRIGHT © 2012 VNU MEDIA B.V.

48E JAARGANG

DE REDACTIE DEZE WEEK

■ **Wie vaak pas op zondagmiddag kan ontspannen, of als de vakantie al een week op streek is (zoals ik), zit in de gevarenzone.**

De vraag is of je je met 'mentale snacks' teweer kunt stellen tegen een overmaat aan stress. Aanraders: 'het slachten van de stresskip', de 'happy box' en 'opzoeten van bitterballen'. Pagina 22

■ **Hier een advies om elke bokswedstrijd te winnen (zelfs van Wladimir Klitschko): zorg dat je je tegenstander raakt zonder zelf geraakt te worden. Treffend geanalyseerd. Maar eenmaal in de ring wil je vooral horen hóe dan. Eenzelfde verwijt valt ex-president Bill Clinton te maken, aan gaande zijn diagnose van de economie.**

Meer mensen moeten aan het werk, natuurlijk, maar hóe dan, Clinton? Pagina 31

Spookvacatures

Werkzoekenden worden misleid met personeelsadvertenties voor banen die niet bestaan (Intermediair 12, 23 maart).

Wel handig deze spookvacatures. Van het UWV moet je voldoende solliciteren. Als er geen of nauwelijks echte vacatures zijn, dan haal je de target niet. Wel dankzij deze spookvacatures! Kortom, mooi zo laten.

Job op Intermediair.nl

■ De praktijk met spookvacatures is mij al jaren bekend. Wat voor zin heeft het om je als werkzoekende in te schrijven bij zo'n bureau als ze geen banen hebben. Het is wel stuitend dat mensen daardoor de indruk krijgen dat er vacatures zijn. Het wordt hoog tijd dat de politiek met een actie komt om meer banen te creëren. Ik ben inmiddels al bijna een jaar werkloos.

Mark op Intermediair.nl

■ Na ruim twee jaar WW kan ik bevestigen wat velen weten, maar blijkbaar de politiek geen bal kan schelen. Een bedrijf zoekt een werknemer, zet dit uit bij vijf bureaus, dus vijf vacatures op internet. Die worden door bijvoorbeeld Allebanen.nl overgenomen en hop de volgende dag staan er tien vacatures. Nederlandvacature.nl heeft ook zijn scriptje, en ja hoor, daar staat de vacature dan voor de twintigste keer. Na ongeveer vier dagen staat één vacature er honderd keer. Na een week is de vacature vervuld en gaat er iemand blij aan het werk. Het oorspronkelijke bureau haalt zijn vacature weg, de andere vier doen dat een paar weken later, maar

de kopieermonsters doen het bijna nooit. Gevolg is dat vacatures twee jaar op internet blijven zwerven. Niet alleen de politiek zou zich ermee moeten bemoeien, ook de service providers van dit soort internetsites zouden zich achter de oren moeten krabben. Tonnen euro's worden weggegooid aan opslag van redundante gegevens.

Kees op Intermediair.nl

■ Dit was tien jaar geleden al bekend en een issue. Ik vind dit artikel dus wel enigszins laat, of de schrijver had erbij moeten zetten dat het een reeds lang bestaand fenomeen is. Nu komt het op mij nogal overbodig over, lees: als mosterd na de maaltijd. Dat het een chaos op internet is, klopt. Wees kritisch.

Jan op Intermediair.nl

■ Tja, ik begrijp dat het niet leuk is als vacatures niet echt bestaan. Ik ben daar zelf ook tegenaan gelopen en heb uiteindelijk alleen maar telefonische intakes gedaan bij uitzendbureaus omdat het nutteloos is om echt langs te komen, maar aan de andere kant... De opdrachtgever zet geen vacatures uit bij een uitzendbureau als die niet snel iemand kunnen leveren. En hoe lever je snel? Door sollicitanten 'op voorraad' te hebben. En hoe doe je dat? Door

vacatures te plaatsen voor dat je ze daadwerkelijk hebt. Het is een lastige balans en laten we eerlijk zijn: een uitzendbureau werkt uiteindelijk gewoon voor de opdrachtgever en niet voor de sollicitant. De opdrachtgever betaalt ze tenslotte. Dus liever te veel sollicitanten op spookvacatures dan te weinig voor echte vacatures.

Linda op Intermediair.nl

Hypotheek voor zzp'ers

De Vereniging Eigen Huis wil dat banken makkelijk een hypotheek verstrekken aan freelancers (Intermediair 12, 23 maart).

Voor de volledigheid is het wel verstandig om te vermelden dat de prijzen van vastgoed (onderpanden voor hypotheek) momenteel niet stijgen. Derhalve zijn banken voorzigtiger met het uitlenen van een geldbedrag voor een aankoop. Temeer omdat er nu na en enige tijd een reële kans bestaat dat het aangekochte pand nog maar 80 procent waard is van de aankoopprijs.

Arno Vos op Intermediair.nl

Voor de goede orde

In de rubriek Uitgelicht in *Intermediair* 7 (17 februari, p. 31, *Beet*) over certificering van visserijen door de Marine Stewardship Council (MSC) stonden achterhaalde cijfers. De juiste getallen: jaarlijks wordt er onder de vlag van MSC voor 5 miljoen ton vis en zeevrucht aan land gebracht, ongeveer 6 procent van de jaarlijkse 'wildvangst voor menselijke consumptie' en uiteindelijk goed voor 13.500 producten met het blauwe MSC-keurmerk.

REAGEREN:

REACTIES OP ARTIKEL EN IN INTERMEDIAR ZIJN WELKOM, ALS ZE VOORZIEN ZIJN VAN NAAM EN TELEFOONNUMMER. DE REDACTIE BEHOUDT ZICH HET RECHT VOOR BRIEVEN TE WEIGEREN OF IN TE KORTEN. ADRES: INTERMEDIAR BRIEVEN POSTBUS 37070 1030 AB Amsterdam MAIL: REDACTIE@INTERMEDIAR.NL

SAMENSTELLING LINDA VAN PUTTEN

BIJDRAGEN FLORENTINE VAN LOOKEREN CAMPAGNE, PAUL VAN DER KWAST, ROBIN UITHAM EN SANG-AH YOO

JONGENS OPTIMISTISCHER

Jongens in 6-vwo schatten hun startinkomen na een hbo- of wo-studie enkele honderden euro's per maand hoger in dan meisjes.

Gemiddeld denken zij aan een startsalaris van 2.000 euro netto, meisjes blijven steken op een gemiddelde van 1.650 euro. Dat blijkt uit NWO-onderzoek van de econoom Jacopo Mazza van de Universiteit van Amsterdam. Scholieren van goed verdienende ouders maken geen rooskleuriger schattingen dan hun klasgenoten uit modale gezinnen. Ook de etnische afkomst bleek geen rol te spelen. (LvP)

NIEUWE WERKEN

Het nieuwe werken is niet voor iedereen een zegen. Mensen die van structuur houden, hebben moeite met meer eigen verantwoordelijkheid en flexibele werktijden. Hun prestaties gaan er door het nieuwe werken dan ook niet op vooruit, blijkt uit promotieonderzoek onder honderden werknemers door Marjette Slikhuis van de Rijksuniversiteit Groningen. Werknemers met een geringe behoefte aan structuur raken juist extra gemotiveerd door het nieuwe werken. Maar ze storen zich wel aan de bijbehorende toegenomen controle op hun output. (LvP)

29 PROCENT

van de werknemers is uitgekeken op hun baan. Over drie tot vijf jaar verwacht 73 procent uitgekeken te zijn op hun huidige werk.

BRON: ONDERZOEK VAN SCHOUTEN&NELISSEN

DILBERT

IN 2014 ZAL DE MARKT VOOR BOUWKUNDIGEN AANTREKKEN Bouwkundige moet zich bijscholen

De vraag naar hoogopgeleid technisch personeel in de bouw, civiele techniek en ruimtelijke ordening is in het eerste kwartaal van 2012 gekrompen met 20 procent ten opzichte van dezelfde periode in 2011. Dat blijkt uit een analyse van detacheerder Yacht. Ondanks de daling van het aantal vacatures is er echter sprake van een structureel en groeiend arbeidstekort. In de economische crisis werd de bouw de afgelopen jaren hard getroffen. '40.000 mensen, een kwart van het totaal in de uitvoerende bouw, is vertrokken. Grotendeels gaat het om mensen die ontslagen zijn omdat er nou eenmaal niet genoeg werk is', aldus woordvoerder Pim Nusselder van Bouwend Nederland. De arbeidsmarkt voor architecten is de afgelopen jaren dramatisch verslechterd, in 2010 bijvoorbeeld daalde de omzet met 43 procent. Joost Duffhues, competence-director bij Yacht: 'Werknemers in de bouwsector, zoals architecten, moeten zich generalistischer opstellen om aantrekkelijk te worden voor werkgevers. Kijk of je voor een woningbouwcorporatie van betekenis kunt zijn om daar als bouwkundige woningen of kantoren aan te passen. Werknemers in de civiele sector zijn al breder ontwikkeld; als het goed is, zijn die aan het werk. Bouwkundigen kunnen zich bijvoorbeeld bijscholen in de civiele techniek.' Ook Nusselder hamert op brede oriëntatie. 'Pak aan wat je kunt

aanpakken en laten we hopen op betere tijden.'

Het Economisch Instituut voor de Bouw heeft voor volgend jaar stabilisatie voorspeld. 'Er is veel behoefte aan meer woningen, betere wegen en zorggebouwen, maar nu wordt er geen geld uitgegeven. Vanaf 2014 volgt een inhaalslag. Mede door het grote aantal technici dat de komende jaren met pensioen zal gaan, ontstaat er straks juist een tekort aan hoogopgeleide werkmers in de bouwsector.

In 2016 zal dat oplopen tot ruim 150.000 technici, aldus het Researchcentrum voor Onderwijs en Arbeidsmarkt (ROA). 'Er is een toenemende vraag naar technisch analisten, werktuigbouwkundigen en weg- en waterbouwkundigen,' aldus Duffhues. 'Jaarlijks studeren er maar een paar honderd hts-studenten civiele techniek af. Dit jaar zijn er voor het eerst iets meer studenten op de TU Delft, een goed teken. De instroom in het technisch onderwijs is nu nog onvoldoende om aan de toekomstige vraag naar technici te voldoen.' (RU)

ILLUSTRATIE JOOST OVERBEEK

MEER KANS DOOR UITGESCHREVEN INTERVIEW BIJ SOLLICITATIEBRIEF?

'Personeelsadviseurs selecteren op gevoel'

Hoe val je als sollicitant op tussen tientallen of honderden concurrenten? Kinderboekenschrijver en freelance journalist Bas van Lier biedt voor 200 euro het cv-interview aan dat sollicitanten als bijlage bij hun brief en cv kunnen sturen.

Wat is de meerwaarde van het cv-interview?

'Een vriendin van mij raakte na negentien jaar dienstverband bij één werkgever haar baan kwijt. Ze had een kort cv, terwijl ik haar ken als een enthousiaste persoonlijkheid die ontzettend veel deed voor haar werkgever. Toen kwam ik op het idee om ter aanvulling een cv-interview af te nemen waarin ze vertelt wie ze is en wat haar gevormd heeft. Het verslag van het interview kan een waardevolle

aanvulling zijn, het geeft meer diepte aan een persoon.'

Zitten werkgevers te wachten op die persoonlijke informatie?

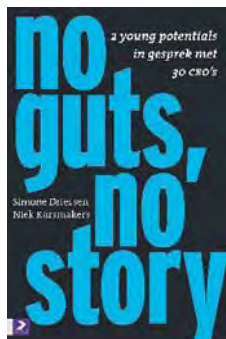
'Personeelsadviseurs krijgen stapels post en maken mede op gevoel een selectie. Brieven en cv's zijn meestal heel zakelijk. Toneel onder het kopje hobby's zegt weinig, maar wel als de sollicitant vertelt hoe belangstelling in toneel doorwerkt in het werk.'

U kunt toch ook gewoon de sollicitatiebrieven en cv's persoonlijker maken?

'Dat doe ik bewust niet. In het interview kan de kandidaat zich presenteren door de ogen van iemand anders en is er meer ruimte voor persoonlijke informatie die in een sollicitatiebrief minder op zijn plaats is.' (LvP)

ALVAST GELEZEN

No guts, no story, Simone Driessen en Niek Karsmakers

Waar gaat het over?

Intermediair wacht met smart op een boek met interviews met gesjeesde carrière losers, die vertellen

waarom zij tegen alle verwachtingen in de top niet gehaald hebben. In de tussentijd lezen we de zoveelste verzameling

carrièretips van mensen die de top wel haalden. Gelukkig is het boek — speciaal gericht op starters — met enige realiteitszin geschreven. Een heel hoofdstuk is gewijd aan het feit dat mensen jou je succes moeten gunnen. En Dick Boer legt uit hoe makkelijk het ook mis had kunnen gaan: 'Als het met de Albert Heijn-prijscampagne destijds echt fout was gegaan, had ik hier niet gezeten.'

Wie zijn de auteurs? Twee twin-

tigers wisten niet wat ze wilden doen na afloop van hun traineeship. Zij vroegen dertig ceo's om carrièretips.

Wat steek ik ervan op? Streef er niet naar om ceo te worden, want dan word je het niet. Durf fouten te maken, maar houd ook een plan-B klaar voor als het mis gaat. En vind een partner die graag thuis zit bij de kinderen, want twee carrières op één kussen: dat gaat meestal niet. (FvLC)

BEN'S BUSINESS

ONGEVRAAGD ADVIES

Ongevraagd adviseren. Het staat letterlijk in de functieomschrijving van veel stafmedewerkers. Nou. Daar maak je je populair mee. Niet dus.

Je merkt het op je werk en thuis: ongevraagde hulp leidt tot irritatie. Nog erger is een zelfhulpboek cadeau krijgen. Op bol.com lees ik: 'Kreeg dit boek van een vriendin die dacht dat ik er wel wat aan kon hebben. Maar jee, wat een slap verhaal.'

Managementicoon Edgar Schein (deze maand werd hij 84) verdiepte zich in dit probleem. Zijn overtuiging is dat helpen en adviseren vaak leidt tot sociale ongelijkwaardigheid. Jij staat meteen met 1-0 voor als je komt helpen. De ander staat met 0-1 achter, voelt dit als een vernedering en

vecht terug. Bijvoorbeeld door elk

goed advies te pareren met een 'ja maar', met steeds weer nieuwe problemen of met tegenwerpingen als: 'Je begrijpt me niet,' of: 'Je luistert ook nooit.'

De oplossing is volgens Schein *humble inquiry*: vanuit een nederige houding onderzoeken wat de ander écht nodig heeft. Eigenlijk de ander jou eerst laten helpen om het probleem en de situatie te doorgronden, voordat jij met je adviezen en aanwijzingen komt. Zelfs als die ander naar jou toekwam met een vraag.

Humble inquiry betekent dat je vragen stelt als: 'Wat is volgens jou het probleem? Wat heb je tot nu toe geprobeerd? Wat zou je willen bereiken?' Ook als de ander je met een ogenschijnlijk eenvoudige vraag

PAS OP MET VRAGEN ALS 'MAAKT DEZE BROEK ME DIK?'

benadert als: 'Kun je uitleggen wat je bedoelt met deze mail,' of de gevaarlijkste van allemaal: 'Maakt deze broek me dik?'

Ik vrees dat Scheins adviezen me niet meer zullen helpen in een aantal relaties die ik met mijn 'hulp' heb verpest. Maar vanaf nu ga ik er zeker gebruik van maken.

En ik raad jou aan om hetzelfde te doen (Oeps, sorry).

BEN@TIGGELAAR.NL

HEB JIJ HET VERNUFT?

Heb jij het vernuft om de Randstad in beweging te houden?
Neem het belangrijkste energienetwerk van Nederland in handen.

Kijk voor alle vacatures van Stedin op **werkenbijstedin.net**

JONGENS- DROOM (M/V)

Tirza Roskam (36), docent middelbare school: 'Door te sporten – ik fiets twee keer per week 20 kilometer – of door een boek te lezen. Stress krijg ik als ik op één dag gesprekken moet voeren met leerlingen, ouders en docenten en waaruit veel dingen voortvloeien die ik moet doen.'

Matthijs Visser (39), econoom bij een consultancy-bureau: 'Slapen is de beste ontspanning. Energie krijg ik door minimaal een keer per jaar naar Ibiza te gaan, biertjes te drinken met mijn vrienden en te spelen met mijn dochters. Je moet zoeken naar een balans tussen hard werken en leuke dingen doen.'

STRAATVRAAG

'Hoe ontspan jij na een stressvolle dag?'

Den Haag, 21 maart

Vivian Bax (21), student Fotografie: 'Ontspannen doe ik niet, daarvoor heb ik het te druk. Mijn studie vraagt veel van me. Ik maak nu een fotoserie over boekwinkels, daar leg ik mijn ziel en zaligheid in. Ik wil mezelf ontwikkelen en steek daar veel tijd in.' (SY)

Nicole Mulders (45)

Wilde worden: dierenartsassistent
Is geworden: freelance journalist

'Laatst vond ik een oud dagboek dat ik schreef in de zesde klas van de lagere school. Ik schreef toen dat ik dierenarts-assistent wilde worden, maar dat ik waarschijnlijk zou stoppen met werken als ik kinderen kreeg. Het verraste me. We hadden vroeger veel huisdieren – konijnen, honden, cavia's, noem maar op. Maar die droom heeft niet lang standgehouden, ik was het helemaal vergeten. Bovendien heb ik er later bewust voor gekozen om geen kinderen te krijgen. Het duurde lang voordat ik echt wist wat ik wilde doen. Tijdens mijn studie communicatiewetenschap schreef ik voor een alternatief studentenblad. Dat beviel zo goed dat ik na mijn studie voor diverse tekstbureaus ging werken. Nu ben ik freelance journalist en schrijf ik veel voor ondernemersbladen. Bij nader inzien is dat dagboek niet zo verrassend; schrijven zat er kennelijk al vroeg in mij.' (LVP)

Jouw jongensdroom m/v in Intermediair? Wat wilde jij worden toen je tien jaar oud was? Stuur een e-mail met telefoonnummer en een digitale foto (van jou rond je tiende) naar: jongensdroom@intermediair.nl

kort w

Ziggo

Televisie, internet en telefonie

[SWOT]

Stukjes kabel

PRODUCT: **Aandeel Ziggo**

PRIJS: **€18,50 (bij beursintroductie)**

TEKST: **Paul van der Kwast**

Strengths Ziggo is een kabelbedrijf dat vorige week voor het eerst een beursnotering kreeg. Kabelbedrijven vormen net als telecombedrijven de ruggengraat van de digitale economie. De vraag naar de diensten van kabelaars stijgt dan ook.

Weaknesses Met de aandelenkoers van bedrijven die voor het eerst naar de beurs gaan, loopt het in hun eerste beursjaar vaak slecht af, zo signaleerde het Financieele Dagblad onlangs. Van de dertien bedrijven die sinds 2006 in Amsterdam een nieuwe notering kregen, eindigde de koers van maar vijf aan het eind van het eerste jaar hoger dan bij de introductie. Dat is trouwens geen typisch Nederlands, maar een wereldwijd verschijnsel. Veelgenoemde oorzaak voor een slecht eerste beursjaar: banken, die de beursgang begeleiden en daar goed mee verdienen, spiegelen de zaken mooier voor dan zij zijn. En bedrijven zouden hun resultaten in het jaar voor de beursintroductie kunstmatig oppompen door creatief boekhouden, zodat de aandelen tegen een hogere prijs naar de beurs kunnen. Of Ziggo zich daaraan bezondigd heeft, weten we niet. Opvallend is wel dat Ziggo vorig jaar winst maakte, maar in de drie jaar daarvoor verlies.

Opportunities De beurskoers van aandelen wordt vooral bepaald door het algehele beursklimaat en voor maar een klein beetje door het bedrijf zelf. Als het wereldwijde beursklimaat verbetert, profiteert het aandeel Ziggo daarvan. Maar bij een verslechtering van het klimaat heeft Ziggo het voordeel dat nutsbedrijven tamelijk conjunctuurongevoelig zijn en ook dan vaak dividend blijven uitkeren. Ziggo heeft beloofd de komende jaren zeker de helft van de winst uit te keren aan de aandeelhouders.

Threats Ziggo heeft relatief veel schulden en dus weinig buffers voor slechte tijden. Als de omzet lange tijd tegenvalt, krijgt het bedrijf moeite de rente te betalen en schulden te herfinancieren.

SUGGESTIES VOOR SWOT?

MAIL NAAR NICO.DIKSTAAL@INTERMEDIAR.NL

BAS VAN DER SCHOT

WORKING CLASS HERO

Accountmanager Midden- & West-Nederland

die klanten bindt met technisch advies en maatwerk oplossingen

In deze functie ben je verantwoordelijk voor de omzet in de regio Noord-Holland, Utrecht en Flevoland. Door acquisitie, netwerken en relatiebeheer versterk je de klantenkring van SPX. Je draagt vanuit je technisch inzicht en productkennis zelf passende, klantgerichte oplossingen aan en werkt samen met collega's - afhankelijk van specifieke expertise. Je identificeert kansen voor de organisatie en speelt een actieve rol in het verder versterken van het commerciële team. Je rapporteert aan de Sales Manager Nederland.

Gevraagd wordt een ervaren technisch commercieel accountmanager met een gedegen track record in het ontwikkelen van new business. Je hebt minimaal een hbo-opleiding afgerond, bij voorkeur richting WTB of Technische Bedrijfskunde. Ervaring in de industrie en kennis van centrifugaal pompen en warmtewisselaars zijn een belangrijke pre. Je bent een volwaardige gesprekspartner voor je relaties op alle niveaus.

Geboden wordt een uitdagende commercieel technische rol bij een innovatieve internationale organisatie. Teamspirit, een trots en authentiek bedrijf, kwaliteit en écht duurzame relaties met klanten staan centraal. Je start dan ook met een uitgebreid inwerktraject, waarbij je kennismaakt met alle afdelingen van de fabriek en haar producten. Goede arbeidsvoorwaarden, waaronder een lease-auto.

Interesse? Reageer via www.mercuriurval.nl. Je vindt de vacature met ref.nr. 22699 of via de zoekterm 'SPX'. Voor meer informatie kun je contact opnemen met Anieke van Elst, Sourcing Consultant Mercuri Urval via 033 - 450 14 05. Kijk ook op www.spx.com

Mercuri Urval

In 2011 opnieuw beste HR-bureau van Nederland
Incompany 100

Coaching: individuele ontwikkeling kan sneller.

Een organisatie heeft doelstellingen en een mens ambities. Voor een goed resultaat is het nodig om die doelstellingen en ambities te integreren. Als Business Coach maak ik een programma op maat voor de managers die van cruciaal belang zijn voor de organisatie. Daarin krijgen zij wat zij nodig hebben om hun eigen doelen te realiseren en nog meer bij te dragen aan de strategische doelen van de organisatie. Ik zie mijn rol als katalysator. Ik help managers om inzicht in hun vragen en uitdagingen te krijgen en daar mee aan de slag te gaan. Een aanpak die echt wat oplevert. Bel Mercuri Urval, Hans van der Kooij, tel. 010 - 282 86 00.

BASF is wereldwijd toonaangevend in de chemische industrie. Haar portfolio strekt zich uit van chemie, kunststoffen, veredelingsproducten, gewasbescherming, fijnchemie tot olie & gas. BASF is een veelzijdige werkgever, waar kwaliteit, veiligheid en zorg voor het milieu een belangrijke plaats innemen. Wereldwijd heeft BASF ruim 110.000 medewerkers in dienst, waarvan circa 1.100 in Nederland. In De Meern (230 fte) worden katalysatoren ontwikkeld, geproduceerd en verkocht voor toepassing in bijvoorbeeld de voedingsmiddelenindustrie of de petrochemische industrie. Ter uitbreiding van het team zijn we op zoek naar een (m/v)

Process Engineer

optimaliseren en vernieuwen van procesinstallaties voor de productie van katalysatoren

De functie Je bent verantwoordelijk voor het ontwerpen van nieuwe en aanpassen van bestaande productie-installaties. Daarnaast ben je verantwoordelijk voor het opschalen van nieuwe producten vanuit R&D naar de plant. Je werkt aan het continu optimaliseren van het productieproces door het implementeren van nieuwe technologieën en/of efficiencyverbeteringen. Je levert technische support voor verschillende projecten en zorgt voor kennisoverdracht naar productie. Je rapporteert aan de Team Lead Technology.

Gevraagd Opleiding op academisch niveau (Chemische Technologie). Drie tot vijf jaar werkervaring in engineering in de chemische industrie. Daarnaast zijn goede kennis van heterogene katalyse en ervaring met engineering een plus. Goede kennis van de Nederlandse en Engelse taal. Kennis van Duits is een pre. Vermogen om samen te werken met andere afdelingen en in internationale teams.

BASF biedt Een uitdagende positie waarbij je werkt in een toegewijd en compact technologie team in een informele en open werksfeer. BASF heeft een vooraanstaande positie in de markt voor chemie en katalysatoren. De mogelijkheid om met kwalitatief hoogwaardige producten te werken in een ondernemende sfeer. Veel opleidingsmogelijkheden, waaronder een intensieve training-on-the-job. Internationale carrièremogelijkheden en goede arbeidsvoorwaarden, waaronder een aantrekkelijke bonusregeling.

Heb jij de chemie die wij zoeken voor de BASF-fabrieken in De Meern? Solliciteer direct via www.mercuriurval.com. Je vindt de vacature met ref.nr. 22701 of trefwoord 'BASF'. Voor meer informatie kun je contact opnemen met Carmen Adams, Sourcing Consultant bij Mercuri Urval, op 033 - 450 14 08. Bezoek ook www.basf.nl.

Mercuri Urval

In 2011 opnieuw beste HR-bureau van Nederland
Incompany 100

Letteren geknecht

NEDERLANDSE UNIVERSITEITEN MOETEN ZICH ONDERLING STERKER PROFILEREN, MET MINDER OVERHEIDSGELD. GEVOLG: ONGEVEER DERTIG ALFASTUDIES WORDEN OF GESCHRAPT OF SAMENGEVOEGD TOT NIEUWE, BREDERE BACHELORS IN DE LETTEREN. tekst **Cathalijne Boland**

1 Tot wat worden ze dan samengevoegd?

Aan de Vrije Universiteit gaan dertien letterenstudies op in vier bachelors, waaronder 'media, kunst, design en architectuur' en 'literatuur en samenleving'. De Rijksuniversiteit Groningen voegt zes talenstudies samen tot 'Europese talen en culturen'. En in Leiden gaan Frans, Duits en Italiaans op in 'taal, cultuur en mediastudies'. In Leiden hebben de huidige studenten Frans geprotesteerd ('Expliquez-vous! Justifiez-vous!'), maar Wim van den Doel, decaan Geesteswetenschappen, denkt dat een bredere start voor veel aankomend studenten juist aantrekkelijker is dan een monodisciplinaire talenstudie. 'Ik heb nooit aan al die eerstejaars gevraagd: wat wilt u nu eigenlijk. Maar uit de aanmeldingscijfers blijkt dat die voor bredere opleidingen alsmat stijgen en voor smallere alsmat dalen. Ik vermoed dat de hedendaagse student geïnteresseerd is in meer dan één ding. Je kunt net doen alsof dat niet zo is, of je kunt je daaraan aanpassen.'

De Universiteit Utrecht lanceerde al in 1984 de opleiding 'algemene letteren' (in 2000 omgedoopt tot taal- en cultuurstudies), ook toen al als antwoord op zware bezuinigingen.

Studenten konden hun eigen studieroute ontwerpen. Critici spraken daarom van een 'cafetariastudie'. Het was van begin af aan een hit.

2 Komt dit scenario van opheffen of samenvoegen erg uit de lucht vallen?

Nee. Al twintig jaar verschijnen er rapporten over de zorgelijke toekomst van de 'kleine letteren', vooral monodisciplinaire talenstudies, die al jaren heel weinig studenten trekken. De realiteit is dat opleidingen gefinancierd worden op basis van studentaantallen. Hoe minder studenten, hoe kleiner de staf, tot er uiteindelijk weinig van een studie overblijft. Uit cijfers van de Vereniging van Universiteiten VSNU blijkt dat minder dan tien procent van de studenten voor een studie kiest met minder dan vijftig jaargenoten. In het studiejaar 2010/2011 ging het om 59 van de 432 bachelor-opleidingen. Die bevinden zich voor negentig procent in de geesteswetenschappen; veelal gaat het om talenopleidingen. Van den Doel: 'Door samen te voegen kunnen we juist expertise behouden. Er kunnen nu nog steeds mensen in dienst zijn die zich met Duitse taal- en letterkunde bezighouden.'

3 Een brede bachelor, dat past toch eigenlijk prima in de structuur van (brede) bachelors en (specialistische) masters?

Wel zoals de BaMa-structuur in Nederland is ingevoerd, maar die had ook een andere vorm kunnen krijgen, zegt Martine van der Lee van de VSNU. 'De BaMa-structuur is ingevoerd om het hoger onderwijs in Europees verband vergelijkbaar te maken, maar de precieze invulling ervan is overgelaten aan de nationale overheden en daarbinnen aan de universiteiten en hogescholen. Het is een nationale en internationale trend gebleken om bredere bachelor-opleidingen aan te bieden.'

4 Was het niet een beter idee geweest om studies te concentreren? Bijvoorbeeld door nog wel een opleiding Duits aan te bieden, maar dan alleen in Nijmegen, Leiden of Amsterdam?

Dat was ook een legitieme keuze geweest, zegt Van den Doel. Tegenargument: studenten kiezen merendeels voor een universiteit in hun eigen regio. Concentratie van bijvoorbeeld de studie Duits aan één universiteit zou dan per saldo nóg minder studenten hebben opgeleverd, en uiteindelijk dus nóg minder docenten Duits. Terwijl

je studenten die voor een brede bachelor kiezen, misschien kunt verleiden zoveel vakken Duits te volgen dat ze daarmee hun lesbevoegdheid kunnen halen. Afgezien daarvan bleek het onmogelijk om consensus te bereiken over concentratie. Niet verwonderlijk: geen enkele universiteit stoot vrijwillig studierichtingen af. Er zijn altijd argumenten waarom die nu juist aan de eigen universiteit moeten blijven bestaan. Nooit met de kalkoen overleggen over het kerstmenu.

5 Hebben werkgevers liever generalisten?

Dat valt in zijn algemeenheid niet te zeggen. Annemarie Bosch van YER Campus: 'Als je kijkt naar startersbanen bij strategieadviesbureaus, dan zijn hoge studieresultaten belangrijker dan je precieze studierichting, en voor general management traineeships is je persoonlijkheid het belangrijkste. Al geldt in deze conjunctuur: hoe meer hardcore bèta je opleiding is, hoe liever onze opdrachtgevers het zien.' Dus smal of breed: met een alfastudie moet je in het bedrijfsleven sowieso de nodige scepsis zien te overwinnen.

De sigaret

DE PRIJS VAN SIGARETTEN
GAAT PER 1 APRIL TWINTIG
CENT OMHOOG. VOORAL
VANWEGE GESTEGEN LOON-
EN GRONDSTOFKOSTEN,
NAUWELIJKS DOOR ACCIJS.

tekst **Willemijn Kruijsen**

illustratie **Yvonne Kroese**

BRONNEN: STIVORO; CENTRAAL BUREAU VOOR DE
STATISTIEK; WETEN.OVERHEID.NL; WWW.RIJKS-
OVERHEID.NL; WERELDGEZONDHEIDSORGANISATIE;
ANP; STICHTING NEDERLANDSE TABAKSHISTORIE;
ETYMOLOGIEBANK; WWW.TOBACCO.ORG

Columbus

- De tabaksplant groeit in Amerika al sinds het jaar 6000 voor Christus. De oorspronkelijke bewoners, de **Indianen**, rookten tabak sinds circa het begin van de jaartelling.
- Christopher Columbus zag als eerste Europeaan tabaksbladeren toen hij in 1492 de **Bahama's** aandeed.
- 'De bevolking bracht fruit, houten speren en een soort gedroogde bladeren met een opvallende geur,' schreef **Columbus** in zijn scheepsjournaal. De ontdekkingsreizigers aten het fruit op, maar gooiden de gedroogde bladeren - tabak - weg.
- Iets later zag een van zijn bemanningsleden, Rodrigo de Jerez, op Cuba voor het eerst mensen roken. De Jerez ging zelf roken en wordt daardoor beschouwd als **de eerste roker** buiten de Amerika's.
- Honderdvijftig jaar later was de **tabaksplant** over de hele op dat moment ontdekte wereld te vinden.

Liever 'n Pakje!

Sigarettenmachine

- In de achttiende eeuw snoof men snuiftabak, een eeuw later was de **sigaar** populair en de twintigste eeuw de sigaret.
- **Amersfoortse snuiftabak** was tijdens de Gouden Eeuw de beste en bekendste tabak van de wereld.
- Ook in **Nederland** werd namelijk tabak verbouwd. Voor het eerst in Veere rond 1610, gevolgd door Amersfoort rond 1615.
- Tijdens de **Krimoorlog** (1853-1856) zagen Britse soldaten hoe de Turken tabak rookten door het te **rollen** in papier in plaats van bladeren.
- In 1880 werd de **sigarettenmachine** uitgevonden die tweehonderd sigaretten per minuut rolde.
- De prijs van een sigaret daalde, het aanbod steeg, de vraag nog niet. Sigarettenfabrikant **Buck Duke** creëerde die vraag met grote advertentiecampagnes in kranten en op billboards.

Tabak en kanker

- De Britse arts John Hill publiceert in 1761 het eerste onderzoek waaruit een verband tussen **snuiftabak** en neuskanker bleek.
- De Duitse arts Samuel Thomas von Sömmerring rapporteert in 1795 dat **pijprokers** kanker in de lip hadden.
- De Duitse onderzoeker Fritz Lickint publiceerde in 1939 een onderzoek waarin hij roken als oorzaak aanwees voor alle kankers in de lippen, tong, mond, kaak, slokdarm, **luchtpijp** en longen.
- Drie verschillende epidemiologische onderzoeken, dus onder grote groepen mensen, kwamen in 1950 met alarmerende schadelijke gevolgen van het roken van tabak.
- Toch bleef de sigarettenindustrie reclame maken met artsen die beweerden dat roken gezond was; **'More doctors smoke Camel.'**
- Het is sinds 2003 verboden om op de verpakking van sigaretten de suggestie te wekken dat een bepaald soort **minder schadelijk** is dan een ander soort. Marlboro Light mag dus niet meer, dat heet nu Marlboro Gold.
- Nicotine in een sigaret veroorzaakt de verslaving en de zin in een sigaret. Door nicotine komt binnen acht seconde **dopamine** vrij in de hersenen, dat genot veroorzaakt en eetlust vermindert.
- **Koolmonoxide** komt in het bloed in plaats van zuurstof, waardoor er minder zuurstof door het lichaam wordt gebracht. Dat is de oorzaak van een slechtere conditie.
- Teer plakt **trilhaartjes** in de longen vast. Die haartjes houden de longen schoon en werken niet meer goed als ze vastzitten.

Rokers

- In bijna alle landen van de wereld roken meer mannen dan vrouwen, in Nederland roken vrouwen gemiddeld veertien sigaretten per dag, mannen **vijftien**.
- Alleen **Zweden** is het enige land waar er meer vrouwen roken (vijftien procent van de volwassenen) dan mannen (veertien procent).
- In **Indonesië**, China en India rookt minder dan 4 procent van de vrouwen, terwijl in die landen tussen 45 en 50 procent van de mannen rookt.
- 27 procent van de bevolking in Nederland rookte in 2010. **Lager opgeleiden** roken vaker (31 procent) dan hoger opgeleiden (22 procent).
- Sinds 1988 daalt het aantal **rokers** in Nederland. In 1988 rookte 36 procent van de lager opgeleiden en 31 procent van de hoger opgeleiden.

Negentien sigaretten

- Vorig jaar kostte het meest verkochte soort pakje sigaretten 5,20 euro voor **negentien stuks**. Daarvan was 2,96 accijns. Per 1 april kost zo'n pakje 5,40.
- Het aantal sigaretten in een pakje mag in Nederland wettelijk niet minder zijn dan negentien. Omdat er daardoor geen goedkope pakjes bestaan, hoopt de overheid vooral **jongeren** te weerhouden sigaretten te kopen.
- Een pakje shag van 42,5 gram, kostte 5,50 euro. Daarvan was 2,79 euro accijns. **Duurdere merken** zoals Drum gaan 10 cent meer kosten, goedkopere 20 cent.
- Sinds 1922 heft de overheid **accijns** op rookwaren. Op sigaretten was dat destijds 15 procent, nu ligt dat rond de 50 procent - het tarief verandert jaarlijks.
- Accijns op tabak leverde de **schatkist** in 2009 2,3 miljard euro op, dat is ongeveer 20 procent van alle geheven accijnzen. Brandstofaccijns levert de staat het meest op: 70 procent van de accijnzen.

Fabrikanten

- Nederland kende in de vorige eeuw een bloeiende **sigarettenindustrie**.
- De firma J. van Kerckhof in Amsterdam was in 1885 de eerste geregistreerde **sigarettenfabrikant**: sigaretten werden met een machine gemaakt in plaats van met de hand gerold.
- Tot 1930 waren er verspreid over het land verschillende kleine en middelgrote sigaretten- en sigarettentabaksfabrieken, zoals Crescent in Eindhoven, de **Philips tabaksfabriek in Maastricht** en Niemeyer in Groningen.
- Uiteindelijk gingen al die fabriekjes na 1930 op in vier bedrijven: Ardath, Ed. Laurens, Turmac en British American Tobacco.
- In Bergen op Zoom staat de nu nog enige Nederlandse sigarettenfabriek, van het oorspronkelijk Britse maar nu Amerikaanse bedrijf Philip Morris, de fabrikant van de merken **Marlboro**, L&M en Chesterfield maakt. Er werken 1400 fte.
- De sigarettenfabriek van **British American Tobacco** (van onder meer Dunhill en Lucky Strike) in Zevenaar sloot in 2006, wat 560 arbeidsplaatsen kostte.

Korianderolie

- **Teer** en koolmonoxide zijn feitelijk geen ingrediënten van sigaretten, maar stoffen die vrijkomen door de verbranding van de sigaret.
- **Nicotine** zit van nature in de tabaksplant en andere planten uit de nachtschadefamilie, zoals aardappelen, tomaat en aubergine.
- Nicotine zit in de **bladeren** van die planten en is dus niet schadelijk voor ons als consument.
- Aan de tabak van sigaretten wordt voor verschillende soorten onder meer toegevoegd azijnzuur, boterzuur, karwijolie, Sint-Jansbrood, selderie-zaadolie, citroenzuur, cacao en **cacaoprodukten**, koffie-extract, cognac, groenolie, koriander- en dille-olie.
- Daarnaast bevatten de inkt van de merkopdruk, de lijm van de zijnaad, het **sigarettenpapier**, de filterlijm, het filterpapier en het filter zelf nog allerlei ingrediënten. Zoals zetmeel, natriumzout en dek-olie.
- Ammoniak in sigarettentabak versterkt de **verslavende** werking van sigaretten, zo blijkt uit onderzoek van Stivoro. Sigarettenfabrikanten ontkennen dat.

**Aanleren bovenklasse-etiquette kost
'arbeiderskinderen' jaren**

Worstelen met je afkomst

CUM LAUDE AFGESTUDEERD, AANGENOMEN BIJ SHELL, VRAAGT OPA: 'BIJ WELKE POMP?' HOOGOPGELEIDEN UIT LAGERE KLASSEN ONTGROEIEN HUN OUDERLIJK MILIEU, MAAR HEBBEN GROTE MOEITE DE SOCIALE CODES VAN HUN NIEUWE VRIENDEN AAN TE LEREN. 'SOMMIGEN GAAN ZELFS IN THERAPIE.' Tekst **Martin Bons** Illustratie **Johan Kleinjan**

B

abbels', zegt Wim Vos (50). 'Des te hoger ik op de maatschappelijke ladder kom, des te meer collega's met babbel ik krijg. Personen op hoge functies zijn niet per definitie slimmer dan anderen, wel vaak assertiever, verbaal sterker en ze walsen eerder over je heen.' Vos, jongste uit een arbeidersgezin van zeven, begon als metaaldraaier bij een machinefabriek, studeerde in de avonduren en werkte zich onder andere via Philips gestaag op en is momenteel manager bij Peek Traffic, een bedrijf dat hoogwaardige verkeerssystemen ontwikkelt.

Het ging niet vanzelf. 'Bij Philips werd personeel goed begeleid en toen ik chef werd, moest ik naar cursussen: assertiviteit, onderhandelen, leiding

geven. De eerste keer dacht ik me correct te hebben gekleed. Keurige spijkerbroek, net overhemd. Zit ik daar met alleen maar mannen in dure pakken: stropdas, dasspeld, negentig procent had een snor. De cursusleider stelde voor met een introductierondje te beginnen. Ik was de laatste. De één was topmanager, de ander directeur en weer een ander voorzitter van de raad van bestuur. Ik werd steeds kleiner en kleiner en kan me tot op de dag van vandaag niet meer herinneren wat ik heb gezegd.'

'Grofweg één op de tien kinderen uit een laag milieu – ouders alleen lagere school of lager beroepsonderwijs – stroomt door naar de universiteit', meldt Mick Matthijs, gepensioneerd

Sociale daling

■ 19 procent van de mannen tussen 26 en 40 jaar heeft een lager opleidingsniveau dan hun ouders. Bij voorgaande generaties schommelde dat percentage rond 10 procent.

BRON: RMO

IQ

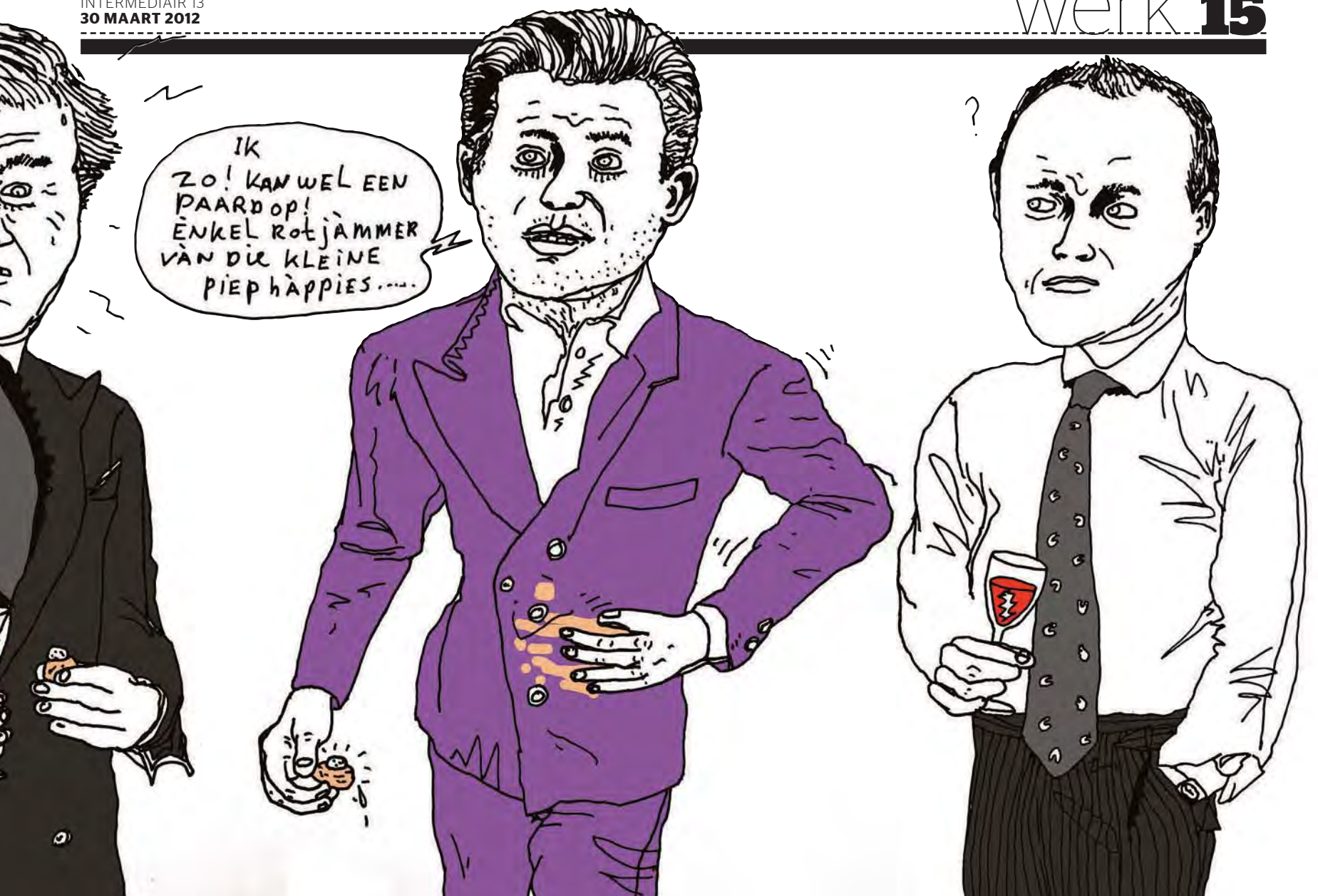
■ In de jaren voor de Tweede Wereldoorlog bleek tijdens militaire keuringen dat kwekelingen (pabo-studenten) een hoger iq hadden dan universitaire studenten. De kweekschool was voor arbeiderskinderen dé manier om verder te leren. Kinderen uit betere milieus gingen vanzelfsprekend naar de universiteit.

BRON: DE STIJGING VAN INTELLIGENTIE-SCORES, JAAP DRONKERS, 1978

Allochtone kinderen

■ Allochtone kinderen met ouders met alleen lager onderwijs scoren hoger op schoolprestaties dan autochtone kinderen met ouders met alleen lager onderwijs.

BRON: LEVELS & DRONKERS, 2006

socioloog aan de Universiteit Utrecht en twee jaar geleden gepromoveerd op *Doorzetters*, een onderzoek naar universitair afgestudeerden afkomstig uit de 'onderklasse'. 'Dat cijfer is al decennia lang redelijk stabiel.'

Lambrusco

Die tien procent krijgt het tijdens en na de studie voor de kiezen. Matthijs: 'Een geïnterviewde zei tegen me dat hij voortdurend het gevoel had in de buitenbocht te lopen. Dat is ook niet vreemd: kinderen afkomstig uit een laag milieu hebben geen goed netwerk, missen sociaal en cultureel kapitaal, kennen de onuitgesproken codes niet en snappen niet dat hogere klassen met dubbele agenda's werken. Een

'Nog steeds gaan mijn handen na een diner wel eens naar beneden om ze af te vegen. Ik kan er niets aan doen: het is een oude gewoonte'

receptie in de hogere milieus is niet alleen gezellig wat drinken. Nee, het is een ontmoetingsplaats, je leert elkaar kennen, het is een strategisch spel. En een diner is niet alleen lekker eten, het is ook een proeve van bekwaamheid. Iemand die ik heb gesproken voor mijn promotie, wilde lid worden van een maatschap. Hij werd financieel getest, maar tijdens een diner informeel ook ondervraagd over de smaak van wijn. Nadat hij opmerkte dat een Lambrusco ook lekker is, merkte hij dat hij er min of meer uitlag.'

Leen Otte (55) geeft als algemeen directeur van BK Bouw leiding aan 130 medewerkers en heeft langzamerhand de codes aangeleerd. Hij is de enige uit een Zeeuws gezin van acht

die is gaan studeren. Na de mavo, mts ('Op de mts was ik voor mijn vader al student') en hts rondde hij zijn studie af aan de TU Delft. 'Ik was me er niet van bewust, maar tijdens mijn eerste sollicitatie bleef ik maar doorkleppen in het Zeeuws. Een vriend die bij het gesprek aanwezig was, zei op de terugweg in de auto: spreek jij geen Nederlands? Toen in ieder geval niet. Wij spraken thuis plat Zeeuws, voor mijn zestiende had ik nooit mijn tanden gepoetst, wij aten niet met mes en vork en veegden onze handen na het eten af aan onze overalls. Nog steeds gaan mijn handen na een diner wel eens naar beneden om ze af te vegen. Ik kan er niets aan doen: het is een oude gewoonte.'

Bill Clinton

■ Abraham Lincoln, Richard Nixon en Bill Clinton kwamen uit een arm gezin en werden achtereenvolgens 16de, 37ste en 42ste president van de Verenigde Staten.

Britse standsverschillen

■ Nergens in de westerse wereld zijn inkomen en opleidingsniveau van ouders zo sterk van invloed op het maatschappelijk succes van hun kinderen als in Italië en Groot-Brittannië. Frankrijk en de Verenigde Staten volgen daarna.

BRON: OESO

KUNNEN WE JOU ROSALIE BAKKER TOEVERTROUWEN?

Rosalie Bakker. Een heel leven voor de boeg. Blijft ze gezond of heeft ze straks veel zorg nodig? Kunnen we bepaalde aandoeningen bij haar voorkomen? Bij Achmea investeren we veel in onderzoek en preventie. Naast Rosalie hebben nog zo'n 4.5 miljoen mensen een zorgverzekering bij ons. Kunnen we die verantwoordelijkheid ook aan jou toevertrouwen? Meer weten over een carrière bij Achmea? Kijk op werkenbijachmea.nl.

Kijk voor vacatures op werkenbijachmea.nl

KUNNEN WE JOU
ONZE KLANTEN
TOEVERTROUWEN?

AGIS
AVÉRO ACHMEA
CENTRAAL BEHEER ACHMEA
FBTO
INTERPOLIS
ZILVEREN KRUIS ACHMEA

achmea

‘De lagere klassen zijn niet gewend leiding te nemen en hebben in het algemeen aversie naar autoriteit’

► **Similarity attraction**

Ralf Knegtmans is headhunter van het vooraanstaande executive searchbureau De Vroedt & Thierry. Hij ziet dat hoogopgeleide, talentvolle personen het af en toe niet redden. ‘Managers in het bedrijfsleven laten zich veelal leiden door *similarity attraction*: ze kiezen vooral mensen die op henzelf lijken. Het gevolg daarvan is dat personen die hun codes niet kennen vaak in de laatste ronde afvallen.’ Hij herkent soms bij een eerste ontmoeting al of een kandidaat uit een lager milieu komt. ‘Een aantal weet niet dat je bij een zakendiner het bestek van buiten naar binnen gebruikt, trekt evident verkeerde pakken aan of heeft twee universitaire studies afgerond, maar gebruikt toch de woorden liggen en leggen door elkaar.’ Knegtmans biedt hun geen cursus aan om dat veranderen. ‘Nee. Het moet uit henzelf komen. Een registeraccountant met een topfunctie bij een accountancybureau vertelde mij ooit dat hij niet van zijn vrouw hield, maar met haar getrouwd was omdat zij uit een familie kwam waar de codes bekend waren en hij die van haar wilde leren om te slagen. Dat was een extreem voorbeeld, maar het geeft wel aan dat degenen die succes hebben, degenen zijn die open staan om de sociale codes aan te leren. De anderen die dat niet doen – hoewel ze zonder meer intelligent zijn en kwaliteit hebben – vallen soms tussen de wal en het schip.’

‘Het is niet een kwestie van een paar jaar achterstand’, zegt socioloog Matthijs. ‘Personen die stijgen op de maatschappelijke ladder, blijven hun leven lang worstelen met hun

afkomst en de andere codes en omgangsvormen.’ Voor sommigen zijn de gevolgen van de sociale stijging zelfs nog ingrijpender. Matthijs: ‘Vooral de breuk met het verleden is pijnlijk. Degenen die stijgen, horen niet bij de nieuwe groep, maar ook niet meer bij de oude. De taal en communicatie in beide groepen is heel anders; ouders hebben geen idee waar hun zoon of dochter mee bezig is, vragen niet hoe het was op het werk. En op verjaardagen is er ongemak bij de familie omdat neef of nicht opeens op een positie zit waar zij op feestjes altijd op zaten te foeteren. Vooral vrouwen hebben het er moeilijk mee. Sommigen raken zelfs

zo verward dat ze in therapie gaan.’

Aversie naar autoriteit

Leen Otte en Wim Vos herkennen de worsteling, maar zijn er wel in geslaagd hun draai te vinden. Wat is hun advies aan personen die willen stijgen op de maatschappelijke ladder én zich daar goed bij willen voelen? Otte tipt ‘vooral te luisteren, een brede interesse te hebben en goed te kijken naar de mores van het andere milieu.’ Vos: ‘Goed om je heen kijken en uiteindelijk toch dicht bij jezelf blijven.’ Headhunter Knegtmans raadt aan te anticiperen: ‘Als je solliciteert ben je al te laat. Je kunt nooit de codes in een paar weken aanleren. Vergewis je er daar-

om al tijdens je opleiding van waarin je tekortschiet, loop stage bij bedrijven waar je later wilt gaan werken en kijk wat je nog nodig hebt om het te leren.’ Matthijs ten slotte voegt daar na jaren onderzoek aan toe: ‘De lagere klassen zijn niet gewend leiding te nemen en hebben in het algemeen aversie naar autoriteit. Dat moet er ten eerste uit. Accepteer leiderschap en zie in dat je zelf ook verantwoordelijkheid kunt nemen. En daarnaast: bekwaam jezelf in informele sociale contacten. Ga naar recepties. Kleed je als de groep. Integreer. Pas als je dat doet, kun je ook de binnenbocht lopen.’

REDACTIE@INTERMEDIAIR.NL

Borstvoeding

■ Baby's die borstvoeding krijgen, zouden later een grotere kans hebben om te stijgen op de maatschappelijke ladder dan baby's die uit de fles drinken.

BRON: ONDERZOEK VAN DE UNIVERSITEIT VAN BRISTOL

32

■ Bij mensen die stijgen op de maatschappelijke ladder vindt er rond 32-jarige leeftijd vaak een omslag plaats in politieke voorkeur. De voorkeur van het nieuwe milieu (bovengemiddeld vaak VVD) krijgt dan de overhand op de ouderlijke politieke kleur.

BRON: DE GRAAF & NIEUWBEERTA, 1995

Maak jij een vliegende start?

Kijk voor het Junior Talent Programma op www.noord-holland.nl

Op zoek naar ontwikkelingsmogelijkheden bij een maatschappelijk betrokken en boeiende organisatie? De provincie Noord-Holland gaat weer werven voor haar Junior Talent Programma. Het programma richt zich op het bieden van kansen aan junior kandidaten op de arbeidsmarkt die zich willen ontwikkelen én verbinden aan de provincie. Dit jaar hebben we weer plaats voor Trainees en Junior Experts.

Trainees

Dit programma gaat in september 2012 weer van start. Heb je een WO-Master en wil jij je carrière in een politiek-bestuurlijke organisatie stevig in de startblokken zetten? Als Trainee volg je een tweejarige brede ontwikkelroute naar een generalistische beleidsfunctie.

Je werkt gedurende twee jaar aan opdrachten binnen voor de provincie kenmerkende beleidsvelden. Naast het reguliere werk doorloop je een programma voor je persoonlijke ontwikkeling.

Junior Experts

Weet jij al wat je wilt, maar mis je nog de relevante werkervaring? Dan is het Junior Expertprogramma wellicht iets voor jou. Als Junior Expert word je aangesteld in één specifieke functie. Vanaf september 2012 starten er trajecten voor verschillende functies. Je krijgt volop de mogelijkheden je te specialiseren in vakgebieden zoals Facilitair,

Financiën of Techniek. Je volgt een op maat gemaakt opleidingstraject van werken en leren. Je wordt zo in staat gesteld om versneld de betreffende functie volwaardig te kunnen uitoefenen. Vereiste ervaring en opleiding kunnen verschillen per functie.

Nieuwsgierig?

Ga dan naar www.noord-holland.nl voor meer informatie over het Junior Talent Programma. Hier tref je ook informatie voor onze overige vacatures aan.

De provincie Noord-Holland vindt diversiteit belangrijk en waardeert de unieke bijdrage van haar medewerkers. De provincie wil dat het personeelsbestand in onder meer leeftijd, geslacht en culturele achtergrond een afspiegeling is van de beroepsbevolking van Noord-Holland.

ExxonMobil in de Benelux maakt deel uit van het wereld omspannende energie- en chemie concern Exxon Mobil Corporation. ExxonMobil houdt zich ondermeer bezig met de opsporing en winning van aardolie, aardgas en steenkool en het verwerken en verkopen van deze energie dragers. ExxonMobil is een Amerikaans bedrijf en mag zich tot de meest succesvolle en financieel krachtige ondernemingen in de wereld rekenen.

Project Engineers (m/v) Mechanical en Electrical & Instrumentation

De Afdeling

De Rotterdam Project Management (RPM) groep is verantwoordelijk voor het uitvoeren van de investeringsplannen van ExxonMobil Refining & Supply en ExxonMobil Chemical in Rotterdam. Deze groep maakt deel uit van de wereldwijde ExxonMobil Central Project Management organisatie. De RPM groep is verantwoordelijk voor het realiseren van projecten, vanaf het ontwerp tot en met de in bedrijfname.

De Functie

Als Project Engineer Mechanical of Electrical & Instrumentation bent u verantwoordelijk voor een portfolio van projecten, die onder uw aansturing wordt gerealiseerd.

De projecten worden ontwikkeld en uitgevoerd in nauwe samenwerking met interne klanten. De detail engineering en constructie worden uitgevoerd door gespecialiseerde contractors. Tijdens de constructie fase en bij de finale oplevering aan de productieafdeling heeft U een coördinerende rol. De Project Engineer heeft de verantwoordelijkheid voor veiligheid, kwaliteit, kosten, engineering en voortgang van het project.

De Eisen

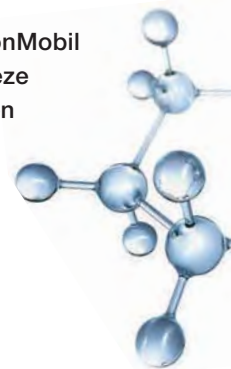
Wij zijn op zoek naar kandidaten met 5-10 jaar werkervaring in een soortgelijke functie, bij een engineering contractor of bij een bedrijf in de chemische/petroleum-industrie. Daarnaast heeft u een afgeronde technische opleiding, minimaal HTS niveau. Verder beschikt u over goede communicatieve vaardigheden, een sterk ontwikkeld analytisch denkvermogen en spreekt u vloeiend Engels en Nederlands. Ook heeft u een lange termijn interesse in het ontwikkelen van uw carrière in project management in een wereldomspannende multi-national.

Wat ExxonMobil biedt

Wij bieden een interessante en uitdagende functie. Door ons systeem van loopbaanbegeleiding kunt u rekenen op continue aandacht voor uw individuele ontwikkeling. Interne overplaatsingen of overplaatsingen naar grote projecten in het buitenland behoren tot de mogelijkheden. Specifieke interne en externe opleidingen evenals 'on the job' training zullen dienen om uw vakken aan te vullen en op peil te houden. Uiteraard bieden wij een aantrekkelijk salaris met uitstekende arbeidsvoorwaarden.

Interesse?

Heeft U belangstelling voor één van deze functies, kijk dan voor meer informatie en voor sollicitatie op www.exxonmobil.nl

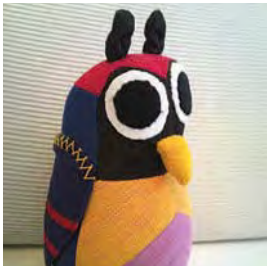

ExxonMobil
Taking on the world's toughest energy challenges.™

Justin en Jennifer willen graag kinderen, maar verschillen van mening over het ideale moment. En dan is er nog het buitenland dat trekt.

tekst **Simon de Wilde**

Nog te jong voor kinderen

Justin

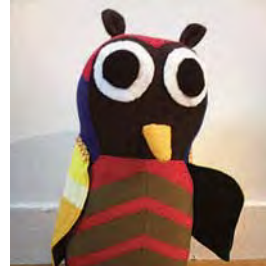
'Voor nu is dit mijn ideale baan, omdat het afwisselend werk is. Ik doe onderzoek, geef college en verricht advieswerk voor de overheid. Maar ik weet niet of ik verder carrière

wil maken binnen de wetenschap. Het werk is competitief en erg veeleisend. Er zijn weinig aanstellingen en vanwege de crisis stukt de doorstroom. Ook word ik afgerekend op wat ik publiceer, het is *publish-or-perish*. Mijn contract loopt nog twee jaar en misschien wil ik dan wel eens buiten de universiteit kijken.

In het laatste jaar van mijn promotieonderzoek werkte ik wel meer dan 60 uur per week. Dan keek ik in het weekend ook nog eens tentamens en papers van studenten na. Dat was te veel en ging ten koste van mijn vrije tijd. Ik maak graag muziek en daar was geen tijd meer voor. Nu werk ik 45 tot 50 uur per week. Een tijdje geleden kreeg ik een baan aangeboden aan een universiteit in Aziatisch land, maar die heb ik afgeslagen. Het was voor langere tijd en ik vroeg me af of ik er wel zou kunnen aarden.

Aan het begin van onze carrières gingen we qua salaris gelijk op, maar nu verdient Jennifer meer. Dat was in het begin wel even slikken. **Jennifer hecht meer waarde aan haar salaris. Als zij hard werkt krijgt ze een bonus,** het is een vorm van waardering. In mijn werk haal ik voldoening uit de vrijheid die ik heb en de conferenties in buitenland. Waardering krijg je weinig, in de wetenschap is men niet scheutig met complimenten. Wij willen in de toekomst kinderen, maar nu wil ik graag genieten van de vrijheid die we hebben. Met de rugzak een maand rondtrekken in exotische landen. Daar hebben we het vaak over gehad. Jennifer wil ook nog geen kinderen, maar ik denk dat zij er wel eerder aan toe zal zijn dan ik. Het is heel moeilijk om voor me te zien en ik denk dat het mijn leven echt zal veranderen. Je hebt dan een enorme verantwoordelijkheid, maar aan de andere kant voldoet het aan de hang naar zingeving.

Ik doe beneden het schoonmaakwerk en Jennifer doet de bovenverdieping. Verder doe ik de boodschappen en kook ik altijd – maar dat vind ik leuk. De rest van de huishoudelijke taken verdelen we gewoon een beetje. Ik ben degene die iets netter is en raak soms geïrriteerd als Jennifer haar taak overslaat. Ik zeg er eerder iets van als zij iets laat slingeren.'

Jennifer

'In de branche waarin ik werk gaat het ronduit slecht en ik had heel lang een tijdelijk contract. Daarom moest ik me bewijzen en werkte ik meer dan 60 uur in de week.

Dit leidde tot veel stress en ik voelde continu de druk. Soms lag ik de hele nacht wakker, omdat het werk in mijn hoofd gewoon doorging. Ik heb het mezelf op de hals gehaald en nu verwachten collega's dat ik altijd zo veel werk verzet. Ook nu ik een vast contract heb. Het is een ambivalent gevoel, want ik heb ook druk nodig om te kunnen presteren.

Onze carrières gaan nu gelijk op, maar **ik zou het niet erg vinden om die van mij op termijn op een lager pitje te zetten.** Justin kreeg een aanbod om een paar jaar aan een universiteit in een Aziatisch land te werken, maar dat verdiende niet genoeg om ons beiden te onderhouden. En voor mij was het lastig geweest daar werk te vinden. Als hij nog eens een goed aanbod krijgt zou ik hem volgen, ook naar het buitenland, maar dat is nu niet aan de orde.

Waardering in mijn werk betekent een bonus krijgen, omdat ik de meeste omzet heb gehaald. Lieve woorden op een kerstkaartje zijn ook goed, maar op het kantoor waar ik werk heerst nu eenmaal een bonuscultuur. Sinds ik er werk draai ik de hoogste omzet en ik zou het wel erg vinden als dat zou veranderen.

Ik ga in de ochtend eerder weg en kom ook later thuis. Daarom doet Justin de boodschappen en kookt hij. We storten allebei 1.000 euro op een gezamenlijke rekening waar de vaste lasten maandelijks van worden betaald. Ik zou eerlijk gezegd niet weten wat de pincode van die rekening is. Soms ontstaat er discussie, omdat ik eerder vind dat er moet worden schoongemaakt. Terwijl Justin veel meer in het huishouden doet dan ik.

Wij willen allebei graag kinderen, daar zijn we het nu wel over eens. Het is alleen de vraag wanneer? Ik wil graag op mijn dertigste kinderen, maar Justin vindt dit te vroeg. Ik denk dat er niet zo veel zal veranderen als er kinderen zijn, terwijl Justin denkt dat dat wel zo is. Justin is een twijfelaar. Vorig jaar drong het voor het eerst echt tot hem door dat hij nu de keuze maakt voor mij en dat wij samen een gezin gaan stichten. Dat toekomstbeeld deed hem schrikken. Hij vroeg zich af wat er zou gebeuren als hij over tien jaar op een andere vrouw verliefd zou worden? We hebben er veel over gesproken en hij heeft die gedachten nu niet meer.'

Ook in De balans?

Meld je aan via
www.intermediar.nl/aanmelden
Je blijft anoniem.

JUSTIN	JENNIFER
Leeftijd: 29	Leeftijd: 26
Functie: DOCENT-ONDER- ZOEKER	Functie: ADVOCaat
Werkt: 40 UUR PER WEEK	Werkt: 37,5 UUR PER WEEK
Bruto maandsa- laris: 2.700 EURO	Bruto maandsa- laris: 3.300 EURO

BEGONNEN ALS SECRETARESSE EN VVV-GIDS KLOM ANNEMARIE JORRITSMA OP TOT VVD-VICE PREMIER ONDER WIM KOK EN NU BURGE-MEESTER VAN ALMERE. EEN TERUGKEER NAAR DEN HAAG ZIET ZE NIET GEBEUREN. 'IK HEB EEN LEUK MANDJE MET FUNCTIES.'

Tekst **Robin Uitham** Fotografie **Adri Mouthaan**

'De auto is een geweldige werkplek'

Wie:

ANNEMARIE JORRITSMA

Geboren:

1 JUNI 1950, HENGLO

Opleiding:

SCHOOL VOOR TOERISTISCHE VORMING BRED, MO-FRANS
LOOPBAAN: SECRETARESSE; GIDS VVV FRIESLAND; 1978-1988 VVD-
GEMEENTERAADSLID BOLSWARD; 1982 TWEDE KAMERLID VVD; 1994
MINISTER VAN VERKEER EN WATERSTAAT; 1998 VICE-PREMIER EN MINISTER
VAN ECONOMISCHE ZAKEN; 2002 KAMERLID; 2003 WAARNEMEND
BURGEMEESTER VAN DELFZIJL, BURGEMEESTER VAN ALMERE EN
VOORZITTER VAN DE VNG (VERENIGING VAN NEDERLANDSE GEMEENTEN).

Wat was de boodschap van uw opvoeding?

'Zorg dat je jezelf kunt redden, was de insteek van mijn vader: leer maar een vak. Mijn vader was molenaar, mijn moeder werkte in het bedrijf. De kwaliteiten die ik heb meegekregen zijn leren onder-nemen, risico durven nemen, met mensen leren omgaan, commercieel denken, hard werken ook.'

Wat wilde u worden toen u tien was?

'Molenaar. Mijn vader had twee dochters. Ik was de oudste dochter, dus ik dacht dat het een goed idee was als ik hem zou opvolgen of een man zou zoeken die dat kon. Tot ik een keer met mijn vader meeging naar een bijeenkomst van de Vereniging van Vrije Molenaars en het mannenpotentieel daar zag, toen was ik snel van de gedachte genezen.'

Hoe bent u in de politiek terechtgekomen?

'Ik woonde in Bolsward, waar mijn man werkte in het bedrijf van zijn vader. Freelance leidde ik toeristen rond in het Frans voor de VVV. De VVD zocht toen een lijsttrekker. We gingen naar bijeenkomsten, waar ik blijkbaar een keer mijn mond had opengetrokken. Op een dag werd ik gebeld of ik het wilde doen.'

Wat was uw belangrijkste beslissing?

'In 1982 was ik lijsttrekker geweest bij de gemeenteraadsverkiezingen, het ging goed met de VVD. De afdeling vroeg of ze me kandidaat mocht stel-

len voor de Tweede Kamer. Als grapje zei ik ja en tot mijn verbazing kwam ik op een redelijk hoge plek op de landelijke lijst: 35. Toch verwachtte ik daar niets van. Bij de verkiezingen eindigden we met 36 zetels en zat ik in een klap in de Tweede Kamer. Dat is bepalend geweest voor al mijn keuzes daarna. Dat was heel veel geluk. En ik weet zeker: als ik het serieus had moeten overwegen, had ik het niet gedaan, want ik had op dat moment twee kinderen van vijf en acht.'

Zonder mazzel geen succes. U had geluk dus?

'Ik heb mazzel gehad, maar ook iedere keer mijn kansen gepakt. Als ik werd gevraagd, had ik zelf de neiging te zeggen: goh, kan ik dat allemaal wel? Dan had ik gelukkig iemand thuis die voortdurend riep: natuurlijk kun je dat en je gaat het doen ook. Dat helpt zeer. Ik denk dat veel vrouwen niet zo'n partner hebben. Achter sterke mannen staan sterke vrouwen en andersom. Ik ken weinig paren bij wie beiden een succesvolle carrière hebben en ook de relatie succesvol is. Bijna altijd kiest de een voor de ander.'

Wat heeft u nagelaten voor uw partner?

'Hij heeft veel meer voor mij ingeleverd, bijvoorbeeld een flink deel van zijn sociale leven toen de kinderen jong waren. We hadden wel goede hulpen, maar de avonden moest hij opvangen, tot in de middelbareschoollleeftijd van de kinderen. Ik denk dat daardoor zijn relatie met hen veel intenser is

Het beste advies dat ik ooit kreeg

"Toen ik minister werd, zei oud-minister Jan de Koning tegen me: 'Je wordt nu een handtekeningenmachine, heb niet de illusie dat je alles kunt lezen, doe wat ik deed: lees het niet, gewoon tekenen, dan gaat het met 95 procent goed, met 5 procent loop je een risico, met een heel klein percentage gaat het echt fout. Het kost je minder tijd om dat te herstellen dan alles te lezen.'"

'Ik ken weinig paren bij wie beiden een succesvolle carrière hebben en ook de relatie succesvol is'

dan bij veel andere vaders met dochters. Daarop ben ik wel eens jaloers geweest.'

Door een lek werd bekend dat u had gesolliciteerd naar het burgemeesterschap van Amsterdam. Dat moet u niet leuk hebben gevonden.

'Nee. Maar ik ben het met ere niet geworden. Het had nooit mogen worden gelekt, maar als het dan zo is, denk ik: het kan beroerder. In Nijmegen is ook net gelekt. Daar is wel schade aangericht. Het was wel even lastig hier in Almere, maar het burgemeesterschap van Amsterdam komt maar een keer vrij. Overigens was mijn familie ook boos op me, die was niet meegegaan. Dus was het wel goed zo.'

Van wie accepteert u kritiek?

'Van velen, wat heb je aan meepraters? Je hebt juist wat aan adviseurs die behoorlijk tegenspraak geven, daaraan heb ik ook behoefte, zowel thuis als op het werk.'

U bent een aantal keer in opspraak geraakt, neem de bouwfraude-enquête.

'Ik vind het nog steeds interessant hoe je in opspraak kunt raken over iets waar jezelf nooit bij betrokken bent geweest, alleen doordat je getrouwd bent. Dan denk ik: zijn ze nu helemaal van de pot gerukt, wat is dit voor flauwekul. Het feit dat ik getrouwd ben met iemand die in een bedrijf werkt (Jorritsma's echtgenoot Gerlof was mede-eigenaar van bouwbedrijf Jorritsma Holding BV, *Red.*), suggereert dus dat ik de hele tijd met die man praat over wat hij in zijn werk doet, terwijl wij, gewoon alleen al doordat ik de hele week in Den Haag woonde in die tijd, überhaupt nooit over werk praatten.

Ik word ontzettend boos als men mij iets aanwrijft wat ik zelf niet heb kunnen doen en ik word emotioneel als het over mijn familie gaat, zeker als het ten onrechte is. Maar het is onvermijdelijk, een bestuurder die nooit wordt bekritiseerd, bereikt niets.'

Wilt u nog terug naar de politiek?

'Die kans is uiterst klein, dan moeten ze met zo'n ontzettend leuk aanbod komen. Het is wel mooi geweest, het is ook een hondenbaan: ik heb nu een leuk mandje met diverse functies.'

Wat is uw allerbeste secundaire arbeidsvoorwaarde?

'De auto met chauffeur, dat schept zoveel extra werktijd. Als ik die niet had, had ik echt een probleem, dan zou ik hier uren achter mijn bureau moeten zitten. In de auto doe ik al mijn post, al mijn telefoontjes, de auto is een geweldige werkplek.'

VAKER BURN-OUT DOOR SLAPPE ECONOMIE EN HET NIEUWE WERKEN

OPGEBR

ALS WERKNEMERS ZICH ZIEK MELDEN, DAN IS DAT STEEDS VAKER OMDAT ZE OVERSPANNEN ZIJN, OF ERGER: EEN BURN-OUT HEBBEN. BIJNA 15 PROCENT VAN ALLE WERKENDEN ZEGT WEL EENS LAST TE HEBBEN VAN OPBRANDINGSVERSCIJNSELEN.

Tekst **Marieke van Twillert** Fotografie **Roger Cremers**

A

nneke (58) had beter moeten weten, ze is nota bene een ervaren arts. Maar ze was stomverbaasd toen ze juni 2010 op de hartbewaking belandde en niet lang erna de diagnose kreeg: een stevige burn-out. Die had zich, beseft ze achteraf, aangekondigd met pijn op de borst, slecht slapen, rugpijn – maar toch had Anneke dat niet herkend als de voortekenen van een burn-out. 'Ik had de klachten tevoren als lichamenteel geduid.'

In 2011, blijkt uit onderzoek van het CBS, zei 14 procent van de Nederlandse werknemers (wel eens) burn-outverschijnselen te hebben. In 2007 was dat nog 11 procent. Niet zo vreemd dus dat ook een toenemend aantal van hen overspannen raakt of een burn-out krijgt. Was in 2010 nog 17 procent van de verzuimdagen te wijten aan psychische problemen, vorig jaar was dat aandeel 20 procent, blijkt uit cijfers van het CBS en TNO. En tussen 2007

en 2010 was dat percentage overigens ook al gestegen. Daar komt bij dat het verzuim met psychische klachten langer duurt dan voorheen: gemiddeld 141 dagen in 2010 en 147 dagen in 2011. Bij 43 procent van de werknemers met psychische klachten, duurde het verzuim langer dan drie maanden.

De dertigjarige Isa (niet haar echte naam) is een van die werknemers die vorig jaar thuis kwam te zitten. Ze werkte als projectmanager. 'Ik heb vijf jaar lang hard gewerkt om deze functie te bereiken. Ik maakte promotie na promotie, maar kon er niet van genieten. Ik kreeg last van hartkloppingen, slapeloosheid en raakte oververmoeid. Op een dag was het op. Hyperventileren, huilen.' Vier maanden zat ze thuis. Ze weet het aanvankelijk aan privé-problemen. Tijdens haar therapie, als onderdeel van haar reïntegratietraject, kwam ze erachter dat ook de werkdruk een grote rol speelde in

METAFOOR (1)

■ De New-Yorkse psychoanalyticus Herbert Freudenberger zou de term 'burn-out' hebben gemunt. In *Journal of Social Issues* (1974) beschreef hij hoe enthousiaste en idealistische vrijwilligers in een opvangcentrum voor drugsverslaafden binnen een jaar veranderen in vermoeide, geprikkelde, gedesillusioneerde hulpverleners.

METAFOOR (2)

■ De term haalde Freudenberger uit de drugscene van die tijd. *Burned out* heeft betrekking op wat nu 'tolerantie' heet. Een verslaafde heeft hogere dosis nodig voor hetzelfde effect. *To be burned out* wil zoveel zeggen als: de voorraad drugs in het lichaam is verbruikt. Letterlijk: opgebrand.

BRON: WILMAR SCHAUFELI, *BEHANDELINGSSTRATEGIEËN BIJ BURNOUT* (2001)

AND

haar burn-out – want dat was het wat ze had. 'Ik nam altijd alle extra taken aan, zei nooit nee. Soms kwam ik pas aan het eind van de middag aan mijn eigen werk toe.'

Wanneer het economisch tij tegenzit, zoals nu, dan melden werknemers zich minder gauw ziek. Met een verkoudheidje of milde rugpijn gaan ze toch naar hun werk, met aspirientje achter de kiezen. Dat blijkt ook uit de verzuimcijfers, die worden lager. 'De druk in bedrijven neemt toe', zegt bedrijfsarts Rob Hoedeman van 365 (voorheen de Arbodienst). 'Mensen maken zich zorgen over hun baan. Met een lichte griep gaan ze toch naar kantoor. Dat kan op zich best.'

Maar juist het 'psychisch verzuim' neemt toe en dit geldt met name voor hoger opgeleiden, zo bleek eind vorig jaar ook al uit cijfers van het Nederlands Centrum voor Beroepsziekten (NCvB).

Taboe

Zijn we steeds harder gaan werken en raken we daardoor vaker geestelijk uitgeput? Niet echt, zegt senior onderzoeker Irene Houtman van TNO. Zij onderzocht met een collega de werkdruk in Nederland, ook in vergelijking met andere Europese landen.

'Mensen vallen om verschillende redenen om. Het heeft met de persoonlijkheid te maken'

Ze keken naar 'snel moeten werken' en 'werken met strakke deadlines'. 'Die groei in werkdruk is er wel geweest. Het tempo is omhooggegaan vanaf 1977 tot ongeveer de eeuwwisseling. Maar daarna is in Nederland de werkdruk min of meer gelijk gebleven. 'We waren koploper in Europa, nu zijn we middenmoter. Dat komt omdat tot en met 2005 de werkdruk en het werkt tempo in de rest van Europa is blijven stijgen.'

Let op, dit is de ervaren werkdruk van werknemers. Werkdruk is subjectief, erkent Houtman. 'Het is moeilijk te meten. Een jeugdwerker zal het definiëren als het aantal casussen dat ze moet behandelen, een politiek medewerker zal het hebben over deadlines die gehaald moeten worden.'

Pas het laatste decennium stijgt ook het verzuim wegens psychische aandoeningen. Een deel van de toename kan komen door overdiagnostiek, suggereert psychiater Bram Querido. 'Het taboe is eraf. Mensen zeggen eerder dan vroeger "ik heb een depressie" en stappen naar de dokter.' Ook zullen sommige werknemers 'burn-out' inzetten in een arbeidsconflict, voegt hij toe. 'Mensen melden zich ziek en zeggen "ik heb stress en kan niet werken"'

MEDITATIE HELPT

■ Vijftien minuten mediteren helpt beter tegen stress dan vijftien minuten luisteren naar een radio-programma over mediteren. Na meditatie waren de deelnemers kalmer en minder gestrest. Dat blijkt uit onderzoek van Madelon van Hooff en Matthijs Baas (UvA) in het vakblad *Applied Psychology* (2012).

BEZUINIGING

■ 'Aandachtsstoornissen' (zoals overspannenheid en burn-out) zitten niet langer in het basispakket. Als gevolg van de bezuinigingen op de geestelijke gezondheidszorg, moet sinds twee maanden een eigen bijdrage betaald worden voor een bezoek aan een psychiater.

De workshop Tegenslagkracht

Houtman wijst erop dat Nederland in toenemende mate een 'dienstenmaatschappij' is. Het werk heeft steeds meer te maken met 'uitwisselen van informatie' en 'contact met mensen'. Met andere woorden: we doen alles met ons hoofd. In het verlengde daarvan ligt een groei van juist psychische – en niet fysieke – aandoeningen voor de hand. 'Als het aantal mensen dat zwaar werk doet, langzaam vermindert, dan heb je ook relatief minder mensen die fysieke beroepsziekten hebben.' Werken met je hersens heeft een ander type beroepsziekten tot gevolg, die verschuiving ligt voor de hand. 'Werknemers staan bloot aan cognitieve en sociale arbeidsrisico's.' Dat klinkt abstract, maar veel concreter kan het niet worden gemaakt.

Dat komt: het verschilt van persoon tot persoon wie gevoelig is voor die psychosociale risico's. Wat de één als belastend ervaart, is voor de ander onbetekenend.

Cynisch

Een burn-out en ook overspannenheid begint meestal met slaapklasten. Dat is het moment om aan de bel te trekken. Zeker als daar piekeren bij komt, en als je je werk niet kunt loslaten. 'Collega's kunnen merken dat iemand cynisch wordt, of zich terugtrekt', zegt Madelon van Hooff, universitair docent arbeids- en organisatiepsychologie (UvA). Zij is een aantal jaar geleden gepromoveerd op de wisselwerking tussen werk en privé. 'Als je merkt dat je niet toekunt met de normale mo-

'Om burn-out-klachten te voorkomen, moet je na elke inspanningsperiode herstellen'

menten om te herstellen, dan moet je je zorgen maken. Als het weekend niet voldoende is om bij te komen en je na een vakantie nog niet fit bent.' Anneke vertelde haar leidinggevende in het ziekenhuis niet over haar slaapproblemen, of dat ze er moeite mee had om de vele patiënten in een onmogelijk korte tijd te 'zien'. Zo moeilijk vindt ze het om werk uit handen te geven, dat ze ná haar burn-out en succesvolle hervatting van haar werk, afgelopen januari opnieuw een burn-out kreeg. 'Helaas. Maar ik denk dat ik het nu beter aanpak. Ik sta nu meer open voor veranderingen. Mijn leeftijd speelt een rol, ik moet erkennen dat ik minder kan. Ik moet mijn gedrag veranderen en meer open zijn

KIJK KRITISCH NAAR JEZELF - EN VOORKOM BURNOUT

- 1 Kijk in de derde persoon naar uzelf
- 2 Hoe ervaart 'die persoon' het werk?
- 3 Geeft het werk haar/hem voldoende energie?

BRON: NELL VAN DE LIGT, STRESS- EN BURNOUTEXPERT, DIE 2 APRIL EEN ONLINE TELE-MASTERCLASS HOUDT

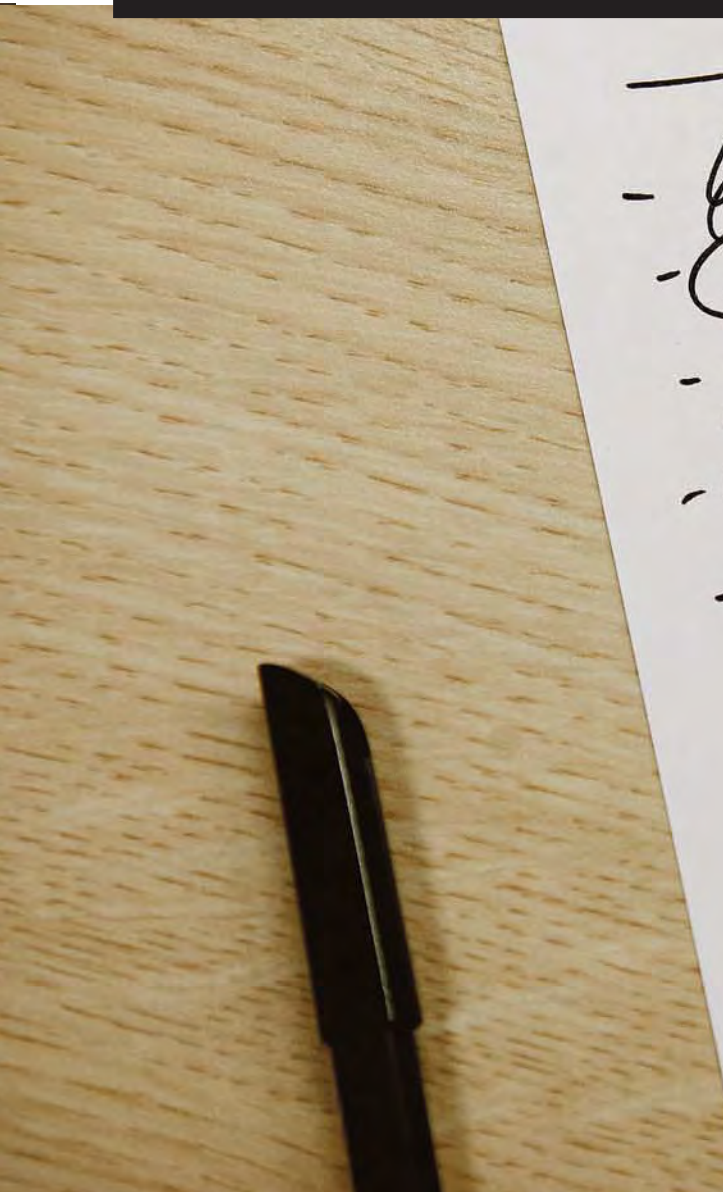
HEB IK EEN BURN-OUT?

■ Online testen en offline trainingen genoeg. Zie bijvoorbeeld mentaalvitaal.nl (Trimbos Instituut) of de cursus 'Gek van je werk' van Context. Test jezelf, bijvoorbeeld op burnin.nl, waarop een burn-outtest van psychotherapeut Carien Karsten.

ONLINE

■ Door het constant (online) bereikbaar zijn, vervaagt de scheiding werk en privé. Dat komt een goed herstel niet ten goede en kan slaapproblemen tot gevolg hebben. Overspannenheid begint vaak met slaapproblemen.

BRON: NEDERLANDS CENTRUM VOOR BEROEPSZIEKTEN

-
- Geven - Ontvangen Energie
 - Positief - Emoto
 - Draag kracht
 - Positief herhalen
 - ken aanpakken.

Aantekeningen van de auteur bij de workshop

over wat ik zelf wil en kan. Ik ben gaan sporten, ik ben gaan dansen – en dat op mijn 58e.' Toch klinkt ze opgewekt door de telefoon. Ze belt vanuit Bonaire: 'Daar wilde ik altijd nog een keer heen.'

Psychiater Querido ziet in zijn Hilversumse Praktijk Querido meer patiënten zoals Anneke. 'Mensen vallen om verschillende redenen om. Het heeft met de persoonlijkheid te maken. Het zijn mensen die oververantwoordelijk zijn, veel hooi op de vork nemen, aardig zijn of aardig gevonden willen worden, geen grenzen kunnen stellen.'

In de typische beroepsgroepen waar veel mensen uitvallen met burn-out – de zorg, het onderwijs, de politie – werken vaak bevlogen mensen. Zij ►

DE HAPPY BOX EN HOE JE DE STRESSKIP SLACHT

■ 'Doe je ogen dicht en ontspan. Zit je goed tegen de rugleuning, in een houding van kracht? Denk aan een moment waarop je zelfvertrouwen had. Wat voor emoties komen nu in je op? Plaats nu je duim en wijsvinger tegen elkaar als een oogje. Vanaf nu veranker je dit goede gevoel, dit moment van succes. Dat kun je het altijd terughalen als je het nodig hebt.'

We zijn in Arnhem, bij de eerste workshop 'Tegenslagkracht – psychisch gezond blijven in tijden van crisis'. De deelnemers krijgen vanavond tips om 'mentaal weerbaar' te worden. Daarmee, is het idee, kun je 'psychisch leed' en verzuim voorkomen.

Volgens Ton Wintels, psycholoog en coach bij HSK, een bedrijf dat psychische zorg aanbiedt, die het initiatief heeft genomen voor deze serie gratis workshops, is preventie hard nodig. 'Juist nu neemt de mentale druk toe op iedereen, door de bezuinigingen in de geestelijke gezondheidszorg, de crisis en de reorganisaties in het bedrijfsleven.'

Twee psychologen van HSK geven de workshop in Arnhem. Thea Caris en Elly Buytenhuis hebben het over 'het slachten van de stresskip', 'het halfvol krijgen van het halflege glas' en lessen in 'gehakt maken van sombere wolken'. Ze laten clips van films zien ('Singin' in the rain'), liedjes en een persiflage op het typetje dominee Gremdaat ('Kent u dat; ik zit helemaal onder de crisis') en de deelnemers leren hoe ze een 'happy box' kunnen knutselen (een schoenendoos die je moet beplakken en vol stoppen met memorabilia waarvan je blij wordt).

'Het beeld dat we van onszelf hebben is beperkt', houdt Buytenhuis de deelnemers voor. 'Dat beeld kan je aardig in de weg zitten, ook bij sollicitaties.' Om te oefenen, volgt een rondje 'speeddaten' van telkens drie minuten. 'Wat zoek je, wat heb je te bieden.' Maaike zoekt 'nieuwe energie', een werkloze consultant (56) zoekt 'een nieuwe baan'. In de sessie 'persoonlijke rugdekking' plakken de deelnemers een Post-it-geeltje met een bemoedigende kreet 'mooie bril', 'fijn dat je er bent', 'inspiratie' op elkaars rug.

Na afloop van de workshop zijn de reacties gemengd. Voor Caroline was het een leerzame avond. Ze heeft een moeilijke puberdochter. 'Ik ga samen met haar een 'happy box' te maken.' Maar Louise, maatschappelijk begeleidster, vond het tegenvallen, omdat de workshop niet echt ingaat op werkstress. 'Ik werk met cliënten met multiproblematiek. Ik probeer uren te blokkeren in mijn agenda voor administratie, maar wanneer er een crisis is of een melding van een zwerfjongere die onderdak nodig heeft, ga je toch op pad. Ik had willen weten hoe ik daarmee moet omgaan. Ik krijg tijdens de workshop hier te horen dat ik positief moet zijn en de afwas mag laten staan. Strijken een dag uitstellen? Die fase ben ik allang voorbij.'

WERKSTRESS

■ Bijna één op de drie werknemers vindt dat werkgevers onvoldoende doen om de psychosociale arbeidsomstandigheden te verbeteren. Volgens 11 procent van werknemers heeft zijn werkgever helemaal geen maatregelen genomen om werkstress te voorkomen – en zou dat wel moeten.

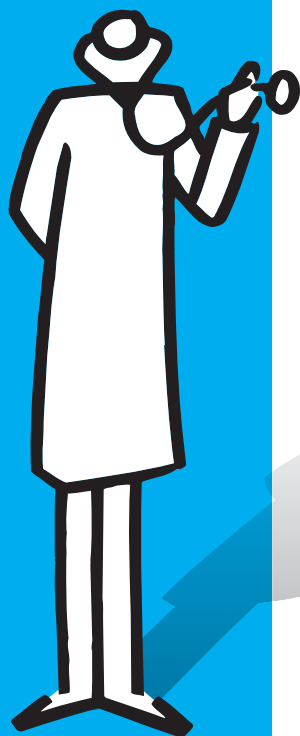
BRON: NATIONALE ENQUÊTE ARBEIDSMOMSTANDIGHEDEN 2010, TNO

PSYCHISCH VERZUIM

■ Burn-out en het iets minder ernstige zusje ervan overspannenheid, vormen samen 80 procent van alle beroepsziekten. Psychische aandoeningen vormen een derde van al de beroepsziekten. Andere psychische aandoeningen waardoor werknemers thuis komen te zitten zijn bijvoorbeeld depressie, angststoornissen en posttraumatische stressstoornis.

Laat **zien**
wat je **kan**

Vul jij onze ruimte met jouw ideeën?

Delft is op zoek naar een

(Business) Controller

(36 uur; max. € 5.430,--)

Binnen het cluster Ruimte adviseer je proactief over bestuurlijke afwegingen bij de programmabegroting, de voortgangsrapportages, de jaarrekening en het jaarverslag.

Verder bewaak je de kosten en de baten en kom je met ideeën om verbeteringen door te voeren. Je hebt een afgeronde relevante academische opleiding en enige jaren werkervaring in een vergelijkbare functie. Daarbij analyseer je snel bedrijfsprocessen en kun je jezelf - mede dankzij je contactuele vaardigheden - goed verplaatsen in de belangen van anderen.

Ben je geïnteresseerd? Kijk dan voor meer informatie op www.delft.nl/vacatures.

Acquisitie n.a.v. deze advertentie stellen wij niet op prijs.

Gemeente Delft
www.delft.nl

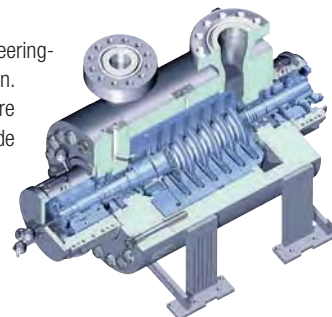
SIEMENS

Siemens is één van 's werelds grootste en meest innovatieve solution providers op het gebied van energieopwekking- en distributie. Al ruim 35 jaar levert Siemens Nederland N.V. met haar hoogwaardige compressorinstallaties een wezenlijke bijdrage aan efficiënte en duurzame exploitatie van olie en gasvelden. Vanwege uitbreiding van het team Product Engineering in Hengelo zijn we op zoek naar een (m/v)

Product Engineer

werktuigbouwkundige met specialisatie Energietechniek

De functie Je houdt je bezig met alle engineering-activiteiten van centrifugaal compressoren. Dit betreft zowel de ombouw van stationaire en roterende componenten van bestaande compressoren als complete vervanging. Verder bestaat je werk uit technische coördinatie en ondersteuning voor project-taken, zoals mechanische, thermodynamische en rotordynamische berekeningen.

Gevraagd Minimaal een afgeronde hbo-opleiding Werktuigbouwkunde of Vliegtuigbouw met specialisatie Energietechniek. Bij voorkeur heb je werkervaring als engineer in een vergelijkbare functie. Uitstekende kennis van Nederlands en Engels.

Geboden Een team met vijf ervaren engineers en een fijne sfeer. Een complex product, waarbij de kwaliteit van jouw werk grote impact heeft. Werken voor een innovatief bedrijf, uniek in Nederland waarbij veel geïnvesteerd wordt in kennis en opleiding. Onderdeel van de multinational Siemens met vele doorgroeimogelijkheden.

Reageren? Solliciteer via www.mercuriurval.nl. Je vindt de volledige advertentietekst via de zoekterm 'Siemens' of ref.nr. 22614. Bel voor meer informatie met Carmen Adams, Sourcing Consultant van Mercuri Urval, tel. 033 - 450 14 08. Zie ook www.siemens.nl/OG

Mercuri Urval

In 2011 opnieuw beste
HR-bureau van Nederland
Incompany 100

HAED

PROJECTLEIDER ONTWERP & REALISATIE

IJssel Technologie (IJT) is een klantgerichte onderneming die voor met name Nederlandse productiebedrijven integrale oplossingen en verbeteringen biedt binnen haar productieprocessen. Hierbij streeft IJT naar een langdurige succesvolle partnerrelatie die gericht is op elkaar uitdagen en continu verbeteren. Met de breedte van het diensten- en productenpakket zijn er voortdurend uitdagingen.

Wij zoeken voor IJT een Projectleider met voorkeur ervaring in de food en/of automotive industrie waarbij je projecten uitvoert bij klanten zoals DAF, Scania, Friesland Campina, HP, Abbott, Cela Vita en vele anderen. Wil jij een bijdrage leveren aan het succes van IJT en herken je jezelf in onderstaand profiel? Dan kom ik graag met je in contact!

De Functie: Vanaf de opdracht van de klant ben jij het aanspraakpunt voor de klant en draag je daarbij zorg voor een juiste afwerking van het project binnen IJT. Hierbij hou je rekening met kwaliteit, tijd, budget, organisatie en verstrek je alle partijen de juiste informatie. Je schat daarbij de diverse risico's van het project goed in. Je begeleidt je eigen projectteam en je stuurt interne afdelingen functioneel aan. Gedurende het project houdt je de voortgang in de gaten. Bij voltooiing analyseer je budgetten en stel je evaluaties en eindrapportages op.

Jouw Profiel: Je hebt een HBO+ niveau met een technisch-bedrijfskundige achtergrond. Je hebt ruime ervaring (5+) in het calculeren en uitvoeren van diverse technische projecten. Je bent zelfstandig, flexibel en ondernemend en daardoor in staat bestaande relaties verder uit te bouwen. Je bent een gesprekspartner op verschillende niveaus.

Reactie: Uitgebreide profielen vind je op www.haed.nl. Voor aanvullende informatie kun je contact opnemen met drs. Mans Loman, loman@haed.nl, (038) 420 39 00

recruitment | interim | development

HAED

PROCES TECHNOLOOG

AkzoNobel is 's werelds grootste verf- en coatingsproducent en een vooraanstaand fabrikant van specialistische chemicaliën. Zij voorziet industrie en consumenten wereldwijd van innovatieve producten en werkt met passie aan de ontwikkeling van duurzame oplossingen voor haar klanten. De nieuwe en zeer moderne fabriek voor de productie van monochloorazijnzuur (MCA) in Delfzijl vervaardigt hoogwaardige grond- en hulpstoffen.

Circa zestig goed opgeleide en professionele medewerkers zijn verantwoordelijk voor een duurzame en veilige productie. Je maakt onderdeel uit van de afdeling Technologie en rapporteert aan de Senior Procestechnoloog.

De Functie: Als Proces Technoloog ondersteun je het productieproces zowel technologisch als operationeel. De werkzaamheden betreffen onder andere trouble-shooting, procesverbetering en procesvernieuwing. Daarbij optimaliseer je bestaande processen ter verbetering van de kwaliteit, kwantiteit en efficiency. Je neemt deel aan en leidt projecten gericht op het ontwikkelen en implementeren van structurele verbeteringen van het productieproces en/of het product. Tot slot ben je medeverantwoordelijk voor het bewaken van het budget en het opstellen van bedrijfsrapportages ten behoeve van het management.

Jouw Profiel: Je hebt een academische opleiding Chemische Technologie, Proces Technologie, Technische Scheikunde of vergelijkbaar. Je bent te omschrijven als zelfstandig, analytisch en resultaatgericht. Daarnaast ben je in staat om op verschillende niveaus binnen de organisatie te communiceren en samenwerking te zoeken.

Reactie: Uitgebreide profielen vind je op www.haed.nl. Voor aanvullende informatie kun je contact opnemen met drs. Mans Loman, loman@haed.nl, (038) 420 39 00

recruitment | interim | development

► hebben vaak vanuit idealisme gekozen voor het vak. De 'typische uitval-ler' heeft moeite met de hoge werkdruk, terwijl er weinig mogelijkheden zijn om 'iets te regelen'.

Wat Querido vaak tegenkomt bij zijn patiënten-met-burn-out is dat ze afkomstig zijn uit een prestatiegericht gezin. 'Het soort ouders dat als motto heeft "niet zeuren, gewoon doorgaan", van wie de kinderen die al jong meekrijgen dat ze moeten presteren om een beloning te krijgen. Dat het dan mis gaat, komt vaak door een combinatie van werk- en privéfactoren. Wie is opgegroeid in een gezin waarin geweld voorkwam bijvoorbeeld, is gevoeliger voor een dominante baas.'

'Om burn-outklachten te voorkomen, moet je na elke inspanningsperiode herstellen, zegt Van Hooff. 'Herstellen moet je zowel overdag – het praatje bij de koffieautomaat, een ommetje tijdens de lunch – als thuis, na het werk. 'Wat je ook doet, dat maakt eigenlijk niet uit. Als je maar iets doet om te herstellen.'

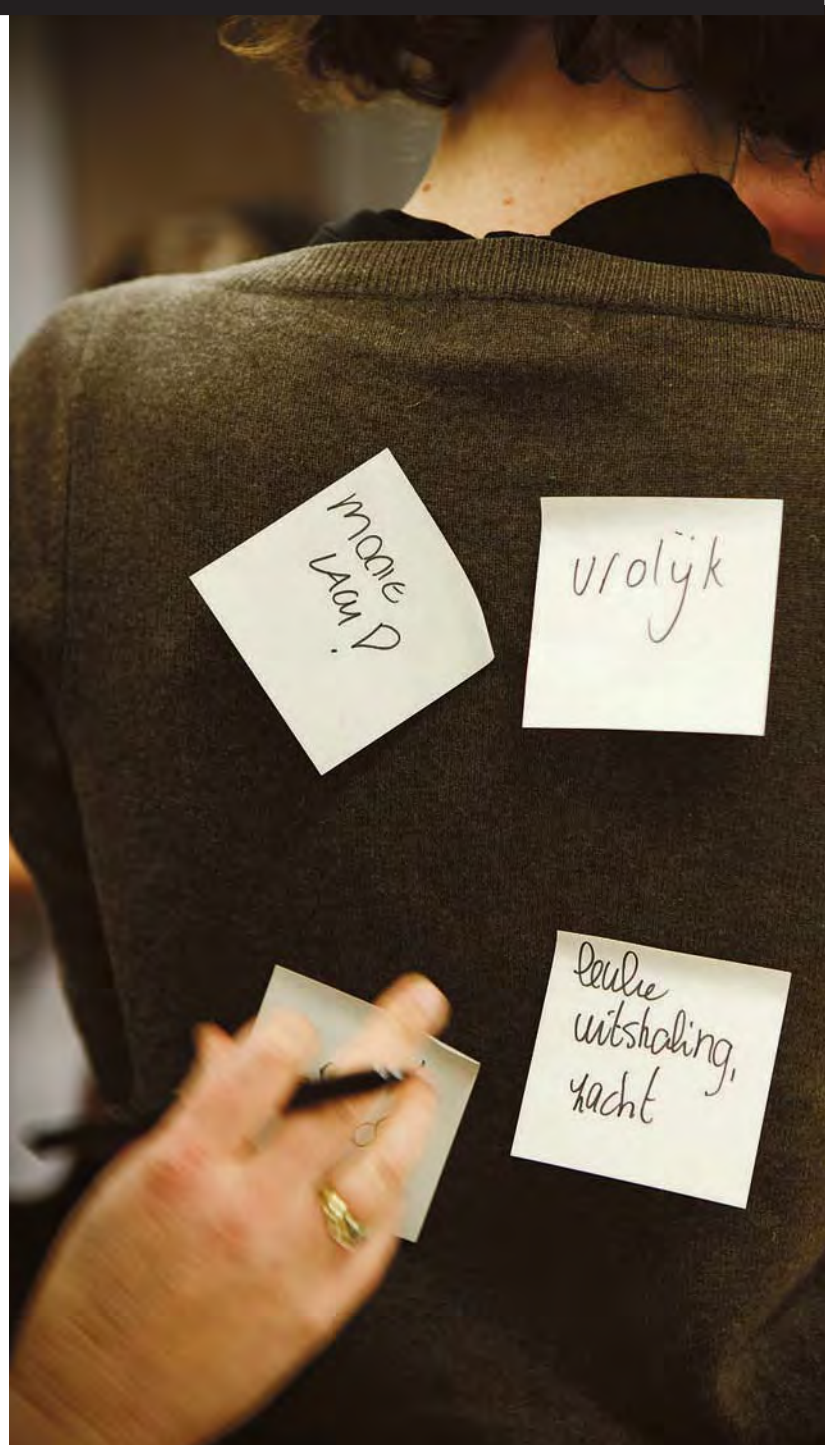
Steun van gezin of partner is daarbij belangrijk. 'Dus niet alleen vragen: hoe was het op je werk, maar ook helpen met de afwas.' Het juiste recept voor herstel is onmogelijk te geven, omdat dat voor iedereen anders is. 'Als je het maar met plezier doet', zegt Van Hooff. 'Voor de een betekent dat een avond voor de televisie liggen, de ander gaat hardlopen of een yogaklasje volgen.' Moet je overwerk vermijden? 'Dat zou je denken, maar nee, dat gaat niet altijd op. Iemand die heel veel plezier in zijn werk heeft, ervaart dat niet als verplichting.'

Het nieuwe werken

Een werkgever is verantwoordelijk voor de gezondheid van zijn werknemer. Ook voor de psychosociale gezondheid. Maar werkgevers vinden het aanpakken van die psychosociale arbeidsrisico's nogal lastig, bleek onder meer uit de Arbobalans 2011 van TNO, die eind februari verscheen. Het probleem ligt 'gevoelig', zegt 54 procent. Maar vaak zijn ze zich er onvoldoende bewust van (of vormt de cultuur van het bedrijf een obstakel).

Het zou helpen, zegt stafbedrijfsarts Rob Hoedeman van 365, als de bedrijfsarts actiever zou zijn. Een werknemer moet na een burn-out namelijk zo snel mogelijk begeleiding krijgen. Uit onderzoek van 365 blijkt dat de kans dat mensen met psychische klachten hun werk kunnen hervatten, het grootst is in de eerste twee maanden na de verzuim melding. 'Veel bedrijven hebben geen bedrijfsarts die snel ingeschakeld kan worden.' Leidinggevenden dienen er bovendien rekening mee te houden dat het nieuwe werken, waarbij werknemers veel minder op één plek werken, risico's voor burn-out en overspannenheid met zich meebrengt. Werknemers krijgen veel minder feedback. 'Een baas moet zich er op een andere manier mee durven bemoeien: "Kun je het allemaal nog wel aan. Hoe gaat het met je?"'

Burn-out en overspannenheid zijn een beroepsziekte, maar de werknemer moet uiteindelijk zelf op tijd aangeven wanneer een grens is bereikt. Ook of iemand opnieuw opgebrand

Auteur Marieke van Twillert krijgt mentale ondersteuning van haar medecursisten

'Iemand die heel veel plezier in zijn werk heeft, ervaart dat niet als verplichting'

raakt, hangt van de patiënt zelf af. 'Als je de angel eruit haalt, en het goed aanpakt, dan weet ik: die zie ik niet terug', zegt psychiater Querido. 'Maar soms is het oplappen, pappen en nathouden. Het heeft met wilskracht en emotionele intelligentie te maken; je zult het zelf moeten doen. Dat wel.'

MARIEKE.VAN.TWILLERT@INTERMEDIAR.NL

BEDRIJFSARTS (1)

■ Bedrijfsarts is een beschermde titel, niet te verwarren met 'arbo-arts'. De bedrijfsarts wordt betaald door de werkgever. Hij houdt zich onder meer bezig met verzuimbegeleiding, re-integratie van werknemers en aanstellingskeuringen. De functie van bedrijfsarts in Nederland is de laatste jaren verzwakt. Door nieuwe wetgeving is de werkgever meer verantwoordelijk voor de gezondheid van de werknemer.

BEDRIJFSARTS (2)

■ Bedrijven zijn verplicht om samen te werken met een bedrijfsarts. Dit kan een bedrijfsarts uit een arbodienst zijn of een zelfstandig gevestigde geregistreerd bedrijfsarts. Maar niet iedereen heeft contact met een bedrijfsarts. Vooral een groot aantal werkenden in het mkb en zzp'ers heeft niet of nauwelijks toegang tot een bedrijfsarts.

Gezocht propositie & pricing marketeer

Dit is je kans. Je richt je op de ontwikkeling en positie van VNU Media Recruitment (NationaleVacaturebank.nl, Intermediair en InICT) in de B2B markt. Jouw visie, jouw ondernemerschap, vergroot onze kansen en zorgt onderaan de streep voor omzetgroei!

WAT GA JE DOEN?

- Je ontwikkelt business cases en go-to market strategieën voor nieuwe of gewijzigde proposities.
- Je analyseert de huidige prijsstructuur en -niveaus voor onze verschillende doelgroepen en je adviseert over de te voeren prijsstrategie.
- Je ontwikkelt, implementeert en evalueert salesacties door verschillende product met elkaar te combineren in (voordeel)pakketten.
- Je volgt de ontwikkelingen van alternatieve commerciële proposities in de markt en zoekt naar nieuwe mogelijkheden voor VNU Media.

VNU Media. Zo werkt 't.

Geïnteresseerd naar aanleiding van
het bovenstaande?

Kijk voor meer informatie over deze
vacature op
www.werkenbijvnumedia.nl

naam

Lieke Otten
manager sales marketing

missie

Vanuit marketing alle wervingsvraagstukken van onze klanten vertalen naar beste producten en diensten zodat we de juiste match tussen werkgever en kandidaat realiseren.

target

Alle activiteiten vanuit Sales Marketing dragen bij aan de omzetdoelstellingen van VNU Media Recruitment

Toekomstdromen

ROOS VONK: **IS JOUW POTENTIEEL OOK ZO GROOT?**

■ 'Het leven is een reis waarin je groeit en je ontwikkelt. Je hebt een startpunt en een bestemming waarop je de best mogelijke persoon bent die je kunt worden. Denk eens na over jezelf. Waar ben jij op deze reis? Hoe dicht ben je bij de best mogelijke persoon die je ooit zou kunnen worden?' Dit was de vraag die werd gesteld aan deelnemers in een onderzoek. Probeer hem zelf eens te beantwoorden door een kruisje te zetten ergens op de lijn met cijfers in de afbeelding. Neem nu een collega in gedachten die ongeveer hetzelfde potentieel heeft als jijzelf. Het mag iemand zijn met een ander beroep, andere doelen en ambities, maar het best haalbare voor deze persoon moet ongeveer vergelijkbaar zijn. Probeer die persoon ook te plaatsen op de lijn. Gemiddeld gaven de deelnemers (studenten) aan dit onderzoek zichzelf een 5,5 op deze lijn en een vergelijkbare studiegenoot een 6,3. Ze zagen hun eigen nog te bereiken potentieel dus als ietsje groter. Wanneer mensen zichzelf beoordelen, laten ze hun nog te verwezenlijken mogelijkheden zwaarder wegen dan wanneer ze anderen beoordelen. Dat bleek ook uit een studie waarin deelnemers werd gevraagd hoeveel gewicht ze zouden toekennen aan hun prestaties uit het verleden,

Waar anderen gewoon presteren op het niveau dat bij hun talenten past, hebben we bij onszelf het idee dat er eigenlijk meer in zit

hun huidige prestaties en hun potentieel om een goed beeld van zichzelf te schetsen. Gemiddeld vonden deelnemers dat alle drie de onderdelen voor ongeveer een derde moesten wegen. Werd dezelfde vraag gesteld over iemand anders, dan gaven ze meer gewicht aan de huidige prestaties en minder aan toekomstige. Ook uit een onderzoek waarin deelnemers testresultaten zagen over prestaties én potentieel, bleek dat ze bij zichzelf meer letten op het potentieel en bij een ander niet.

Blijkbaar beoordelen we andere mensen op wat ze al hebben laten zien, terwijl we onszelf meer bekijken in termen van waar we naartoe willen. We kennen onze eigen bedoelingen en plannen ook beter, dus het is logisch dat we die meewegen. Maar we doen dat niet op een eerlijke manier: we zijn te optimistisch. Bij het maken van plannen stellen we ons het meest gunstige scenario voor en we vergeten dat dat in het verleden vaak anders liep. Onze ambities reiken vaak verder dan de talenten die we daadwerkelijk hebben getoond. We vinden het vanzelfsprekend andere mensen af te rekenen op wat ze feitelijk hebben volbracht, maar bij onszelf hechten we meer belang aan die keer dat het *bijna* was gelukt.

Een opmerkelijk gevolg hiervan is dat mensen zichzelf vaker zien als 'under-achievers' dan anderen: waar anderen gewoon presteren op het niveau dat bij hun talenten past, hebben we bij

onzelf het idee dat er eigenlijk meer in zit.

Een ander gevolg is dat we het zelfs presteren onszelf beter te vinden dan iemand die ons al herhaaldelijk heeft afgetroefd. In het onderzoek werd aan tennisspelers gevraagd: 'Kun je iemand bedenken die jou vaker heeft verslagen dan omgekeerd, terwijl je toch denkt dat jij al met al een betere speler bent?' Nu kan dat natuurlijk best eens gebeuren wanneer je pech hebt. Maar gemiddeld konden de spelers drie van zulke gevallen bedenken, en twee omgekeerde gevallen – waar zij wonnen terwijl de ander beter was. Dit verschil bleek groter te zijn naarmate de spelers hun eigen potentieel hoger aansloegen. Vooral jonge mensen vertrouwen te veel op *best case*-scenario's van hun potentieel en hebben daardoor geen realistische kijk op hun talenten en ambities. Wanneer je naar anderen kijkt, doe je het beter: je beoordeelt ze op wat ze doen, niet op wat ze bedoelen en beogen. Voor een heldere kijk op jezelf moet je dus advies aan anderen vragen: die kijken weer realistischer naar jou.

MAIL@ROOSVONK.NL

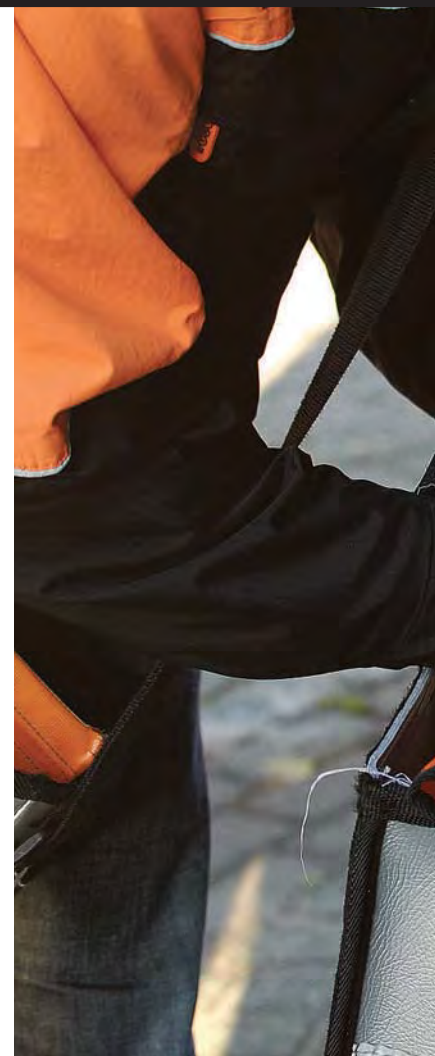
WILLIAMS, E. F., GILOVICH, T., & DUNNING, D. (2012). BEING ALL THAT YOU CAN BE: HOW POTENTIAL PERFORMANCES INFLUENCE ASSESSMENTS OF SELF AND OTHERS. PERSONALITY AND SOCIAL PSYCHOLOGY BULLETIN, 38, 143-154.

Klant mag zelf kiezen waar webaankoop bezorgd wordt

Buurman of afhaalpunt?

DE BEZORGING VAN WEBAAKOPEN LEIDT TOT ERGERNIS BIJ DIE ENE BUURMAN DIE OVERDAG ALTIJD THUIS IS. SPECIALE AFHAALPUNTEN MOETEN HEM ONTLASTEN – EN HET IS NOG GOEDKOPER OOK. ‘DE TREND IS OM INTERNETKLANTEN ZELF DE KEUZE TE GEVEN.’

Tekst **Paul van der Kwast**

Het werk van een koerier moet frustrerend zijn: voor de tweede of derde keer aanbellen en merken dat er weer niemand thuis is. En dan

de internetbestelling mee terugnemen naar de loods of aanbellen bij de burens. Als die laatste evenmin thuis zijn: bij de burens van de burens. De procedure is afhankelijk van de interne regels van de vervoerder en van de aard van de bestelling – een boek van een tientje is wat anders dan een iPad of een telefoon van 500 euro.

Ook klanten van webwinkels balen regelmatig als ze – met een licht schuldgevoel – voor de zoveelste keer

's avonds bij de burens moeten aanbellen. Volgens een studie die onderzoeksbureau NEA vorig jaar uitvoerde, zijn zowel de bezorgkosten als het bezorgtijdstip van internetbestellingen (doorgaans overdag) de twee grootste ergernissen van webwinkelklanten.

Terwijl een goede bezorging cruciaal is om de concurrentieslag op internet te winnen, zegt Bart ter Steege, analist bij internetadviesbureau Jungleminds uit Amsterdam. De vier P's uit de klassieke marketing – product, prijs, plaats en promotie – zijn veel minder op webwinkels van toepassing dan op stenen winkels. Ter Steege: 'Plaats is natuurlijk niet van belang bij een webwinkel. Prijs evenmin, want de prijzen zijn op internet zo doorzichtig dat de verschillen veel kleiner zijn dan in fysieke winkels. Een goede aflevering is

een van de weinige punten waarmee een webwinkel zich kan onderscheiden.'

Belpakje

Webwinkels hebben een alternatief bedacht voor thuisbezorging: levering van de bestelde goederen bij zogenaamde afhaalpunten, waarvan het aantal snel groeit. Verzenders als DHL, Kiala en PostNL, hebben gezamenlijk al enkele duizenden afhaalpunten in onder meer supermarkten, warenhuizen, tankstations en sigarenwinkels. Vaak krijgt de klant een sms'je als zijn bestelling binnen is. Voordeel voor consumenten is dat de bezorgkosten bij een afhaalpunt lager zijn dan bij bezorging aan de deur. Die bezorgkosten zijn bij zogeheten 'belpakjes' (pakjes die niet door de brievenbus passen)

Keuze in duur, timing en plaats van de aflevering zal in toenemende mate de concurrentiepositie van webwinkels bepalen

fors: gemiddeld 6,30 euro, volgens DeliveryMatch, een adviesbureau op het gebied van e-commerce en logistiek. Bij pakjes die mensen ophalen bij een afhaalpunt bedragen de bezorgkosten gemiddeld de helft daarvan.

Nadeel is, zo blijkt uit verschillende onderzoeken, dat veel consumenten niet naar een afhaalpunt willen. Slechts twaalf procent van de online kopers, constateert DeliveryMatch, haalt zijn bestelling het liefst op bij

Groei

■ Volgens de Boston Consulting Group groeien de digitale consumentenbestedingen in Nederland tot 2015 met 13 procent per jaar. Het percentage webaankopen zal in dat jaar zijn gegroeid tot 20 procent van alle winkelaankopen.

Burens

■ Twee van de drie klanten vindt het geen probleem als via internet bestelde goederen bij de burens worden afgeleverd. Twintig procent vindt dit wel vervelend.

BRON: NEA

CO2-uitstoot

■ Online winkelen leidt tot 40 procent minder CO2-uitstoot dan 'gewoon' winkelen. Een bestelauto kan namelijk met één rit veel meer klanten bedienen. Bovendien verbruikt een opslagloods minder energie dan een winkel.

BRON: FEVAD

een afhaalpunt; 77 procent prefereert thuisbezorging.

'De trend is om klanten zelf de keuze te geven', zegt Nando van Essen van DeliveryMatch. 'Naarmate er meer via internet wordt gekocht, worden niet alleen winkels, maar ook hun klanten professioneler. Als je twee keer per jaar een online bestelling doet, maakt het je niet zoveel uit hoe je die bestelling in huis krijgt. Maar als je regelmatig via een webwinkel iets koopt, wil je kunnen kiezen.' Bij driekwart van de webwinkels kun je inmiddels minimaal één alternatief bezorgadres opgeven.

Alles heeft zijn prijs. Zo kan een Nespresso-klant zijn bestelling thuis laten bezorgen, waarbij hij een tijdsinterval van twee uur kiest waarbinnen zijn cupjes worden bezorgd. En

hij ontvangt ruim een half uur voor de koerier daadwerkelijk aanbelt een sms. Kosten van die bezorgoptie: 8,90 euro bij een bestelling van minder dan tweehonderd capsules, op zondag zelfs 13,90 euro. Veel goedkoper is een Nespresso-levering aan huis binnen 48 uur of bij een ophaalpunt: 3,90 euro bij een kleine bestelling, gratis bij afname van meer dan tweehonderd cupjes.

Keuze in duur, timing en plaats van de aflevering zal in toenemende mate de concurrentiepositie van webwinkels bepalen. Straks is het niet meer de winkelier, maar de consument die bepaalt waar en wanneer hij zijn bestelling krijgt afgeleverd. En tegen welke prijs.

PAUL.VAN.DER.KWAST@INTERMEDIAR.NL

Gewoon thuis

■ Waar ontvangen consumenten hun zending het liefst (in procenten)?

Thuis	77
Afhaalpunt	12
Werk of elders	11

BRON: DELIVERYMATCH

Dronken

■ Bijna de helft (43 procent) van alle webwinkelende Britten doet dat soms onder invloed van alcohol. Van hen beseft 9 procent pas iets te hebben gekocht, nadat er geld van de bankrekening bleek afgeschreven.

Presidentieel advies

■ Moet je eigenlijk niet doen: de Verenigde Staten en Nederland vergelijken. Of pas na herhaling van de mop over de olifant en de muis. Getweeën lopen ze over een brug. Zegt de muis: 'Wat stampen we samen lekker hard.'

Toch is het verleidelijk om af en toe aan Nederland te denken, bij het lezen van Bill Clintons nieuwe boek *Aan het Werk*. Daarin beschrijft hij met welke mankementen de Amerikaanse economie kampt. Die lijken bij oppervlakkige beschouwing op de onze. Maar dan groter.

De ex-president maakt zich zorgen over het hypotheekstelsel (dat moet hervormd) en schoolresultaten van kinderen (die moeten beter), werkloosheid (minder, graag) en innovatie (meer, graag). En over onbetaalbaar geworden ouderenzorg en gezondheidszorg.

Bovendien heeft Clinton het zelf over landen als Nederland. Aan zijn thuispubliek doceert hij dat burgers hier gemiddeld genomen welvarender zijn dan in Amerika. De reden: de staat beschermt, ondersteunt en reguleert. Dat zouden boze teaparty-activisten met hun overheidsafkeer ter harte moeten nemen.

Leuk compliment. Maar Europa's economie bloeit evenmin. Clinton weet dat. Alle westerse landen staan voor een fundamenteel probleem, schrijft hij. Niet alleen moeten we uit de crisis komen. We moeten ook hervormen om onze welvaartstaten betaalbaar en concurrerend te houden. Dezelfde brug over dus, stampend of trippelend. Lukt dat niet, dan zijn er acteurs genoeg op het wereldtoneel die de hoofdrollen wel willen overnemen. Straks wer-

ken de Indiërs harder, zijn de Chinezen slimmer, blijken de Russen innovatiever en de Brazilianen jonger (zonder de rem van te dure ouderenzorg).

Dus: hoe te hervormen? Clinton geeft daartoe 45 adviezen, waaronder heus nuttige. Maar helaas zijn veel ervan conceptueel, lastig uitvoerbaar, of te veel een open deur. Neem de raadgeving: grijp kansen voor anderen het doen. Of: zorg dat werkgevers hun werknemers niet ontslaan. Aha. Bedankt voor de tip, Bill.

En: 'De wereld gaat door en als we niet achterop willen raken, moeten we weer volop mee gaan doen'. Op zich een uitstekende samenvatting van de kwestie, maar geen duizelingwekkend inzicht, laat staan de oplossing. We hebben voor die slogan, in dit muizenlandje, ook nog wel een bondiger alternatief: niet lullen maar poetsen.

WOUTER.SMILDE@INTERMEDIAR.NL

AAN HET WERK, WAAROM WE EEN STERKE OVERHEID NODIG HEBBEN VOOR EEN GEZONDE ECONOMIE; BILL CLINTON; BALANS; 14,95

Flexibele werktijden, thuiswerken; het is goed voor de emancipatie - niet alleen van vrouwen, maar ook van mannen, vindt publicist Roos Wouters. Ze heeft de politiek mee; CDA en GroenLinks dienden een wetsvoorstel in dat het nieuwe werken moet bevorderen.

Tekst **Florentine van Lookeren Campagne** Fotografie **Duco de Vries**

'TIJD VOOR DE EMANCIPATIE VAN DE MAN'

Het was eigenlijk heel vooruitstrevend: op haar vijfentwintigste haar eerste kind krijgen, om daarna ongehinderd door zwangerschapsverlof of kolfperikelen carrière te kunnen maken.

Maar het lukte politicoloog Roos Wouters (37) niet om een parttime baan te vinden op academisch niveau. 'Alsof ik, met een parttime baan ook op eens parttime intelligent was geworden.' Haar verontwaardiging leidde in 2008 tot haar eerste boek, *Fuck ik ben een feminist*. Een gouden zet: Wouters werd veelgevraagd spreker op debatten en congressen over feminisme en had in één klap een carrière op niveau. Toch werd ze er niet gelukkig van.

'Die debatten ging altijd over: zijn vrouwen wel ambitieus? Willen mannen wel echt minder werken? Ik dacht: wat doet het er toe wat mensen willen of niet? Negen van de tien keer zeggen mensen dat ze iets niet willen, omdat het niet mogelijk is.' In haar tweede boek ging Wouters daarom op zoek naar praktische oplossingen voor het tijdgebrek waar werkende mannen en vrouwen, met of zonder kinderen, mee worstelen. Het leidde tot een pleidooi voor 'het nieuwe werken'. En een oproep voor 'gelijke' emancipatie voor mannen en vrouwen. 'Willen we de emancipatie van de vrouw, dan zullen we ook wat moeten doen aan de emancipatie van de man.'

Emancipatie is je bevrijden van knellende rolpatronen, en mannen én vrouwen hebben daarmee te maken, zegt Wouters. Zij distantieert zich nadrukkelijk van de strijd bare feministen die willen dat vrouwen zich bevrijden van de tirannie van De Man. Wouters plaatst zichzelf in de traditie van Joke Smit. De vrouw en de man zouden beiden dertig uur in de week moeten werken, vond Smit, samen het geld verdienen én samen zorgen. De stichting die Smit oprichtte heette dan ook veelzeggend: Man-Vrouw-Maatschappij. 'Mijn agenda', zegt Wouters, 'is de agenda van Man-

Vrouw-Maatschappij. Met de vergrijzing hebben we de deelname van vrouwen nodig voor de economie.'

Fulltime takenpakket

Vrouwen zijn al meer gaan werken. Een kwart van de hoogopgeleide vrouwen werkte in 2005 fulltime of bijna fulltime (28-35 uur). Nu is dat een derde. Het aantal 'kleine banen' daalde: 58 procent van hoogopgeleide vrouwen had in 2005 een baan van twaalf tot achtentwintig uur per week. Nu is dat 50 procent, blijkt uit CBS cijfers.

Maar er werken nog altijd meer mannen in een fulltime baan dan vrouwen. Veruit de meest voorkomende combinatie is de man in een fulltime baan, en de vrouw in een baan van 20 tot 35 uur. Wouters: 'Zelfs het meest geëmancipeerde stel gaat zitten met een rekenmachine en constateert dat het het voordeligst is als de vrouw minder gaat werken als er kinderen komen. Mannen willen wel meer zorgen, maar niet ten koste van hun inkomen of hun carrièreperspectieven. Vrouwen willen naar huis kunnen als hun kind ziek is en dat kan alleen met een parttime baan. Ze nemen de teruggang in inkomen en het verlies aan carrièreperspectief voor lief. Vrouwen zeggen wel: het was mijn eigen keuze. Maar dat is

het niet. Het is de keuze die je maakt omdat er heel weinig alternatieven zijn om werk en zorg te kunnen combineren.'

Maar is dat nu echt de schuld van de werkgevers? Had een vrouw niet een beetje beter kunnen onderhandelen, hetzij met haar werkgever over haar takenpakket, hetzij met haar man over wie zijn carrièrepectieven in moet leveren? Bij de suggestie alleen al komt de rook uit de oren van Wouters. 'Werkgevers sturen hun werknemers naar de keukentafel om een probleem op te lossen dat net zo goed bij die werkgever ligt. Genoeg feministen verwijten vrouwen al dat ze hun mond hadden moeten opentrekken en beter hadden moeten onderhandelen met hun man, maar dat gebeurt nu eenmaal weinig; werkgevers weten het en maken er handig gebruik van.'

Een parttime baan is meestal een fulltime takenpakket voor minder salaris, vertelden veel vrouwen haar. Werkgevers vertelden haar ook dat zij het liefste een parttime vrouw met kinderen in dienst namen, want ze werkt voor twee en je betaalt haar voor de helft. Wouters overkwam het in elk geval: om zichzelf te bewijzen in haar eerste parttime baan propte ze zoveel werk in die drie dagen dat ze overspannen werd.

Flexibel werken

Wouters kwam in haar zoektocht naar een eerlijke verdeling van zorg en werk uit bij het nieuwe werken: plaats- en tijdonafhankelijk werken, op basis van vertrouwen, en aansturen op output in plaats van op aanwezigheid. Het biedt vrouwen de mogelijkheid om meer te kunnen werken en mannen de mogelijkheid om meer te kunnen werken.

'CONSERVATIEVE WERKGEVERS BLIJVEN ZITTEN MET WERKNEMERS MET EEN NEGEN TOT VIJF-MENTALITEIT'

lijkheid om meer thuis te zijn. Als een man niet meer verplicht op kantoor hoeft te zijn, kan hij ook eens de kinderen uit school halen. En zo helpt de emancipatie van de man de emancipatie van de vrouw.

Er wordt veel over het nieuwe werken geschreven, een aantal bedrijven heeft het al ingevoerd – toch is het nog lang geen vanzelfsprekendheid, aldus Wouters. 'Officieel mogen 600.000 mensen hun werkweek al flexibel inrichten, terwijl de helft van de beroepsbevolking (zo'n 3,75 miljoen. *red*) dat ook zou kunnen.'

Van de hoogopgeleide beroepsbevolking werkt daadwerkelijk de helft wel eens thuis, zo meldt het CBS. Daarbij gaat het om een uurtje thuiswerk: 's avonds even wat mail beantwoorden, of een telefoontje afhandelen. Geen overuren, maar regulier werk.

Er wordt dus al flexibel gewerkt, maar het kan beter, menen CDA en GroenLinks. Die dienden een wetsvoorstel in dat van flexibel werken een recht moet maken. Het gaat op vijf april in behandeling bij de Tweede Kamer. Een goed idee, vindt Wouters. Alhoewel ze had gehoopt dat de ontwikkeling vanuit het bedrijfsleven zou komen: 'Het nieuwe werken is nog geen gemeengoed bij bedrijven; werkgevers zijn er nog niet klaar voor. Ik ben bang dat zij het als symboolwet zullen behandelen, zich er niet aan zullen houden en later zullen zeggen: kijk, we hebben het geprobeerd, het werkte niet, dus doen we het niet.' VNO-NCW en MKB-Nederland hebben inderdaad het wetsvoorstel al als symboolpolitiek afgedaan.

Uiteindelijk hebben werkgevers zichzelf ermee als ze hun hakken in het zand blijven zetten, denkt Wouters. Dan vertrekken de goede mensen naar organisaties waar ze wel de vrijheid krijgen en blijven conservatieve werkgevers zitten met werknemers met een negen tot vijf-mentaliteit, die liever niet op hun productiviteit afgerekend willen worden.

'De moderne werknemer wil zijn eigen tijd in kunnen delen. Hij is niet meer bereid de offers te brengen die een eerdere generatie maakte. Werkgevers kunnen best heimwee hebben naar de jaren vijftig toen de man zich volledig op zijn werk kon storten en de vrouw alle zorg- en privé zaken op zich nam, maar die tijd is voorbij, die komt niet meer terug.'

SLIMME DIEREN

maar niet heus

VLAAMSE GAAIEN DIE VOORUIT KUNNEN DENKEN, DUIVEN DIE REKENEN. HEBBEN WE ONS VERGIST EN ZIJN DIEREN MET EEN SIMPEL BREIN DAN TOCH IN STAAT TOT INTELLIGENT GEDRAG? WELNEE; WAT SLIM LIJKT, HOEFT DAT IN WERKELIJKHEID NIET TE ZIJN.

Tekst **Marcus Werner**

De laatste jaren lijkt het alsof er meer dieren zijn die slimmer zijn dan wij dachten. De onderzoeken die in die richting wijzen, volgen elkaar in elk geval in rap tempo op. Alleen al in 2011 verscheen een rijke oogst: Japanse kraaien en ook duiven lieten een simpele vorm van rekenen zien, ratten leken bewust kooitjes van gevangen soortgenoten te openen, raven wezen elkaar met de snavel objecten aan en Vlaamse gaaien hielden bij het verstoppertje van twee typen voedsel rekening met hun eigen voedselvoorkeuren in de toekomst. Een studie naar chimpansees suggereerde dat deze mensapen liever kiezen voor een eetmoment waarop een soortgenoot ook voedsel krijgt dan een waarin alleen zichzelf eten. Heel sociaal dus. De laatste ontdekking kwam uit de onderzoeksgroep van de Nederlands-Amerikaanse primatoloog Frans de

Waal. De gevonden 'prosocialiteit' bij chimps past naadloos in het beeld dat de Waal met zijn langlopende apenonderzoek en in populaire boeken als *De Aap en de Sushimeester* en *Chimpanseepolitiek* uitdraagt. Apen, en vooral mensapen, zouden met hun 'coalitievorming', 'verzoeningsgedrag' en empathische vermogens een bijna zo complex sociaal gedrag kennen als mensen. Slimme dieren. Logisch ook, met die grote hersenen en nauwe verwantschap aan mensen.

Alleen wringt er iets in al die nieuwe ontdekkingen. Apen die intelligent voor de dag komen: vooruit, dat willen we wel aannemen. Hun brein lijkt tenslotte sterk op die van ons. Maar vogels hebben verhoudingsgewijs eenvoudige hersenen. Wonderbaarlijk dat die dan toch behoorlijke breintaken aankunnen. En zou het feit dat ratten soortgenoten bevrijden, werkelijk wijzen op een vorm van empathie? Tel daarbij op dat ook hyena's en geiten gedrag laten zien dat verdacht

Pratende dieren

■ Inuit-vertellingen, de fabels van Aesopus en de sprookjes van de gebroeders Grimm wemelen van de sprekende raven, vossen en wolven die mensen op het verkeerde been zetten. TV-series als *Lassie* en *Flipper* zijn moderne voortzettingen hiervan.

Knappe knol

■ 'Slimme Hans', een paard dat door met een hoef te tikken de antwoorden gaf op rekensommen, maakte begin twintigste eeuw in Duitsland furore. Totdat ontdekt werd dat het paard zich liet sturen door subtiele signalen van zijn trainer.

Chimpansees kiezen liever voor een eetmoment waarop een soortgenoot ook voedsel krijgt

veel lijkt op de coalitievorming en verzoening van chimpansees. Hoe lukt het die dieren de ingewikkelde relaties binnen een groep bij te houden die daarvoor nodig is, met hun – vergeleken met chimps – ongetwijfeld mindere hersenkracht? Hebben wij ons misschien vergist in de relatie tussen 'slim' gedrag en hersenontwikkeling? Kunnen de oude ideeën over een soort progressie in hersenvermogens – van laag bij vogels tot hoog bij mensen – op de helling?

Agressieve makaken

Volgens Charlotte Hemelrijk, hoogleraar 'zelforganisatie van sociale systemen' aan de universiteit van Groningen, is er nog een tweede mogelijkheid. Wat slim lijkt, hoeft dat in werkelijkheid niet te zijn: 'Ook simpele gedragsregels kunnen complex, intelligent lijkend sociaal gedrag verklaren.' Hemelrijk analyseerde als beginnend apenonderzoeker het sociale gedrag van makaken. Interessant, omdat de samenlevingsvormen van de zeventien soorten van deze apen uiteenlopen van strenge hiërarchieën waarbinnen enkele mannetjes met veel agressie heersen, naar groepen waarvan alle leden gelijk zijn. Tussen die 'despotische' en 'egalitaire' samenlevingsvormen zijn allerlei tussenvormen. Volgens de destijds onder apenonderzoekers populaire theorie verklaarde een ingewikkeld samenspel van ecologische omstandigheden als voedsel, de hoeveelheid schuilplekken en de beschikbaarheid van partners welke samenlevingsvorm makaken lieten zien. In de ene situatie leende het type voedsel – vruchten bijvoorbeeld – en de verspreiding daarvan in het landschap, zich voor delen, ruilhandel en ander complex sociaal ge- ►

Onredelijk

■ De Nobelprijswinnende schrijver J.M. Coetzee illustreert in het essay *Dierenleven* een essentieel probleem in het onderzoek naar dierenintelligentie en -gevoelens. Daarin weigert een aap in een kooi slimheidstrucjes te doen omdat hij het gevraagde onredelijk vindt.

1 AVONDJE UIT 1 WEEK ZIEK

EEN NIERPATIËNT MOET ER HEEL VEEL VOOR OVER HEBBEN OM EEN BEETJE NORMAAL TE LEVEN.

Want dialyse is geen leven, maar óverleven. Een paar keer per week naar het ziekenhuis, urenlang vast aan een apparaat, steeds moe. Voor een nierpatiënt is het niet vanzelfsprekend om te werken, te sporten of ergens naar toe te gaan. Transplantatie is nog altijd de beste oplossing. Maar de wachtlijst is lang. De Nierstichting zet alles op alles om de wachttijd op een donornier te verkorten. En ondersteunt onderzoek naar nieuwe en betere behandelmethoden. Dat kunnen we niet alleen.

WAT HEB JIJ OVER VOOR EEN NIERPATIËNT? STEUN ONS.

KIJK WAT JIJ KUNT DOEN OP [NIERSTICHTING.NL](https://nierstichting.nl)

Ratten die soortgenoten bevrijden, doen dat wellicht uit verveling, niet uit empathie

aanwezigheid van soortgenoten raken zij gestrest. Gaaien die geobserveerd worden door soortgenoten, verstoppen dus meer. Veel verstopt voedsel betekent meer kans op het door geheugenfouten niet terugvinden van verstoppertjes, wat weer tot meer stress leidt. Dat veroorzaakt nog meer verstoppertjes, waardoor de vogels wel gevonden voedsel opnieuw verstoppen.' De eerdere onderzoekers voerden heel mooie studies uit, zegt Van der Vaart: 'Maar dat de gaaien zich in anderen verplaatsen, hoeft je er niet bij te halen.'

Krijgsende collega's

Hemelrijk en Van der Vaart zeggen niet dat voor al het diergedrag altijd simpele verklaringen zijn. Van der Vaart: 'Apen zijn niet dom. En met de toekomst rekening houdende Vlaamse gaaien kan ik niet verklaren.' Toch is het van belang rekening te houden met simpele verklaringen voor 'intelligent' lijkend gedrag, vin-

den zij. Zo zouden ratten die soortgenoten bevrijden uit kooitjes die uit verveling kunnen openen, denkt Van der Vaart. Hemelrijk: 'Een andere mogelijkheid is dat zij reageren op het gekrijs van gevangen collega's en aan de kooideuren morrelen om van het vervelende geluid af te zijn.' Wie weet is de reactie van mensen op huilende baby's iets vergelijkbaars: 'Het zou best kunnen dat veel mensengedrag ook afhangt van simpele regels.'

REDACTIE@INTERMEDIAIR.NL

► drag, en in de andere niet. Die sociale mogelijkheden bepaalden de groepsvorm, was het idee. Sterke concentraties voedsel bijvoorbeeld, gaven meer despotische groepen, verspreide voedselbronnen egalitaire groepsvormen. Voor enkele makakensoorten leek die theorie te kloppen. Maar toen Hemelrijk de gegevens van meer soorten en uit verschillende groepen tegen het licht hield, bleef de veronderstelde relatie tussen omgeving en groepsvorm niet overeind: 'De ecologische details maakten niets uit!' Hemelrijk gooide het over een andere boeg, en ontwierp met uit het kunstmatige intelligentieonderzoek geleende technieken een computermodel voor makakengroepen. Daarin gedragen virtuele apen zich alleen volgens eenvoudige re-

gels. Bijvoorbeeld: soortgenoten die te dichtbij komen worden aangevalen, tegenstanders die te sterk lijken, niet. Hemelrijk maakte de agressieniveaus – de felheid waarmee dieren aanvielen – instelbaar. Frappant genoeg kwamen er uit Hemelrijks virtuele makakenwereld groepsstructuren die sterk lijken op die van echte makaken. Hemelrijk: 'De resultaten laten zien dat allerlei ingewikkelde ecologische en sociale details overbodig zijn: alleen het agressieniveau verklaart al de omslag van egalitaire naar despotische groepen.'

Voedsel verstoppen

Afgelopen maand haalde een promovenda van Hemelrijk het wetenschappelijke nieuws met alweer een onderzoek dat intelligent lijkend gedrag in een heel ander licht zet. Elske van der Vaart bestudeerde het verstopgedrag van Amerikaanse struikgaaien, verwant aan Vlaamse gaaien. Ook struikgaaien verstoppen voedsel voor later, en in een onderzoek uit 2001 werd iets bijzonders ontdekt. Struikgaaien die werden geobserveerd door soortgenoten verstopten eerder verstopte hapjes opnieuw. Alsof de vogels zich verplaatsten in het brein van soortgenoten: 'wie mijn verstoppertjes gezien heeft, rooft ze straks leeg'. Zo'n gedachtesprong geldt zo'n beetje als dé lakmoesproef voor hoogontwikkelde intelligentie: om te weten dat de ander een brein heeft, is een geavanceerd brein nodig.

Ook Van der Vaart simuleerde het gaaiengedrag in de computer, met simpele gedragsregels. De uitkomst is dat een soort algehele opgewondenheid of stress en daarmee samenhangende geheugenfouten voldoende zijn om het 'slimme' verstoppertje spelen op te leveren. Van der Vaart: 'In het model verstoppen gaaien bij stress meer voedsel, en in

Darwin

■ In de achttiende eeuw verkondigden wetenschappers van de Franse Academie dat honingbijen die wiskundig bijna perfecte honingraten bouwen, door God worden aangestuurd. Charles Darwin (1809-1882) deed uit de doeken hoe simpele regels het bijengedrag verklaren.

Spiegelneuronen

■ Volgens neurowetenschapper Christian Keyser (Netherlands Institute for Neuroscience, Amsterdam) kunnen 'spiegelneuronen' invoelend of 'empathisch' gedrag verklaren. Zenuwcellen die actief zijn in proefpersonen die aangeraakt worden of bewegingen uitvoeren, zijn óók actief in proefpersonen die alleen toekijken, blijkt uit MRI-onderzoek.

Apengedrag

■ Het bedrijf Apenmanagement gebruikt apengedrag om werknemers en leidinggeven- den van ondernemingen inzicht te geven in dominantieverhoudingen en conflictoplossingen op de werkvloer. Primatoloog Frans de Waal spreekt wereldwijd volle zalen toe over het belang van empathie in de samenleving.

MAAR GROOTMOEDER...

■ Negen wolvenhordes leven er inmiddels in de Oost-Duitse Lausitz, een gebied tegen de Poolse grens aan. Ze zijn er gekomen sinds ze in 1990 officieel beschermd worden. En zijn de boeren terecht bang voor

hun vee? vroegen onderzoekers van Senckenberg-Forschung in Görlitz zich af. Nee, zo bleek. Ruim drieduizend uitwerpselen werden in de loop der jaren geanalyseerd en het

bleek dat de wolven zich voornamelijk met herten en reeën voeden, en ook met wilde zwijnen en een enkele haas. In slechts één procent werden resten van (vooral) schapen aangetroffen. Zolang er genoeg wild te eten is, mijden de wolven schrikdraad en herdershonden.

STIJGING

■ Twaalf tot twintig meter zeespiegelstijging: dat is waar komende generaties rekening mee moeten houden, zelf als men erin slaagt de temperatuurstijging tot twee graden te beperken. Aldus onderzoekers van de Rutgers Universiteit in het vakblad *Geology*. Ze onderzochten boorkernen daterend uit het laat-Pliocene (3,6 tot 2,6 miljoen jaar geleden), de laatste keer dat het CO₂-niveau in de atmosfeer op het huidige lag en de gemiddelde temperatuur inderdaad twee graden hoger was dan nu. Om dat niveau te bereiken, moeten de hele Groenlandse en West-Antarctische ijskappen afsmelten, alsmede de rand van de Oost-Antarctische ijskap. Daar zijn al gauw honderden tot een paar duizend jaar mee gemoeid.

KIJKJE OM DE HOEK

■ Onderzoekers van MIT hebben een camera ontwikkeld waarmee je om hoeken kunt 'kijken' (*Nature Communications*). Via een weerkatsend oppervlak schiet de camera een laserstraal op het waar te nemen object af. De fotonen die worden teruggekaatst vangt hij weer op. Door te meten hoe lang het foton over de heen- en terugweg heeft gedaan, weet hij tot op 0,6 mm nauwkeurig hoe ver het object weg staat. Door de laserpositie razendsnel steeds een stukje te laten opschuiven, wordt aldus een low-res reproductie gecreëerd. Een verhelderende video is te zien op <http://tinyurl.com/InterHoek>.

De tuinkabouter-test

■ Weegt een tuinkabouter op de Zuidpool meer dan in Afrika? Metingen van satellieten met versnellingsmeters voorspellen van wel. Door de vorm en draaiing van de aarde is de zwaartekracht in de buurt van de evenaar namelijk iets minder sterk. Onderzoekers van het bedrijf Kern Profession Scales reizen op dit moment de aarde rond om te testen of het gewichtsverschil te meten is met een tuinkabouter en een precisieweegschaal. Dat lijkt inderdaad het geval. De kabouter is net aangekomen op de Zuidpool. Daar weegt hij 309,82 gram. Ter vergelijking: in Mexico City woog hij slechts 307,62 gram. De reis van de dwerg is te volgen op <http://www.gnomeexperiment.com>.

HOLLANDS GLORIE Rij jij of rij ik?

■ In stressvolle situaties kunnen computers het werk van gevechtspiloten of automobilisten overnemen. Maar dan moet de computer wel weten wat voor vlees hij in de kuip heeft, ontdekte Rianne van Lambalgen, die op 3 april promoveert aan de Vrije Universiteit Amsterdam.

Wie kan er wel wat hulp gebruiken?

'Piloten hebben allerlei schermen voor zich met verschillende dingen; als er linksboven iets aan de hand is, maar rechtsonder ook, zien zij mogelijk dingen over het hoofd. Een automobilist moet op de weg letten, zijn GPS in de gaten houden en praten met zijn passagiers. Als de bestuurder te veel op zijn bordje krijgt, of moe wordt, kan de computer bijvoorbeeld de cruisecontrol aanzetten.'

Hoe bouw je een goed ondersteunend computersysteem?

'Als het systeem het gedrag van de bestuurder kan voorspellen, kan het hem beter ondersteunen. Ons systeem heeft daarom verschil-

lende persoonlijkheden. Je kunt bijvoorbeeld ambitieniveau, extraversie of het werkgeheugen afstemmen op dat van de bestuurder.'

Hoe kom je achter de persoonlijkheid van de bestuurder?

'Wij hebben onder meer proefpersonen een spelletje laten doen, waarbij er vliegtuigjes naar beneden kwamen; daarnaast stond een rekensom-met-uitkomst. Alleen als de som niet klopte, moesten ze het vliegtuigje neerschieten. Tijdens die complexe taak maten we bijvoorbeeld stressgevoeligheid. Daarna kregen zij het systeem als hulpmiddel erbij, dat een aantal vliegtuigjes voor zijn rekening nam.'

Kunnen we niet beter meteen een volledig automatische auto of vliegtuig maken?

'Nee, dan letten mensen zelf niet meer op. Je merkt dat bij mensen die blindelings hun TomTom volgen en ergens inrijden waar dat niet mag. Het is beter de computer een deel van de taken te laten overnemen, zodat mensen zelf blijven nadenken.' (MB)

SAMENSTELLING **CHRIS SPRANGERS**
BIJDRAGEN **CHRIS SPRANGERS, CYRIL LANSINK,**
MARIËTTE VAN BLIEKENDAAL

MEDIATIP Het dier en wij

■ Een oude tekst van een erg oude schrijver.
John Berger, geboren in 1926, schreef *Waarom naar dieren kijken* in 1977. Nu is het voor het Nederlandstalige lezerspubliek toegankelijk gemaakt en verschenen in de mooie reeks essays van uitgeverij Cossee.

Waarom naar dieren kijken is een meer dan terechte uitgave. Het is een scherpzinnige verhandeling over onze door de eeuwen heen veranderende verhouding tot het dier, die niets aan zeggingskracht heeft ingeboet. Kern van Bergers betoog is dat het dier in die verhouding steeds meer gemarginaliseerd is. Waar vroeger het dier als woordeloos metgezel, magisch symbool en antropomorfe spiegel deel uitmaakte van de dagelijkse leefwereld, is het nu als het ware verdwenen. Onder invloed van het cartesians dualisme is het dier langzaam gereduceerd tot machinale productie-eenheid en later tot grondstof. Verbondenheid maakte plaats voor een kloof; parallelle levens - vreemd voor, maar ook vertrouwd met elkaar - voor radicale gescheidenheid.

Het dier is hooguit nog een schouwspel, een waarvan we door de modernste mediatechnieken steeds meer te zien krijgen. Maar tegelijk - en dat is de paradox - staat het op steeds grotere afstand. De plaats in de cultuur van de boer met zijn beesten is ingenomen door de fotograferende dierentuinbezoeker die vanachter glas een glimp probeert op te vangen van de 'echte' dieren, die als plaatje of zachte knuffel al tot zijn huishouden behoren. Waar moderne dierentuinen bedoeld lijken een ontmoeting tussen mens en dier te arrangeren, zijn ze eigenlijk een monument voor de onmogelijkheid van zulke ontmoetingen, schrijft Berger. Ze zijn 'een grafschrift voor een relatie die zo oud was als de mens zelf' en kunnen daarom alleen maar teleurstellen. Meestal laten we die teleurstelling niet toe; een leuk dagje uit voor de kinderen tenslotte. Maar dat maakt de analyse van Berger natuurlijk niet minder verontwaardigend en het overpeinzen waard. (CL)

JOHN BERGER: *WAAROM NAAR DIEREN KIJKEN*.
UITGEVER: COSSEE. PRIJS € 9,90

Knagende Vragen

SCHERP STELLEN

Kun je een beamer/diaprojector zo onscherp afstellen dat brildragende mensen het beeld weer scherp zien?

Koos van der Kolk

Nee, luidt de conclusie van verscheidene beantwoorders. Een onscherpe projectie is onomkeerbaar. 'Als het beeld van de beamer onscherp is betekent dat dat het brandpunt voor of achter het scherm valt', zegt Franck van der Sluijs. Voor ieder punt in de afbeelding maakt de projector een X-vormige lichtbundel. Alleen als het scherm precies in de kruising van de X staat, levert dat ook een enkel geprojecteerd punt op, in alle andere gevallen worden de punten uitgesmeerd en krijg je een onscherpe projectie.

Op het moment dat de bundel op het scherm valt worden alle driedimensionale bundels samen 'platgeslagen' tot een tweedimensionale projectie, waar de oorspronkelijke informatie niet meer uit terug te halen valt. 'Zodra de bundel een oppervlak raakt en geprojecteerd wordt ligt dit beeld vast en kun je het niet met optische hulpmiddelen weer scherp krijgen', zegt Willem Parel. Onscherp wordt dus nooit meer scherp, en zonder bril wordt het voor brildragers zelfs nog onscherper.

Ook voor foto's werkt het zo, behalve voor de recent op de markt gekomen Lytro-camera, die driedimensionale informatie over de invallende lichtbundels opslaat, zodat beelden achteraf nog kunnen worden scherpgesteld.

Illustratie Leendert Masselink

FRUITJAM

Hoe komt het dat er geen prijsverschil zit tussen verschillende soorten jam, maar wel in het gebruikte fruit als je dat los koopt?

Jan Hein van Ras

De kosten van het fruit zijn niet de enige bij het maken van jam, stelt 'Irene'. Je betaalt ook voor suiker, conserveermiddelen, smaakstoffen, logistiek en het fabricageproces. Iets dergelijks geldt ook voor fruit in de winkel of op de markt. Kosten voor snel, geconditioneerd vervoer maken kwetsbare, kort verse frambozen

bijvoorbeeld veel duurder dan de goed bewaarbare appels. Bovendien, voert Lara Oosterom aan, is jam veel langer houdbaar dan vers fruit, waardoor de relevante fruitprijs voor een potje jam best eens die van een jaar geleden kan zijn. Maar gezaghebbend, en verrassend, uitsluitsel biedt Esther Geurts, die werkt bij 'de enige jamfabriek in Nederland van enig formaat' (Geurts conservenfabriek in Dodewaard, red.). In de groothandel zijn er wel degelijk jamprijsverschillen, weet Geurts. 'De prijzen van fruit fluctueren. Jamfabrikanten kopen hun fruit in in het oogstseizoen. Dan is het volop verkrijgbaar, en de prijs is (meestal) het laagst. Het fruit wordt gewassen en verpakt en ingevroren, zodat we een heel jaar lang met verse ingrediënten kunnen werken.'

De consument hoeft van de prijsverschillen niets te merken. Geurts: 'De jamfabriek levert iedere smaak jam voor een andere prijs aan de supermarkt, maar de supermarkt verkoopt iedere smaak voor dezelfde prijs (en heeft dus per smaak een andere winstmarge).' (BvW)

NIEUWE VRAGEN

Chocoladewijn

Ik lees op het etiket van een willekeurige fles rode wijn (5 euro) van de super, dat de wijn naar 'zwarte bessen, aardbeien en chocolade' smaakt. Hoe is dat mogelijk als er - naar mijn weten - alleen druiven

in zitten?

Pierre Cavallini,
Groningen

Bel-limiet

Als kind probeerde ik altijd zo groot mogelijke zeepbellen te blazen. Hoe groot kan een zeepbel via de mond of machinaal

geblazen worden? Is er een maximum?

Gijsbert Dongen

Vragen

Vragen en antwoorden naar: www.intermediair.nl/knagende-vragen. Vermeld bij de inzending steeds uw naam

en woonplaats.

Archief

De raakste vragen en antwoorden van lezers worden gepubliceerd in deze rubriek en op www.knagendevragen.nl. Daar staat ook het archief.

nationale vacaturebank

NationaleVacaturebank is vernieuwd.

Ga naar de verbeterde site!

nog sneller - gebruiksvriendelijker - nieuwe functionaliteiten

Recruitment Platform

Het multimediale platform waar hoogopgeleiden
en werkgevers elkaar vinden

DIVERTO

COMMUNICATION SPECIALIST

In order to assist the managing director, the commercial team and the engineering team, we have a position for a young energetic personality who will manage and build out the Diverto Brand.

Starting with 24h per week and potentially growing to 40h per week.

FUNCTIEOMSCHRIJVING

- Organize trade and road shows throughout Europe
- Organize training sessions throughout Europe
- Cooperate with communication/advertising agency and journalists
- Write press releases, communication material and product manuals

FUNCTIE-EISEN

- HBO (minimum) work level (by education and/or experience)
- Energetic, solution minded, commercially, competitive, sincere
- English and French fluently! German, Spanish, Italian advantageous
- Microsoft Office and willingness to learn ERP and CRM software

DIVERTO TECHNOLOGIES BV (Wemeldinge/Breda) www.q-synchro.com
Leonard Huissoon 0113-626391

Kijk voor de uitgebreide functieomschrijvingen
op intermediair.nl

Rijksoverheid

Haal jij het beste uit onze medewerkers?

**Werken bij de Rijksoverheid
betekent een bijdrage leveren
aan een beter Nederland.
Je werkt mee aan het beter
maken van zieken of het
bevorderen van maatschappelijke
participatie.
Onderwerpen die zorgen
voor een gezond Nederland.**

HR-adviseur m/v

Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport (VWS), Den Haag

Opleiding en salarisindicatie

Je hebt een afgeronde academische opleiding en minimaal 4 jaar werkervaring als HR-adviseur. Je maximale salaris is € 4.380,- per maand bij 36 uur per week.

Als HR-adviseur fungeer je op basis van je vakexpertise en competenties als aanspreekpunt voor de managers van het kerndepartement van het Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport (VWS). Je bent verantwoordelijk voor de HR-dienstverlening aan de managers. Je adviseert hen gevraagd en ongevraagd over HR-beleid en HR-managementvraagstukken. Je bent een vanzelfsprekende sparringpartner voor de managers op het terrein van HR. Verder onderhoud je relevante contacten en netwerken om up-to-date te blijven.

Info www.werkenvoornederland.nl/WVS120004-IM

www.werkenvoornederland.nl

Werken voor **Nederland**

HRM@WORK

HÉT BUREAU VOOR DE ELEKTRO- EN INSTALLATIETECHNIEK

IS VOOR EEN TOP-MKB-INSTALLATIEBEDRIJF OP ZOEK NAAR

DE JUISTE VENT
MET **POWER**
VOOR DE ZAAK IN DE
FUNCTIE VAN

PROJECTMANAGER / ADJUNCT DIRECTEUR INSTALLATIETECHNIEK

**Je bent een ervaren en ondernemende projectmanager die in een
hoogwaardige projectorganisatie graag resultaten wil boeken
en het verschil wil maken. En op termijn wil doorgroeien naar
eindverantwoordelijkheid. Standplaats: Rotterdam. Opleiding:
HTS/HBO Werktuigbouwkunde, TVVL & HIT.**

Interesse? Stuur je CV en begeleidend schrijven naar hans@hrmatwork.nl.
Meer informatie over de vacature vind je op www.hrmatwork.nl of je kunt
contact opnemen met Hans Glas, bereikbaar op 06-43053017.
HRM@WORK is hét bureau voor de Elektro- en Installatietechniek. Als
professionele speler zijn wij voortdurend op zoek naar vernieuwing en
ontwikkeling in human resources, bedrijfsorganisatie en instroom c.q.
uitstroom van personeel. Kijk op www.hrmatwork.nl

Senior medewerker Interne Controle

VOOR 36 UUR PER WEEK

BNG is de bank van en voor overheden en instellingen voor het maatschappelijk belang. Met gespecialiseerde dienstverlening dragen wij bij aan het zo laag mogelijk houden van de kosten van maatschappelijke voorzieningen voor de burger. Daarmee is onze bank essentieel voor de publieke taak.

Binnen de Interne Accountantsdienst (IAD) is een separate Interne Controle Groep gevormd. Doelstelling van deze Interne Controle Groep is het leveren van bevindingen en oplossingen voor de betrouwbaarheid en beheersbaarheid van de (IT) bedrijfsprocessen in de bank. De Interne Controle Groep bestaat uit een coördinator en een 4-tal medewerk(st)ers die op een professionele manier met elkaar samenwerken.

Je levert de volgende resultaten:

- Het vertalen van de planning naar dagelijkse werkzaamheden, opdat voortgang en kwaliteit in de controle werkzaamheden wordt gerealiseerd.
- Het opzetten en leveren van voorstellen voor de verbetering van controleprogramma's.
- Het toetsen van de werking van de beheersmaatregelen van de complexe en vernieuwende AO en het hiertoe leveren van bevindingen.
- Het afleggen van verantwoording opdat inzicht in de betrouwbaarheid en beheersbaarheid van de (IT) bedrijfsprocessen wordt geleverd.
- Het leveren van bevindingen en oplossingen over (IT) bedrijfsprocessen en systemen.

Je hebt de volgende kennis:

- Kennis van Administratieve Organisatie en Interne Controle op HBO+ niveau.
- Kennis van wet- en regelgeving op bancaire gebied en van methoden en systemen voor (IT) auditing.
- Kennis van (IT) bedrijfsprocessen binnen de financiële dienstverlening.
- Affiniteit met en kennis van ICT.

Je hebt de volgende competenties:

- Je bent resultaatgericht en kunt goed met je interne klanten samenwerken. Je beschikt over goede schriftelijke vaardigheden, analytisch vermogen en je kunt je eigen werk goed plannen en organiseren. We verwachten ook dat je accuraat en effectief om kunt gaan met detailinformatie.

**Je sollicitatiebrief en curriculum vitae
stuur je binnen twee weken naar:**
BNG Bank, T.a.v. Anja Vester,
Hoofd Personeelszaken,
Koninginnegracht 2, 2514 AA Den Haag.

E-mailen kan natuurlijk ook aan:
pz@bng.nl

Actuele vacatures op Intermediair.nl

In onderstaand vacature-overzicht vind je de vacatures die deze week nieuw op Intermediair.nl staan.
Met het nummer vind je de uitgebreide functieomschrijving gemakkelijk terug in de vacaturebank.

ADMINISTRATIEF/SECRETARIEEL

Operationeel Bedrijfsleider Zoetermeer 41058023

AUTOMATISERING/INTERNET

Systeemontwikkelaar Oracle EBS Den Haag 41067235

Software Engineer Amersfoort 41056298

Sr. Tester Arnhem 41073928

Sr. Sharepoint Ontwikkelaar Rotterdam 41054128

Applicatiemanager GIS Rotterdam 41069764
Functioneel Beheerder SAP Utrecht 41070490

Manager IT & Informatiemanagement Amsterdam Z/O 41066972

(Senior) Medewerker Bedrijfsbureau Leusden 41059607

Functioneel Coördinator Watersysteem-beheer Amersfoort 41058454

Hoofd Datamanagement Apeldoorn 41076606

AUTOMATISERING/INTERNET

Business Process Manager Sales Amsterdam 41075827

Internal Account Manager Haarlem 41076691

BELEID/BESTUUR/STAF

ASG, Lid Raad Van Toezicht Almere 41070786

Functioneel Ontwerper Delft 41066600
NXT Generation Program 2012 Rotterdam 41070959

Management Trainees Finance en Supply Chain Leeuwarden 41055668

Medewerker Pensioenbureau Breda 41057303

Adviseur Inkoop- en Contractmanagement Deventer 41070556

Beleidsadviseur Zorg Dordrecht 41075060

Voorzitter Utrecht 41074091

BEVEILIGING/DEFENSIE/POLITIE

Financieel Analist Hilversum 41065503

Actuele vacatures op Intermediair.nl

COMMERCIEEL/VERKOOP

	Sales Engineers	Alphen a/d Rijn	41057203
	Sales Manager – National Prospects	Amsterdam Z/O	41070143
	Districtmanager	Enschede	41066107
	Medewerker Commerciële Binnendienst	Alkmaar	41066949
	Account Manager (rayon West en Midden	Utrecht	41054980
	Account Manager Bakkerijindustrie	Nuenen	41073141
	Channel Marketeer	Rotterdam	41054220
	Online Communicatie Professional	Delft	41066658
	Sr. HR Business Partner	Rotterdam	41076054
	Binnendienst Medewerker / Account Executive	Breda	41075152
	Afdelingshoofd Verkoop	Roermond	41065391
	Filiaalmanager Verkoop	Zevenaar	41065373
	Sales Representatives Orthopedics	Nieuwegein	41056079
	Territory Sales Manager	Woerden	41057984
	National Account Manager	Veghel	41065989
	Sales & Application Manager North America	Almelo	41060114

COMMERCIEEL/VERKOOP

	Accountmanager Industriële Reiniging	Duiven	41066692
	Account Director	Amsterdam	41069572
	Regional Sales Manager	Eindhoven	41055346
	Area Export Manager	Deventer	41073913
	Sales Manager Export	Deventer	41069547
	Financieel Adviseur	Hulst	41053735
	Intern Accountmanager Bedrijven	Hardinxveld-Giessendam	41069333
	Manager Virtueel	Zevenaar	41053730
	Sr. Accountmanager MKB	Eindhoven	41057689
	Verkoop en Serviceadviseur	Etten-Leur	41053750
	Commercial Controller	Amsterdam	41066028
	Account Manager	Eindhoven	41054006
	Accountmanager Industrie	Papendrecht	41054058
	Customer Service Manager	Delft	41075298
	Key Account Manager New Business	Rotterdam	41054042
	Salesmanager New Business Major	Rotterdam	41054048

CONSULTANCY/ADVIES

	(Senior) Manager Public Finance	Den Haag	41072319
	EDP Auditors (ITRA BeNe)	Amsterdam	41072307
	Manager Midmarket Team	Rotterdam	41072301
	Sr. Advisor Supply Chain & Operations	Rotterdam	41072313
	Software Developer	Den Bosch	41072069
	SeniorAdvisor	Amersfoort	41067656
	Sr. Research-Based Advisor	Amersfoort	41067421
	Algemene (senior) Trainer Veiligheid	Den Helder	41029488

Actuele vacatures op Intermediair.nl

CONSULTANCY/ADVIES

	Young Professional Junior Business Analyst	Nieuwegein	41076047
	Consultant	Leiden	41056216
	Energieadviseur	Bodegraven	41071731

DIRECTIE/MANAGEMENT ALGEMEEN

	Directeur (statutair)	Groningen	41059640
	Teammanager Schade Zakelijk Acceptatie	Utrecht	41060482
	Manager Parking & Acces	Houten	41071474
	EU Manufacturing Director	Haarlem	41055839
	Vice President Engagement en Business	Rosmalen	41073346
	Productmanager Uitvaartverzorging	Eindhoven	41070719
	Teamleider Verkeersleiding	Den Haag	41060567
	Algemeen Bedrijfsleider Project Manager	Utrecht Baarn	41074247 41070793
	HR Manager Manager Productie	Coevorden Coevorden	41056478 41056494
	Kantoordirecteur	Maastricht	41065334

DIRECTIE/MANAGEMENT ALGEMEEN

	Management Advisor	Antigua Guatemala	41059074
	Project Manager	Houten	41060158
	Management Traineeship	Arnhem	41076835
	Teamleider Audits	Leusden	41071689
	Directiesecretaris Met Leidinggevende Manager Bedrijven Advies Manager MKB en PB	Emmen Stadskanaal Stadskanaal	41053740 41073713 41073718

FINANCIEEL/ACCOUNTING

	Site Controller	Herkenbosch	41070247
	Aon - International Treasury Analyst	Rotterdam	41065909
	Sr. Case Manager	Rotterdam	41061573
	Internal Auditor	Enschede	41054150
	Assistent Controller	Leiden	41075885
	Businesscontroller Sr. Adviseur Concerncontrol	Heerhugowaard Heerhugowaard	41054869 41055399
	GL Accountant	Leiden	41066250

Actuele vacatures op Intermediair.nl

FINANCIEEL/ACCOUNTING

Manager Control (WO, Profit) Gouda 41072043

Business Controller Amsterdam 41059769

Project Controller Oosterhout NB 41062428

Administrateur / Assistent Controller Nunspeet 41070372

Risk Reporter/Analyst Rotterdam 41065402

Assistent Concern Controller Breda 41074332

Manager Financieel Management Rotterdam 41071875

Financial Controller Utrecht 41059619

Finance Manager Hengelo OV 41063424

Manager Financiën en Informatievoorziening Son 41070944

Junior Financial Controller Amsterdam 41055215

Financial Controller Eindhoven 41066703

(Senior) Financieringsspecialist Corporate Utrecht 41073693
Accountmanager Bedrijven Hardinxveld-Giessendam 41069323
Accountmanager Bijzonder Beheer Druten 41064701
Accountmanager Private Banking Santpoort-Noord 41057684
Intern Accountmanager Agri Nieuwleusen 41053720

FINANCIEEL/ACCOUNTING

Intern Accountmanager Bedrijven Food Bladel 41057694
Intern Accountmanager Financiële Oosterhout NB 41053745
Logistiek
Intern Accountmanager Food Geldermalsen 41057679
Intern Accountmanager Zakelijke Relaties Amersfoort 41057674
Intern Specialist Verzekeren Bedrijven Hardenberg 41069348
Interne Accountmanager Grootbedrijf Groningen 41053705
Manager Private Banking Ridderkerk 41063006
Ontwikkelaar Kredietrisicomodellen Eindhoven 41057699
Procescontroller Gorinchem 41069328
Teamleider Binnendienst Zakelijke Relaties Zevenaar 41053710
Teamleider Binnenvaart Hardinxveld-Giessendam 41069343
Teamleider Financieel Advies Gorinchem 41073708
Teamleider Particulieren B Hulst 41053725
Teamleider Private Banking Zuidlaren 41069353

Business Controller Amersfoort 41061759

Project Controller Capex Rotterdam 41054063

FINANCIELE DIENSTVERLENING

Manager Controlling Amsterdam 41076741
Vastgoed(beleggingen) -

Analytisch Econoom Amsterdam 41069559

Financieel Informatie Expert / Operationeel Hilversum 41065891

Operations & Control Medewerker Rotterdam 41075254

Head Quality Assurance Nijmegen 41067158

Actuele vacatures op Intermediar.nl

FINANCIELE DIENSTVERLENING

Accountmanager Zuidoost-Nederland Utrecht 41054416

Allround Administrateur Amersfoort 41068000

Beleidsmanager Hilversum 41077039

Investor Relations Manager Hilversum 41076490

Manager Risicomanagement en Back Office Hilversum 41076160

Speciaal Beheer Manager Hilversum 41077049

Business Controller Gouda 41075976

Sr. Commercial Controller Nijmegen 41059664

HR/TRAINING/OPLEIDING

Sr. HR Adviseur Retail Den Bosch 41055455

Sr. Corporate Recruiter Rotterdam 41058231

Hoofd Opleidingen Stichting Philadelphia Nunspeet 41076901

HR Assistent Amersfoort 41062107

HR Manager Amsterdam 41076545

HR/TRAINING/OPLEIDING

Manager Sales Eindhoven 41077059

HR Adviseur Ede 41069338

INKOOP/LOGISTIEK/TRANSPORT

Logistics Manager Nijmegen 41062703

Purchaser Nijkerk 41054883

Masterplanner Borculo 41071314

Inkoper Meubelen Erp 41055478

Corporate Procurement & Supply Chain Manager Zwijndrecht 41054506

Projectleider Logistiek Zoeterwoude 41074901

Material Planner Leiden 41065959

Treinverkeersleider Rotterdam 41056973

Tactisch Inkoper Huizen 41060262

Competence Director Logistics Utrecht 41054410

Actuele vacatures op Intermediair.nl

JURIDISCH

Allround Sr. Jurist Arbeidsrecht BJZ Leiden 41068561

Contract Manager Hengelo OV 41063444

Junior Jurist Bachelor Arbeidsrecht Utrecht 41054698

MARKETING/PR/COMMUNICATIE

Productmarketeer AOV Utrecht 41060350
Webredacteur / Contentspecialist Amersfoort 41060409

Marketing Analyst Tilburg 41072150

Marketingmanager Emmeloord 41061827

New Business Manager Amsterdam 41074111

Business Development & Marketing Manager Amsterdam 41067405

Communicatiemanager Retail Apeldoorn 41055173

Coordinator Marketing Den Haag 41060170

Hoofd Marketing Balk 41054377

Social Media & Emailmarketeer Rijswijk ZH 41070966

Product Development Manager Roermond 41063576

MARKETING/PR/COMMUNICATIE

Database Marketeer B2B Amsterdam 41070282
E-mail Marketeer B2B Amsterdam 41070235

Online Adviseur Amsterdam 41061757

Sr. Adviseur Corporate en Financiële Arnhem 41073369

Database Marketeer Den Haag 41069293

Manager Marketing Communicatie Amstelveen 41073698
Teamleider Marketing Communicatie Almere 41073703

MEDISCH/ZORG

Medical Device Expert & Auditor (32-40 Arnhem 41074833

Docent Farmaceutische Bedrijfsvoering Utrecht 41054852
(0,6

Ervaren Sr. Zorginkoper Eerstelijnszorg, Leiden 41059811

Accountmanager Zuid Oost Nederland Valkenswaard 41077080

ONDERWIJS/ONDERZOEK/WETENSCHAP

Research Assistant Crosslinking Deventer 41073058
Chemicals

Materiaalkundige Petten 41072034

Sensory Scientist Zoeterwoude 41070680

Actuele vacatures op Intermediair.nl

OVERIG

Applicatiemanager Apeldoorn 41059487

Kostendeskundige Civiele Techniek Elsloo LB 41064978

Adviseur Informatie en Kennismanagement Amsterdam 41055998

SAP ABAP Consultant Zoeterwoude 41056759

QA Advisor ES Operations Delft 41067783

Purchasing Analyst Europoort Rotterdam 41056202

Maintenance Specialist Schiphol 41067326

R&D Engineer Geomatics Marknesse 41074381

Sales Manager Biomaterials EMEA Gorinchem 41075587

Project Manager Amsterdam Z/O 41072159

Teamleider Facility Desk Amsterdam 41060451

Hoofd Process Veldhoven 41065690

PRODUCTIE/UITVOEREND

(Jr.) Production Documentation Specialist Leiden 41066050
(sr.) Officer QA Operations Review & Release Leiden 41066189

PRODUCTIE/UITVOEREND

Environmental, Health, Safety & Sustainability Engineer Leiden 41066068

International Field Engineer Breda 41056102

Continuous Improvement Manager Manager Productie Joure Utrecht 41076153 41061579

Vestigingsmanager Industriële Reiniging Botlek Rotterdam 41066629

Project Engineer Tanks Rotterdam 41054037
Projectmanager ICT Amsterdam 41053954

TECHNIEK

Sr. Business Developer Apeldoorn 41073176

Engineer Elektrotechniek Winschoten 41072552

Engineer Alphen A/D Rijn 41057117

Equipment Engineer Arnhem 41062538

Industrial Designer Engineer Ede 41076872

Manager Quality, Safety & Environment Zoetermeer 41076383

Systems Engineer (V)TTI Amersfoort 41074766

Sr. Proces Engineer Zoeterwoude 41067196

Actuele vacatures op Intermediair.nl

TECHNIEK

Hardware Test Engineer Breda 41055987

Product Engineer Hengelo OV 41071915
Projectmanager Nunspeet 41059656
QC Inspector/Supervisor Nunspeet 41057982

Java Engineer Realtime Reisinformatie Utrecht 41063210

Kwaliteits- en Productmanager Nieuwegein 41060338

International Product Manager Nieuwegein 41057381
Lubrication

Project Engineer Nijmegen 41066090
Researcher Protein Expression And Cell Nijmegen 41066097
Line
Specialist PK And Immunogenicity Nijmegen 41066084
Assays

Improvement Consultant Velsen-Noord 41054740

Sr. Product Designer Almelo 41060792

Universitair Docent Maintenance Enschede 41060552
Engineering

Contractmanager/Teamcoördinator Utrecht 41070973
Onderhoud
Projectmanager Utiliteitsbouw Utrecht 41069998

Medewerker Projectmatig Onderhoud Breda 41070020

Inbedrijfsteller Amsterdam Z/O 41071610
Projectleider M&R Amersfoort 41071640
Projectleider Meet & Regel Warnsveld 41056571

TECHNIEK

Sr. Mechanical Engineer Moergestel 41065938

Junior Engineer Automatisering / Telecom Enschede 41070168
Junior Engineer Elektrotechnische Enschede 41070099
Maintenance Engineer Middenspanning Duiven 41070345
Medior/ Sr. Commissioning Engineer Enschede 41070236
Sr. Engineer Automatisering Enschede 41070254
Sr. Engineer Elektrotechnisch Enschede 41070267
Teamleider Aansluitingen Amsterdam 41067340

Project Manager Assen 41061038

Maintenance Engineer Rotterdam 41077090

Datacenter Engineer Haarlem 41076780

Teamleider Onderhoud Deventer 41072260

Lead Engineer Infratechniek Voorburg 41069771

Kars Jol (46) is internetondernemer en aanvoerder van actiegroep Tegengas. Onder zijn leiding werd de Franse energiegigant EDF (Électricité de France) uit het gehucht Pieterburen gejaagd.

Tekst **Marcel van Roosmalen**

Fotografie **Elmer van der Marel**

En, lekker gewerkt?

‘Heerlijk gewerkt! Ik heb kantoor aan huis. Met dit mooie weer loop ik af en toe naar buiten om de lente te voelen. Dan hoor ik de vogeltjes fluiten.’

Dat lentegevoel was bijna verpest.

‘Ja, als het aan EDF had gelegen was hier een industrieel complex verrezen, binnen de bebouwde kom van Pieterburen. Ik heb niets tegen winstgevende ondernemingen, maar dit diende geen enkel doel – er zijn al te veel gasopslaglocaties in Europa. Bouw zoiets in een gebied dat toch al industrieel is. Wist u dat Pieterburen een van de laatste plekjes in Nederland zonder licht- en geluidsvervuiling is? Als je hier ’s avonds op een weggetje gaat staan, ervaar je het pikkedonker. Dat hebben mensen en dieren nodig.’

Het was wel goed geweest voor de werkgelegenheid.

‘In Pieterburen is werk genoeg. Je hebt hier de zeehondencrèche, wadloopcentra, ateliers en ecologische restaurants. De meeste mensen werken in de toeristische sector. Veel mensen komen hiernaartoe voor de rust en omdat het hier zo mooi is.’

Hoe is het u gelukt?

‘Door zowel serieus als ludiek actie te voeren. We hebben de mensen van EDF met alle egards ontvangen, met bloemen, streekcadeaus en spontane theateracts. Juristen hebben de vergunning van EDF aangevochten. Er zijn demonstraties geweest met spandoeken. Het hele dorp liep uit. Van de dorpingen hadden er twee ‘geen mening’, de andere 380 vormden een front. Dat was goed voor de gemeenschapszin. We kregen steun van de gemeente, want die mensen van EDF hadden fluitend het halve dorp opgebroken.’

Bent u nu een held?

‘In ieder geval een bekende Groninger, maar dat gaat ook wel over. Ik denk wel dat we de geschiedenisboeken over Pieterburen gaan halen. In de jaren zeventig was er ook al een actie, toen verzette de bevolking zich met succes tegen de ondergrondse opslag van kernafval.’

De bedrijven zijn gewaarschuwd.

‘Handen af van Pieterburen!’

VROUW & CARRIÈRE BEURS

11 & 12
MEI 2012
JAARBEURS
UTRECHT

**DÉ CARRIÈREBEURS
VOOR HOOGOPGELEIDE
AMBITIEUZE VROUWEN
IN DE BRANCHES
MARKETING & SALES,
RECHTEN, FINANCE,
TECHNIEK OF ICT.**

Vrouw & Carrière

MEDIAPARTNERS:

INTERBEST VKBANEN AD metro intermediair nrc carrière> Lof Opzij altermedia Ze jobnet MEMORY MAGAZINE TW TECHNISCH WEEKBLAD CARRIÈRE JAARBOEK

CONTENTPARTNERS:

samhoud women PURE TALENT NAAR DE TOP V.V.A.O. SheConsult.

BEZOEKERS: VROUWENCARRIERE.NL - EXPOSANTEN: VERKOOP@MEMORY.NL +31 (0)20-6382146

Your last stop before the top

VAN DEN BOSCH.com
TO THE NEXT LEVEL

F&A MANAGER

Uitstekende arbeidsvoorwaarden - Erp

Van den Bosch Transporten uit Erp (nabij Veghel) rijdt al decennia lang met haar zeer herkenbaar materieel voorop in de transportwereld. Met zee-, spoor- en wegtransport (intermodaal) is het een toonaangevende, innovatieve en kerngezonde kwaliteitsspeler. De vacature F&A Manager is weggelegd voor een zelfverzekerd talent die een sterk stijgende carrièrelijn voortzet vanuit een F&A afdeling of met ervaring als controleleider in accountancy en nu op kan schakelen naar een leidinggevende rol (12 pk) in een shared services achtige, internationale setting. Je gaat nauw samenwerken met de Group Controller en rapporteert aan de CFO. Je bent verantwoordelijk voor de periodieke afsluitingen en rapportages, en analyseert de financiële resultaten op ondermeer volledigheid, compliance, consistentie en integriteit. Je stelt je inhoudelijk op als financial engineer en zoekt naar optimalisaties in processen, beheerskosten en de doorontwikkeling van het team. Het brede takenpakket omvat tevens credit control, fiscaliteiten (Nederlandse en buitenlandse winst- en omzetbelasting, accijns), valuta en intercompany issues. Profiel: minimaal 5 jaar financiële (lieft internationale) ervaring, HBO-niveau in accountancy of finance. Hands-on, "diesel met drive".

Consultant (Eindhoven): Jan Janssen, mobiel 06 - 29 23 90 24

RegioBank
Onderdeel van SNS REAAL

PRODUCT MARKETEEER (BANK)SPAREN

€ 50.000 - € 70.000 - Utrecht

RegioBank is een bank zonder poespas. Iedere klant is even belangrijk en krijgt persoonlijk advies op maat, ongeacht de financiële situatie. De adviseurs van RegioBank zijn geworteld in de regio. Zij kennen de omgeving en spreken de taal van de klant. In de rol van Product Marketeer vertaalt je de formule RegioBank richting haar deelnemers en eindklanten. Je bent verantwoordelijk voor de marktgerichte activiteiten op jouw aandachtsgebied, waarbij het klantbelang voor jou centraal staat. Vanuit jouw visie op (Bank)Sparen signaleer je kansen en mogelijkheden op het gebied van productverbetering, ontwikkeling en innovatie en past deze toe. Hierin komt jouw ervaring met de productgroep Sparen of Banksparen goed van pas. Daarnaast werk je zelfstandig aan projecten en campagnes, vanaf de voorbereiding naar de uitvoering, opvolging en evaluatie. Profiel: HBO/WO-diploma, ruime ervaring als Marketeer in de financiële dienstverlening, aantoonbare kennis en ervaring van Sparen of Banksparen, ervaring met het concept formuledeelnemers is zeer gewenst, maar bovenal ben je een enthousiast en gedreven persoon die initiatief toont, een aanjager/kartrekker met oog voor resultaat en kwaliteit.

Consultant (Zwolle): Freek van Bokhoven, mobiel 06 - 21 48 g 202

ADP

SALES MANAGER NEW BUSINESS MAJOR ACCOUNTS

> € 100.000 OTE - Rotterdam

ADP is internationaal marktleider o.g.v. geïntegreerde oplossingen voor salarisverwerking, personeels- en excasso-administratie en HR-vraagstukken. ADP is beursgenoteerd en heeft een Triple-A rating. ADP in NL heeft ± 650 mensen in dienst en genereert een omzet van € 94 mio. ADP heeft de markt onderverdeeld in een aantal segmenten, waaronder Major Accounts. Voor dit segment komen we graag in contact met een Sales Manager die verantwoordelijk is voor 8 Account Managers New Business. Je rapporteert aan VP Sales en bent lid van het Sales MT. Je bent beleidsmatig en operationeel verantwoordelijk voor de commerciële doelstellingen en de verkoopstrategie van dit segment. Je bent een stimulerende people manager die sterk stuurt op initiatief en resultaat. Vanuit natuurlijk leiderschap ben je een coach voor het gehele team die zijn/haar stijl aanpast per teamlid. Je gaat frequent mee met je mensen en geeft ondersteuning in salestrajecten bij prospects. Profiel: HBO/WO-niveau met minimaal 3 jaar sales MT ervaring. Bij voorkeur branche gerelateerd/zakelijke dienstverlening. Ervaring met consultative selling, complexe processen en new business. Uitstekende analytische en people managementvaardigheden. Heeft visie, overtuigingskracht en is besluitvaardig. Doorgroeimogelijkheden aanwezig.

Consultant (Eindhoven): Rob Engels, mobiel 06 - 45 57 88 00

ADP

KEY ACCOUNT MANAGER NEW BUSINESS

€ 75.000 OTE - Zuid-West Nederland

ADP is internationaal marktleider o.g.v. geïntegreerde oplossingen voor salarisverwerking, personeels- en excasso-administratie en HR-vraagstukken. ADP is beursgenoteerd en heeft een Triple-A rating. ADP in NL heeft ± 650 mensen in dienst en genereert een omzet van € 94 mio. ADP heeft de markt onderverdeeld in een aantal segmenten, waaronder Major Accounts. Voor dit segment komen we graag in contact met een Key Account Manager New Business. In deze rol ben je verantwoordelijk voor het binnenhalen van nieuwe klanten. Je wordt hierbij ondersteund door een geolied commercieel apparaat. Je kunt in deze functie je commerciële instelling, creativiteit en gedrevenheid ten volle aanwenden. Hoewel de functie in essentie een zelfstandig karakter heeft, werk je nauw samen met collega's om voor diverse vraagstukken een passende oplossing te bieden. De uitdaging bestaat eruit dat je het volledige concept dat verbonden is aan de dienstverlening van ADP kunt verkopen. Je rapporteert aan de Sales Manager Major Accounts. Profiel: HBO/WO-niveau met minimaal 3 jaar saleservaring (new business) in een BtoB omgeving. Bij voorkeur branche gerelateerd/zakelijke dienstverlening. Ervaring met consultative selling, complexe processen en new business. Gewend te werken met targets.

Consultant (Eindhoven): Moniek Groenen, mobiel 06 - 29 23 92 43

ADP

ACCOUNT MANAGER

€ 60.000 OTE - regio Eindhoven en regio Zwolle

ADP is internationaal marktleider o.g.v. geïntegreerde oplossingen voor salarisverwerking, personeels- en excasso-administratie en HR-vraagstukken. ADP is beursgenoteerd en heeft een Triple-A rating. ADP in NL heeft ± 650 mensen in dienst en genereert een omzet van € 94 mio. ADP heeft de markt onderverdeeld in een aantal segmenten, waaronder MKB. Voor dit segment komen we graag in contact met een gedreven Account Manager. In deze rol bewerk je proactief de Nederlandse markt met als doelstelling het binnenhalen, behouden en uitbouwen van het MKB segment. Je wordt hierbij ondersteund door een geolied commercieel apparaat. Je kunt in deze functie je commerciële instelling, creativiteit en gedrevenheid ten volle aanwenden. Hoewel de functie in essentie een zelfstandig karakter heeft, werk je nauw samen met collega's en klanten om voor diverse vraagstukken een passende oplossing te bieden. De uitdaging bestaat eruit dat je het volledige concept dat verbonden is aan de dienstverlening van ADP kunt verkopen. Je rapporteert aan de Sales Manager. Profiel: HBO/WO-niveau. Minimaal 3 jaar saleservaring in een BtoB omgeving. Ervaring met consultative selling en complexe processen. Gewend te werken met targets.

Consultant (Eindhoven): Moniek Groenen, mobiel 06 - 29 23 92 43

YER

SALES LEADER

Uitstekende arbeidsvoorwaarden - Delft

Schlumberger Water Services (Netherlands) BV levert innovatieve instrumenten (hardware en software) voor het monitoren van grondwater. Tevens leveren zij een compleet aanbod van ondersteunende diensten en training voor consultants, overheden, industrie en onderwijs/onderzoeksinstituten. Voor het kantoor in Delft treden we graag in contact met een Sales Leader die relaties met bestaande klanten gaat beheren binnen de Nederlandse grondwater markt. Je bent verantwoordelijk voor verkoop van grondwater monitorproducten. Je realiseert maximale omzet/winstgevendheid en vergroot marktaandeel binnen de grondwater markt door de producten en diensten van Schlumberger op effectieve wijze in de markt te zetten. Je analyseert de markt: vergelijkt producten, marktaandeel en prijzen in Europa. Verder ontwikkel je strategische marktanalyses en groeiplannen. Gezocht profiel: HBO-opleiding: minimaal 5 jaar relevante ervaring in verkoop en/of projectmanagement. Kennis van en ervaring in de Nederlandse watersector is een sterke pre. Teamspeler en sterke communicatieve vaardigheden. Klantgericht en kwaliteitsbewustzijn. Bereid te reizen binnen Europa. Vloeiend in de Nederlandse en Engelse taal.

Consultant (Amsterdam): Gerard Braam, mobiel 06 - 29 23 92 32

Schlumberger
WATER SERVICES

BUSINESS DEVELOPER

€ 40.000 - € 55.000 - Veendam

Kisuma Chemicals BV (KCBV, 80 fte, circa € 40 mln. omzet) is de Europese vestiging van het Japanse Kyowa Industry Co Ltd, verantwoordelijk voor de productie van synthetische hydrotalciet en magnesium hydroxide, alsmede voor de wereldwijde marketing en verkoop hiervan. Deze verbanden worden als functionele additieven ingezet in kunststoffen, m.n. voor automotive en constructie toepassingen. KCBV is markt- en prijsleider; producten worden als beste in hun soort beschouwd. Vanwege kansen in de markt is er de functie gecreëerd van Business Developer (BD). De BD gaat op zoek naar nieuwe product-marktcombinaties. Doet marktonderzoek, analyseert marktgegevens, marktrapporten en trends. Participeert in business development trajecten. Bezoekt (potentiële) klanten in de hele keten om kansen te achterhalen en vertaalt deze naar concrete business cases. Schakelt met R&D om technische haalbaarheid te onderzoeken. Profiel: HBO/WO-opleiding richting commercieel/marketing. Enkele jaren ervaring met business development, verkoop, accountmanagement of markt-onderzoek. Creatief, proactief. Woonachtig of bereid te verhuizen naar regio Noord. Internationaal kunnen werken. Ideale 2e of 3e carrièrestap voor een professional met commercieel gevoel!

Consultant (Zwolle): Kees-Jan Vaartjes, mobiel 06 - 29 23 90 99

KISUMA
CHEMICALS

PROJECTMANAGER ENGINEERING & MAINTENANCE (MT-LID)

COLBOND

€ 55.000 - € 70.000 + auto - Arnhem/Emmen

Colbond, onderdeel van de succesvolle en sterke internationale Low & Bonar-groep (2.200 medewerkers), is vooraanstaand leverancier en producent van hoogwaardige synthetische nonwovens voor de flooring, automotive en construction sector en driedimensionale polymereermatten voor toepassingen in de civiele, bouw en industriële markt. Colbond telt ruim 500 medewerkers en heeft haar hoofdkantoor in Arnhem, productiebedrijven in Nederland, Duitsland en de VS plus regionale verkoopkantoren wereldwijd. Momenteel is er ruimte voor een Projectmanager Engineering & Maintenance. Je formuleert doelen en maakt plannen inzake onderhoud van machinerie/apparatuur en gereedschappen, alsmede engineering. Kernthema's betreffen: optimalisatie van onderhoud; in samenwerking met productie procesverbeteringen doorvoeren, aanbevelingen ten aanzien van uitbreiding/aanpassing van machinecapaciteit. Ook stuur je medewerkers aan en onderhoud je intensief contact met collega's van andere disciplines en externen. Profiel: HTS/TU-opleiding; bijv. WTB of E met (project) management ervaring in een maintenance/technologische omgeving. Ervaring binnen de procesindustrie is een pre. Analytisch en communicatief sterk, hands-on mentaliteit en probleemoplossend vermogen.

Consultant (Eindhoven): Guido Klaassen, mobiel 06 - 55 38 40 24

SENIOR BUSINESS ANALYST

€ 45.000 - € 55.000 - Rotterdam

Cargotec is wereldwijd marktleider in de productie en verkoop van mobiele heftrucks. Ze zijn actief in 120 landen en beschikken over 600 locaties. Hun dochtermerken Hiab, Kalmar en MacGregor laten zien wat ze hun klanten aan oplossingen en producten kunnen bieden. 11.000 mensen wereldwijd zorgen ervoor dat hun klanten altijd de beste mogelijke oplossingen en services krijgen. Ter uitbreiding van het Business Controlling team, komt YER voor Cargotec graag in contact met een Senior Business Analyst. In deze brede positie ben je onder andere verantwoordelijk voor: bijdragen aan het opstellen en het coördineren van business plannen en KPI's, opstellen van managementrapportages, coördineren en bewaking van budgetten, opstellen van de financiële maand cijfers en forecasts, consolidatie van de juridische entiteiten t.b.v. VPB aangiften en het beheer van de AO/IC van de afdeling controlling. Profiel: je beschikt over een bedrijfseconomische opleiding op HBO/WO-niveau, 3 - 5 jaar ervaring met business controlling (samenwerken met de business), kennis van SAP is een pre, uitstekende beheersing van de Nederlandse en Engelse taal. Verder ben je communicatief, analytisch, heb je een proactieve werkhouding en kan je omgaan met dynamiek. Ben je ambitieus en klaar voor je 2^e of 3^e stap? Reageer dan snel!

Consultant (Den Haag): Justin Dorst, mobiel 06 - 29 23 91 00

CARGOTEC

KEY ACCOUNT MANAGER COSMETICS & TOILETRIES

Uitstekende arbeidsvoorwaarden - Midden-Nederland

Onze opdrachtgever is wereldwijd actief met wereldbekende merken en innovatieve producten. Wegens groeiend succes treden wij graag in contact met een Key Account Manager. In deze functie ben je verantwoordelijk voor het uitdagende Retail FMCG segment. Aan de hand van een strategisch accountplan weet je met lef en charme verbinding aan te brengen in de dienstverlening en bouw je persoonlijke en duurzame klantrelaties op. Daarnaast heb je een scherp oog voor marktkansen (new business). Jouw verkoopsuccessen komen vooral voort uit de klik die je met klanten tot stand weet te brengen. Met jouw mensgerichte communicatiestijl is onderhandelen jou op het lijf geschreven. Zaken als het begeleiden van marktintroducties van nieuwe producten en het zoeken en verbeteren van product/marktcombinaties maken jouw functie extra uitdagend en volledig. Je bent cijfermatig, denkt- en beslist mee op directionniveau, resultaatgericht, volhardend, gezond opportunistisch en in het bezit van een stralende persoonlijkheid. Je rapporteert aan de Sales Director. Profiel: HBO werk- en denkniveau, minimaal 3 jaar ervaring in retail/category management, strategisch, conceptueel en analytisch sterk onderlegt, ambitieus, ondernemend en klantgericht.

Consultant (Eindhoven): Niels Kruijzen, mobiel 06 - 29 23 92 24